

Proces zaměstnávání v penitenciární péči

Julie Junaščíková

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Julie Junaščíková**
Osobní číslo: **H16506**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Proces zaměstnávání v penitenciární péči**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti penitenciární péče, penologie a zaměstnávání odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníků.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

VÁGNEROVÁ, Marie, 2014. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0696-5.

ČERNÍKOVÁ, Vratislava. *Sociální ochrana: terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 244 s. Vysokoškolské učebnice. ISBN 978-80-7380-138-0.

JŮZL, Miloslav. *Penitenciariá jako věda žaláří*. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. ISBN 978-80-7452-131-7.

FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014, 231 s. Psyché. ISBN 978-80-247-5046-0.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007, 265 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Lucie Blašíková**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **27. listopadu 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **26. dubna 2019**

Ve Zlíně dne 27. listopadu 2018

doc. Ing. Aněžka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně

4.2.2019

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydávalečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlášení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezahrnuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, učí-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá zaměstnáváním odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody. Cílem práce je zjistit, zdali pracovní činnosti vykonávané v rámci výkonu trestu odnětí svobody, mají vliv na úspěšnou resocializaci odsouzených. Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. Teoretická část popisovala průběh toho, jak se stane z obviněného jedince odsouzený. Dále se věnuje přímo resocializaci odsouzených a jejich zaměstnávání. Praktická část se zabývá kvantitativním výzkumem. Data byla získávána za pomoci dotazníkového šetření. Analýza se opírala o absolutní četnosti a byla doplněna o tabulky a grafy.

Klíčová slova: resocializace, penitenciární péče, postpenitenciární péče, odsouzený, zaměstnávání odsouzených.

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the employment of convicts in prisons. The aim of this thesis is to find out whether the work performed in execution of imprisonment affects the successful resocialization of convicts. The bachelor thesis is divided into the theoretical and practical part. The theoretical part focuses on the process of becoming convicted from an accused individual, and it also deals directly with the employment of convicted and subsequent resocialization. The practical part focuses on quantitative research. The data were collected using a questionnaire survey. The analysis was based on absolute frequency. The analysis was supplemented by tables and graphs.

Keywords: re-socialization, penitentiary care, post-penitentiary care, convicted, employment of convicts

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Lucii Blašíkové za odborné vedení, připomínky i cenné rady při zpracování bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat celé mé rodině za podporu. V neposlední řadě chci poděkovat Věznici Břeclav a všem odborným zaměstnancům věznice, kteří mi předali cenné a podnětné informace, které mi dopomohly při tvorbě bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

„Lepší je těžká práce, než nečinnost“
Konfucius

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 VYMEZENÍ PENITENCIÁRNÍ A POSTPENITENCIÁRNÍ PÉČE	11
1.1 PENITENCIÁRNÍ PÉČE	11
1.2 POSTPENITENCIÁRNÍ PÉČE	12
1.3 NÁSTUP VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	13
1.4 VÝKON VAZBY A VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	16
1.5 SHRNUÍ	22
2 RESOCIALIZACE ODSOUZENÝCH	23
2.1 SOCIÁLNÍ PRÁCE VE VĚZENÍ.....	25
2.2 POSTPENITENCIÁRNÍ PÉČE	27
2.3 SHRNUÍ	29
3 ZAMĚŠTNÁVÁNÍ ODSOUZENÝCH OSOB	31
3.1 PROGRAMY ZACHÁZENÍ.....	33
3.2 ZAŘAZOVÁNÍ DO ZAMĚŠTNÁNÍ	36
3.3 ODMĚŇOVÁNÍ ODSOUZENÝCH	37
3.4 SHRNUÍ	38
II PRAKTICKÁ ČÁST	40
4 REALIZACE VÝZKUMU	41
4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	41
4.2 CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	42
4.3 METODA SBĚRU DAT.....	43
4.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR	46
5 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	48
5.1 ANALÝZA DAT	48
5.2 INTERPRETACE DAT	60
5.3 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	69
ZÁVĚR	73
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	75
SEZNAM GRAFŮ	81
SEZNAM OBRÁZKŮ	82
SEZNAM TABULEK	83
SEZNAM PŘÍLOH	84

ÚVOD

V bakalářské práci se zabýváme zaměstnáváním odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody. Zajímáme se o zaměstnávání odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody (dále jen VTOS), z důvodů možné souvislosti s následnou resocializací odsouzených. Dva základní faktory, které ovlivňují resocializaci po návratu odsouzených z věznice, je zajištění zaměstnání a ubytování. Tyto dva faktory jsou stěžejní pro začlenění jedince do občanského života, bez kriminální činnosti. Odsouzenému, kterému skončil trest odnětí svobody a nemá zajištěné zaměstnání, např. hrozí, že se vrátí zpět k vykonávání trestné činnosti. Důvodem je, že odsouzený nerealizuje pracovní činnost legální cestou.

Pokud si odsouzený osvojí potřebné pracovní znalosti, dovednosti či vědomosti již ve výkonu trestu odnětí svobody, může to odsouzenému pomoci k úspěšné resocializaci. Tudíž se zde jedná o propojení penitenciární a postpenitenciární péče, kdy si odsouzený osvojí potřebné pracovní znalosti, dovednosti či vědomosti (ještě ve VTOS), které může na počátku resocializace, po opuštění věznice, využít. Například se jedná o situaci, kdy odsouzený je zaměstnán u soukromého zaměstnavatele. V případě, kdy si odsouzený plní své pracovní povinnosti svědomitě a zodpovědně, je možnost, že se domluví se zaměstnavatelem na pracovním poměru po skončení trestu. V tom případě má odsouzený zajištěný finanční příjem. Odsouzený po propuštění může využít na přechodnou dobu sociální služby a sociální dávky (např. dávky v hmotné nouzi), nežli obdrží stálý finanční obnos v podobě mzdy od zaměstnavatele.

Problém, který se týká resocializace odsouzených, je aktuálním tématem. Věznice jsou přeplněny a odsouzených přibývá. Na tento problém poukazují statistiky Vězeňské služby ČR (©, 2016). Část odsouzených, kteří si odpykají trest, se do vězení opět vrátí. Ani krok prezidenta České republiky, v podobě udělení amnestií, není řešením. A to z důvodu toho, že větší část odsouzených není na život po skončení výkonu trestu odnětí svobody připravena v určitém adekvátním časovém intervalu. Vystává zde problém, že se odsouzení vrátí k trestné činnosti a opět se ocitnou za zdmi vězení. Proto je důležité zamyslet se nad tím, zdali možnou prevencí proti recidivě, není právě zaměstnávání odsouzených, ještě ve výkonu trestu odnětí svobody.

Hlavním cílem bakalářské práce je **zjistit, zda pracovní činnosti vykonávané v rámci výkonu trestu odnětí svobody, mají vliv na úspěšnou resocializaci odsouzených**. Dále nás zajímaly důvody odsouzených, proč chtějí být zařazeni v rámci VTOS do zaměstnání, zdali odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody považují zaměstnání, v rámci programu zacházení za smysluplné. Poté jsme chtěli objasnit odpovědi na otázky, jaké jsou klady a zápory zaměstnání v rámci programu zacházení ve výkonu trestu odnětí svobody a objasnit, jakou roli hraje sociální pracovník v procesu zaměstnávání odsouzených.

Teoretická část bakalářské práce je rozdělena do tří kapitol. První kapitola se obecně zabývá procesem, jak se z obviněného stane odsouzený a vymezením penitenciární a postpenitenciární péče. Druhá kapitola pojednává o resocializaci odsouzených, včetně sociální práce ve vězení. Třetí kapitola se věnuje zaměstnáváním odsouzených, včetně zařazování do zaměstnání a odměňování.

Praktická část pojednává o kvantitativním výzkumu. Výzkum byl realizován za pomoci dotazníkového šetření. Dotazník byl distribuován napříč Českou republikou do mužských věznic. Výzkumný soubor tvoří pouze muži, protože ženské věznice jsou v České republice pouze dvě. Tudíž jsme se chtěli vyhnout nepoměru ve srovnávání. Mužů v českých věznicích je více, než žen. Názory na zaměstnávání mužů a žen se mohou lišit. Nezasílali jsme dotazník do vazebních věznic a detenčních zařízení. Důvodem bylo, že v České republice jsou pouze dva detenční ústavy a jsou určeny pachatelům trestných činů, kteří páchají trestnou činnost a zároveň jsou duševně narušení. Co se týká vazebních věznic, jedná se i o fakt, že ve výkonu trestu odnětí svobody odsouzený většinou zůstává v jedné věznici. Ve vazebních věznicích je eskort odsouzených častější a bývají zde zpravidla kratší dobu, než ve výkonu trestu odnětí svobody. Ve vazební věznici odsouzení neví, zdali do VTOS vůbec nastoupí, soud ještě nevynesl definitivní verdikt. Kdežto ve výkonu trestu odsouzení ví, kolik let si odpýkají. Tudíž věznice může zařadit odsouzené do zaměstnání podle dostupných možností. Výsledky výzkumu jsme zohlednili v analýze a interpretaci dat.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ PENITENCIÁRNÍ A POSTPENITENCIÁRNÍ PÉČE

První kapitola nabízí přehled vymezení penitenciární a postpenitenciární péče. Penitenciární péče se zaměřuje na potřeby odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody. Postpenitenciární péče se zabývá okrajově péčí ve vězení (doba před výstupem z VTOS), jedná se však spíše o péči o odsouzeného po propuštění z VTOS. O odsouzeném se tedy hovoří jako o propuštěném. Penitenciární péče by měla plynule navázat na péči postpenitenciární. Zbytek kapitoly je věnován procesu, kdy se z obviněného stane odsouzený.

Peniteciární péče se dá definovat jako určitý souhrn aktivit, zaměřených na rozvoj osobnosti odsouzeného jedince. Přihlíží se na jeho chování a hodnotovou orientaci, avšak v souladu s právy a povinnostmi, které musí odsouzená osoba ve vězení dodržovat. (Lešková, 2013, s. 28)

Fischer (2009, s. 188) uvádí, že velmi důležité je zachovat správný postoj k odsouzenému jedinci, v rámci uchování zdraví a přirozené důstojnosti člověka. K uchování a dosažení tohoto záměru je nutno podpořit minimalizaci negativních důsledků uvěznění. Jedinci, který je součástí trestního stíhání, můžeme nabídnout např. kulturní, pracovní, vzdělávací či jiné zájmové aktivity.

Naproti tomu **postpenitenciární péče** zahrnuje určitou škálu sociálních služeb, které mohou, či nemusejí využít osoby, které jsou propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody. Razzková s Hoferkovou (2014, s. 109) uvádějí, že pospenitenciární péče je vnímána jako druh sekundární nebo terciární prevence v širokém spektru působení. Jedná se zejména o recidivu kriminálního chování, relaps v oblasti alkoholu nebo drog, neadekvátní sociální jednání atd.

1.1 Penitenciární péče

Lešková (2013, s. 28-29) zmiňuje fakt, že velká část penitenciární péče zahrnuje vytvoření vztahu mezi sociálním pracovníkem jako poskytovatelem péče a jeho klientem jako příjemcem.

Problematika penitenciární péče je úzce spjatá s osobami a prostředím, kde je omezená svoboda klientů. Klienti přicházejí z prostředí společnosti do prostředí, kde si

odpykávají trest a následně se vracení zpět do společnosti, která požaduje pozitivní změnu jejich chování, přizpůsobení se požadavkům společnosti. (Lešková, 2013, s. 13)

Autorka popisuje skutečnost, že v průběhu poskytování penitenciární péče má každý klient právo na **pedagogickou a psychologickou složku poskytované péče**. Sociální práce s odsouzenými se zabývá také:

- odhalováním a vysvětlováním příčin selhání,
- zmírňováním negativních dopadů na život odsouzeného,
- zlepšováním nebo obnovováním společností akceptovatelný způsob života odsouzeného,
- formováním společenského prostředí tak, aby byly profesionálně zabezpečené zdroje ochrany a podpory trestaných osob v jejich úsilí vyhnout se recidivě. (Lešková, 2013, s. 28–29)

Penitenciární péče je důležitá z hlediska průběhu přizpůsobování se odsouzeného **novým pravidlům a podmínkám**. Průběh musí být sledován, kontrolován a z části také ovlivňován. Odborní pracovníci zajišťují speciální aktivity a metody, které působí na odsouzeného a snaží se odstranit negativní důsledky uvěznění. (Fischer, 2014, s. 214)

1.2 Postpenitenciární péče

Sochůrek (2007, s. 48-49) uvádí, že včasné zahájení **postpenitenciární péče** snižuje riziko (např. „šoku ze svobody“), které se objevuje u bývalých odsouzených po dlouhodobějších trestech.

Postpenitenciární péče se dle Černíkové (2008, s. 213) podílí na sociální reintegraci odsouzeného po propuštění z výkonu trestu. Při realizaci tohoto procesu se zde potkáme se státními institucemi, společenskými a církevními organizacemi, jejichž úkolem je poskytovat sociální péči, která by měla vést k naplnění sociální reintegrace (např. možnost pracovního zázemí – úřady práce, rozvíjení sociálních dovedností a schopností umět si poradit při řešení sociálních situací, možnost bydlení – azylové domy).

Autorka rozděluje postpenitenciární péči následovně:

- **v užším smyslu** – péče je poskytována osobám propuštěným z výkonu trestu, na základě dobrovolnosti a mimo zařízení věznic, a to ve formě sociální péče a sociální pomoci,
- **v širším smyslu** – péče je poskytována osobám propuštěným z výkonu trestu, na základě, jak dobrovolnosti, tak i nuceného – povinného dohledu (kontroly). Zde se jedná o zvláště narušené osoby v pásmu sociální adaptace, a reintegrace, kde je riziko opětovného sociálního selhání,
- **v nejširším pojetí** – sociální péče a pomoc je poskytována bezplatně, na bázi dobrovolnosti, a to všem pachatelům. Tedy také těm, kteří si odpykali i jiný trest, nežli odnětí svobody. (Černíková, 2008, s. 213)

Poslední dělení postpenitenciární péče v sobě zahrnuje tzv. **ranou pomoc**. Rozumí se tím pomoc už v momentu střetu se zákonem v přípravném trestním řízení. (Černíková, 2008, s. 213)

1.3 Nástup výkonu trestu odnětí svobody

Bajcura (1999, s. 24-25) popisuje, jak se z občana stane vězeň. Proces začíná u státního zástupce. Ve chvíli, kdy státní zástupce věc převezme, začíná trestní stíhání, tudíž se osoba, která je trestně stíhána dopustila trestného činu. Soud i státní zástupce se řídí trestním zákoníkem (zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů). Pokud by státní zástupce nezačal trestní stíhání, je možno zde hovořit pouze o přestupku. V tomto případě je možno opírat se o „přestupkový zákon“ (zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, dále doplněném zákonem č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů).

V další fázi zde hraje roli Policie České republiky, kdy podle § 61 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, má policie oprávnění požadovat potřebné vysvětlení od osoby, která může přispět k objasnění skutečností důležitých pro odhalení trestného činu nebo přestupku a jeho pachatele a v případě potřeby ji vyzvat, aby se ve stanovenou dobu dostavila k sepsání úředního záznamu o podání vysvětlení. (Česko, 2008)

Bajcura (1999, s. 35) dále také uvádí, jak probíhá první setkání s vyšetřovatelem a zadržení podezřelého nebo pachatele trestného činu. Osoba podezřelá z trestného činu

musí projít nezbytnými identifikačními úkony, snímání daktyloskopických otisků prstů, fotografování atd. Měření těla a zkoumání zvláštních znamení na odsouzeném provádí vždy osoba stejného pohlaví nebo lékař. Následuje zadržení. Z osoby podezřelé z trestného činu se stává osoba zadržená. Následně začne probíhat soudní řízení.

Matoulek (2011, s. 17-19) zmiňuje skutečnost, kdy soud vynese rozsudek nebo jiné rozhodnutí o vině a trestu a rozsudek nabyde právní moci. Obviněný je nucen v nejbližší době nastoupit do výkonu trestu. Odsuzující rozsudek musí obsahovat výrok, který se skládá z rozhodnutí o vině, popisu jeho skutků, přiřazení jeho skutků k jednotlivým trestným činům dle trestního zákona a rozhodnutí o trestu, případně o dalších trestních sankcích. Trestný čin, kterého se pachatel dopustil, může být spáchán v nedbalosti, hovoří se tedy o tzv. nedbalostním trestném činu. Přesto nedbalost může být vědomá, a to v případě, kdy pachatel věděl, že jeho činy budou prováděny protiprávně. Zároveň se ale domníval, že k porušení zákona nedojde. Nedbalost může být i nevědomá, a to za předpokladu, že pachatel nevěděl, že svým jednáním může jednat protiprávně. Trestný čin může být spáchán úmyslně (úmyslný trestný čin). O trestném činu úmyslném se dá hovořit v případě, kdy si je pachatel vědom toho, že spáchal trestný čin a plně si uvědomuje důsledky tohoto protiprávního jednání. Proti rozsudku, který vynesl soud první instance¹, se může obžalovaný odvolat, a to do 8 dnů po doručení opisu rozsudku. Odvolání může podat státní zástupce i osoba blízká obžalovanému. Osobou blízkou se rozumí příbuzný v pokolení přímém (osvojitel, osvojenec, sourozenec, manžel a partner). Odvolací soud může odvolání zamítnout. Proti rozhodnutí odvolacího soudu nelze podat odvolání ani stížnost.

Do výkonu trestu odnětí svobody je odsouzený přijat na základě písemného nařízení výkonu trestu vyhotoveného soudem, jak o tom pojednává Raszková s Hoferkovou (2013, s. 86-87). Jedná se o pravomocné a vykonatelné rozhodnutí soudu a nařízení výkonu trestu, případně se může jednat i o výzvy soudu k nastoupení do výkonu trestu nebo příkaz soudu k dodání odsouzeného do výkonu trestu.

¹ Soudy první instance neboli Okresní soudy jsou základním článkem soustavy obecných soudů České republiky. V České republice je vymezení jejich soudních obvodů odvozeno od okresů a pražských obvodů územního členění státu.

Odsouzený se může do výkonu trestu odnětí svobody dostavit okamžitě (v doprovodu policie), s odkladem, nebo vůbec. I přesto, že nařízení výkonu trestu je vykonatelné, jsou zde umožněny následující varianty:

- nástup z vazby,
- nástup ve lhůtě do 1 měsíce (není obava, že odsouzený uprchne),
- zatčení a dodání do věznice (je zde obava, že uprchne či nenastoupí ve lhůtě mu určené),
- vypátrání a zatčení (když není známo místo pobytu odsouzeného). (Raszková, Hoferková, 2013, s. 86-87)

Odsouzený může využít i možnosti odkladu nástupu výkonu trestu odnětí svobody. Jedná se zde zejména o odklad na základě nepříznivého zdravotního stavu. Tyto odklady jsou časově omezeny. Druhy odkladů:

- odklad nástupu ze zdravotních důvodů (ohrožení života nebo zdraví, a to na potřebnou dobu),
- odklad kvůli mateřství (těhotné ženě i matce novorozeného dítěte na dobu 1 roku po porodu),
- odklad krátkodobého trestu z důležitých důvodů (v případě, že nepřevyšuje trest odnětí svobody 1 rok, na dobu 3 až 6 měsíců. (Raszková, Hoferková, 2013, s. 86-87)

Obrázek níže ilustruje rozložení věznic, vazebních věznic a detenčních ústavů na území České republiky.

Obrázek 1 Rozdělení věznic v ČR

Zdroj: O base.cz (©, 2017)

1.4 Výkon vazby a výkon trestu odnětí svobody

Z legislativního hlediska je výkon vazby ukotven v zákoně č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů. Do doby, než vzešel v platnost tento zákon, podmínky výkonu vazby byly upraveny v souladu s ustanovením trestního řádu pouze podzákoným předpisem. (Česko, 1993)

Dalším důležitým dokumentem, který se pojí s výkonem vazby je vyhláška č. 109/1994 Sb., touto vyhláškou se vydává řád výkonu vazby. (Česko, 1994)

Co se týká výkonu trestu odnětí svobody, legislativních dokumentů je zde několik. První z nich, který se vztahuje k výkonu trestu odnětí svobody, je trestní zákoník, o kterém se zmínila předcházející podkapitola. Druhým dokumentem, který se týká výkonu trestu odnětí svobody, je trestní řád (zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním). (Česko, 1961)

Podrobnější úprava výkonu trestu odnětí svobody se nachází především v zákoně č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. (Česko, 1999)

Poslední dokument, kterým se upravuje výkon trestu odnětí svobody je vyhláška ministra spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. (Česko, 1999)

Výkon vazby

Celé trestní řízení i vazba samotná dle Černíkové (2008, s. 82) představuje pro jedince enormní zásah do občanských lidských práv a svobod. Při výkonu vazby jsou základní lidská a občanská práva omezena. Například právo svobodného pohybu, shromažďování, apod. V rámci výkonu vazby je uplatňován princip presumpce neviny. To znamená, že na jedince, který je umístěn do vazby, nesmí být nahlíženo, jako na vinnou osobu, do doby než soud nevynese pravomocný rozsudek o vině. Tento princip presumpce neviny poukazuje na humánní výkon vazby. Tudíž nesmí v rámci výkonu vazby docházet k ponižování lidské důstojnosti obviněného, nesmí být podrobován fyzickému ani psychickému nátlaku.

Vágnerová (2014, s. 744-745) uvádí, že z hlediska psychiky je velmi závažnou stresovou situací, když je nezkušený jedinec umístěn do vyšetřovací vazby. Je zde na místě si uvědomit, že je to pro něj úplně nové prostředí a musí se v něm zorientovat a adaptovat se na určité podmínky. Nejedná se pouze o personál vazební věznice, ale také o ostatní obviněné, kteří mohou působit nátlak na nově příchozího jedince. Může dojít ke ztrátě sebevědomí, k pocitu ohrožení lidské důstojnosti, a to zejména u lidí, kteří se ve vězení ocitají poprvé. Prostor, které na obviněného působí, může mít charakter značně stereotypní, je omezen v jakýchkoli aktivitách a také dochází k absenci běžných sociálních kontaktů. Obviněný může pociťovat ztrátu své vlastní identity, jeho reakce na uvěznění mohou být šokující, nepříjemné, nespravedlivé, deprimující nebo ponižující.

Personál, který se nachází ve věznici, může použít proti obviněným osobám ve vazbě pouze taková omezení a donucovací prostředky, které jsou uvedeny v zákoně č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci. (Česko, 1992)

Černíková (2008, s. 83) také poukazuje na účel vazby. Jedná se především o zajištění osoby obviněného pro účely trestního řízení a pro výkon trestu odnětí svobody, případně zabránění obviněnému, aby v trestní činnosti pokračoval či mařil ověřování důkazů.

Sochůrek (2007, s. 31) uvádí, že obviněný smí být vzat do vazby v případě, že vyvstane důvodná obava, že:

- uprchne nebo se bude skrývat (v případě, že se chce obvinění vyhnout trestnímu stíhání) – tento typ vazby se nazývá útěková,
- bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné (pokúsí se mařit vyšetřování a průběh trestního stíhání) – koluzní vazby,
- bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil – předstižná vazba.

Výkon trestu odnětí svobody

Účelem neboli cílem výkonu trestu odnětí svobody je působit na odsouzeného tak, aby docházelo ke snižování nebezpečí recidivy kriminálního chování, a aby se odsouzený po propuštění naučil soběstačnému chování v souladu se zákonem. Dalším cílem je chránit společnost před pachateli trestných činů a zabránit jim v páchání trestné činnosti opakovaně. Hlavní zásadou je, že trest bude vykonáván takovým způsobem, který neohrozí lidskou důstojnost a eliminuje škodlivé účinky zbavení svobody, jak o tom pojednává zákon o výkonu trestu odnětí svobody. (Česko, 1999)

Každý jedinec, který vstupuje do výkonu trestu odnětí svobody, získává podle Vágnerové (2014, s. 746) roli odsouzeného. Nálepka tzv. kriminálního mu ale zůstává, i když se vrací po odpykání si trestu zpět do společnosti. Je na místě si uvědomit, že vstupem do vězení se člověku mění míra uspokojování vlastních potřeb. Přichází do úplně nového prostředí. Vězení se materiálně i sociálně odlišuje od běžného prostředí. Člověk zastává různé sociální role. Ve vězeňském komplexu se vztahy s blízkými lidmi narušují, někdy dokonce i rozpadají. Nyní je odsouzenému vnucena role trestaného, vyloučeného ze společnosti. Vědomosti, dovednosti, zkušenosti a návyky, které si osvojil v běžné společnosti, nemusí být ve vězení vždy žádoucí. Výkon trestu odnětí svobody může naprosto změnit osobnost člověka. Může ho změnit natolik, že po propuštění nebude schopen zařadit se zpátky do společnosti, nedokáže sám žít život standardním způsobem.

Daná věznice přijímá odsouzeného do výkonu trestu odnětí svobody na základě písemného nařízení vyhotoveného soudem. Pokud v den nástupu není nařízení výkonu

trestu připojeno k písemnému vyhotovení pravomocného rozsudku, soud jej může do-
datečně věznicí doručit. Co se týká následného umístění odsouzených, jsou muži
a ženy zvlášť. Odsouzení, kteří jsou zasaženi infekčním onemocněním, jsou odděleni
od zdravých jedinců. Poté se také rozdělují mladiství od dospělých, recidivisté od od-
souzených, kteří jsou ve výkonu trestu poprvé. Dále se rozdělují jedinci, kteří spáchali
úmyslný trestní čin od odsouzených, kteří trestný čin spáchali v nedbalosti, trvale pra-
covně nezařaditelní, s poruchami duševními, poruchami chování, uloženým ochran-
ným léčením a zabezpečovací detencí, jak se o tom zmiňuje zákon o výkonu trestu
odnětí svobody. (Česko, 1999)

Nástup do vězení

Když odsouzený přichází do věznice a ocitá se ve výkonu trestu odnětí svobody, je
v první řadě prověřována jeho totožnost, následuje osobní prohlídka a také prohlídka
věcí, které si s sebou přinesl. Odsouzený si může s sebou přinést vlastní osobní věci,
avšak pokud shledá vězeňská služba některé z věcí jako nepřípustné a nejsou tedy po-
volené, tak jsou mu odebrány a na jeho vlastní náklady zaslány na adresu, kterou od-
souzený sám určí. Razzková s Hoferkovou (2013, s. 87-89) uvádějí výčet základních
věcí, které by si odsouzený měl do vězení s sebou přinést. Jedná se zejména o hygie-
nické potřeby, zdravotní potřeby (pokud odsouzený používá např. brýle nebo zubní
protézu), věci na korespondenci (papíry, psací potřeby, obálky, známky), knihy, časo-
pisy, noviny, fotografie, dokumenty týkající se trestního řízení, oblečení (odsouzený
si smí ponechat u sebe pouze spodní prádlo, soupravu oblečení na sport a sportovní
obuv). Ostatní oblečení je zanecháno v interním skladu. Po propuštění je vězeňská
služba ze skladu vrací zpět odsouzenému. Další věci, které si může odsouzený s sebou
vzít je hrnek, visací zámek, hodinky, elektrický holicí strojek, čaj, kávu, popřípadě
drobné náboženské předměty. Odsouzený musí nejprve projít tzv. přijímacím odděle-
ním, kde stráví přibližně jeden týden. Na přijímacím oddělení je podroben vstupní lé-
kařské prohlídce. Zde se také setkává s legislativními předpisy, které pojednávají
o jeho právech a povinnostech, podle zákona o výkonu trestu odnětí svobody, je obe-
známen i s řádem výkonu trestu odnětí svobody a s vnitřním řádem věznice. Generální
ředitelství odsouzeného následně umístí do příslušné věznice. Bere se ohled na styk
s rodinou, tudíž se snaží umístit odsouzeného, co nejbliže jeho rodině.

V konkrétní věznicí, kam je odsouzený umístěn ho přijímá tzv. přijímací komise, která
se skládá z vedoucího oddělení výkonu trestu odnětí svobody, psychologa, speciálního

pedagoga, sociálního pracovníka a vychovatele. Mohou být přítomni i ostatní odborní zaměstnanci vězeňské služby, ale jen pokud to určí sám ředitel věznice. Nově příchozí odsouzený je nejprve umístěn zvlášť od ostatních odsouzených na tzv. nástupním oddělení. Tady projde následným proškolením, které se zabývá právními předpisy výkonu trestu odnětí svobody. Proškolení stvrzuje svým podpisem v osobní kartě. Na tomto oddělení je odsouzenému vyhotoven průkaz totožnosti i stravovací průkaz. Odsouzený je povinen tyto doklady nosit neustále u sebe. Od první chvíle, kdy je odsouzený umístěn na nástupním oddělení pracují odborní zaměstnanci na penitenciární diagnóze, která vrcholí vypracováním **komplexní zprávy** o odsouzeném. Komplexní zpráva zahrnuje i to, k jakému vychovateli bude odsouzený přiřazen a do jaké skupiny vězňených osob bude zařazen. S tím je spojen i program zacházení a aktivity, které pod sebe podjímá. (Razsková, Hoferková, 2013, s. 90)

Práva a povinnosti odsouzeného

S příchodem do vězení jak již bylo zmíněno, jsou spojeny i legislativní předpisy, které ukládají odsouzenému jeho povinnosti, ale i zároveň jeho práva. Dle Černíkové (2008, s. 98-100) se práva odsouzeného dají rozdělit do tří skupin. První skupina pojednává o právech, které jsou spojeny s uspokojováním **základních sociálních potřeb a poskytováním zdravotní péče**. Tato skupina primárně cílí na duševní i fyzický rozvoj jedince. Do této skupiny patří například právo na ubytovací plochu, právo na osmihodinový spánek, dobu potřebnou k osobní hygieně a úklidu, právo na nejméně jednohodinovou vycházku a na přiměřené osobní volno, právo na stravování třikrát denně, na poskytování zdravotnických služeb, na nemocenské pojištění a na důchodové zabezpečení upravené obecnými předpisy. Druhá skupina práv cílí na **udržování nebo případné rozšiřování sociálních vztahů**. Jedná se zejména o právo na nákup potravin, právo na přijímání návštěv, právo na příjem balíčku, právo na příjem peněz, právo na uspokojování kulturních potřeb. Odsouzený má právo na duchovní službu, využití speciální služby odborníků (psycholog, psychiatr, sociální pracovník, speciální pedagog, právník) – vše poskytováno bezplatně. Právo na použití telefonu ke kontaktu s osobou blízkou a především má odsouzený má právo na ochranu svých práv. Ve třetí skupině jsou odsouzení **povinni podrobit se omezení**. Například se jedná o omezení pohybu a pobytu, zachování listovního tajemství. Odsouzení jsou zbaveni práva na stávkou, sdružovat se ve spolcích, společnostech, podnikat, provozovat jinou hospodářskou činnost. Naopak odsouzený má i určité povinnosti, které vyplývají z výkonu

trestu odnětí svobody. Autorka dělí také povinnosti odsouzeného do tří skupin. První skupina hovoří o **dodržování pořádku a kázně**. Spadá sem řádné plnění pracovních úkolů (pokud odsouzený vykonává pracovní činnost), plnění úkolů vyplývajících z programu zacházení, šetrné zacházení se svými věcmi, nepoškozovat věci ostatních odsouzených, dodržování zásady slušného chování, držení se nařízení vyplývajících z vnitřního řádu věznice a dodržování určité zásady bezpečnosti práce a ochrany zdraví. Druhou skupinou povinností jsou ty, které jsou spojeny s **kontrolou**, kterou provádí Vězeňská služba. Do této skupiny patří podrobování se osobní prohlídce a lékařské prohlídce, uhrazení nákladů za zdravotní péči, kterou nehradí zdravotní pojišťovna, uhrazení škody způsobené samotným odsouzeným, hrazení si zdravotního pojištění v případě, kdy odsouzený nepracuje. Třetí skupinou povinností je **dodržování zákazů**. Z toho vyplývá nenavazovat nedovolené styky s osobami v rozporu se zákonem, vyrábět, přechovávat či konzumovat alkohol a jiné psychotropní látky, přechovávat a vyrábět nedovolené předměty, hrát hazardní hry, tetovat sebe nebo jiné, předstírat poruchu zdraví a bez dovolení či souhlasu Vězeňské služby prodávat, darovat nebo směňovat věci.

Diferenční skupiny

Když přichází odsouzený do vězení, je umístěn a zařazen do určité skupiny k ostatním odsouzeným a to podle podobných zájmů, charakteru, stupně narušenosti či profese. Ve vězení se nacházejí podle Razskové a Hoferkové (2013, s. 90-92) **tři postupové skupiny vnitřní diference**. Skupiny vytvářejí komplexní systém pozitivní motivace. Ti odsouzení, kteří aktivně plní program zacházení, dodržují vnitřní řád věznice a aktivně participují na skupinové a individuální zájmové činnosti a spolupracují s personálem věznice, jsou zařazeni do první postupové skupiny vnitřní diference s názvem I. PSVD. Odsouzení, kteří mají problémy s plněním programu zacházení, dodržování vnitřního řádu věznice se pohybují mezi první a třetí skupinou a spadají tedy do druhé postupové skupiny vnitřní diference s názvem II. PSVD. Poslední, třetí postupovou skupinu vnitřní diference tzv. III. PSVD tvoří odsouzení, kteří neplní program zacházení, nedodržují vnitřní řád věznice, nebo měli opakované problémy s dodržováním kázně. Z tohoto se dá tedy usuzovat, že odsouzeného zařadí do určité diferenační skupiny podle jeho chování, jednání a způsobu plnění programu zacházení. Sám ředitel věznice odsouzené zařazuje do určité skupiny na základě vyhodnocování programu zacházení.

Hlavním cílem programu zacházení s odsouzeným je vytvoření předpokladů pro úspěšnou reintegraci. (Sochůrek, 2007, s. 44)

1.5 Shrnutí

V úvodu první kapitoly se zmiňovalo vymezení **penitenciární a postpenitenciární péče**. Penitenciární péče se dá shrnout jako souhrnu aktivit, které jsou zaměřeny na rozvoj osobnosti odsouzené osoby. Penitenciární péče by měla plynule navázat na péči postpenitenciární. Jinak řečeno, když se ve vězení chýlí trest odsouzenému ke konci, dá se hovořit o tom, že nastupuje již postpenitenciární péče, která by měla vést k naplnění sociální reintegraci odsouzené osoby. Dále v první kapitole byla zmínka o průběhu nástupu odsouzeného do vězení, definice výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody, kdy každý z těchto výkonů podléhá rozdílným legislativním dokumentům. Co se týká výkonu vazby, jedná se o zákon č. 293/1994 Sb., o výkonu vazby a o vyhlášku č. 109/1994 Sb., touto vyhláškou se vydává řád výkonu vazby. Co se týká výkonu trestu odnětí svobody, figuruje zde zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu svobody a vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. První kapitola pokračuje vymezením práv a povinností odsouzeného. V závěru se hovoří i o diferenciačních skupinách. Na základě zájmů, charakteru, profese či narušenosti je odsouzený zařazen k ostatním odsouzeným do příslušné diferenciační skupiny. Přerazování mezi skupinami je na základě vyhodnocení programu zacházení. Program zacházení by měl jedince přivést k úspěšnému procesu resocializace. Jedná se především o schopnost jedince (propuštěného z VTOS) najít si zaměstnání, zajistit si bydlení, navázat sociální vztahy atd. O zmíněné resocializaci odsouzeného pojednává následující kapitola.

2 RESOCIALIZACE ODSOUZENÝCH

Druhá kapitola se zaměřuje na resocializaci odsouzeného jedince. Na začátku lze nalézt definici resocializace, které je vztažena k odsouzeným. Resocializace podléhá několika faktorům. Jedním z nich je druh trestné činnosti, kterou odsouzený spáchal. Pro odsouzeného jsou důležité programy, které realizuje například neziskový sektor či Probační a mediační služba ČR. Programy jsou primárně určeny pro úspěšnou resocializaci propuštěné osoby. Nelze opomenout samotnou sociální práci ve vězení, která je také součástí resocializace.

Resocializace slouží k dosahování nejsložitějších nápravně výchovných cílů. Resocializace je tedy složitým procesem nápravy a převýchovy i změny vadné socializace. Za základní resocializační postup chápe současná praxe ve vězeňství tvorbu a naplňování programů zacházení. V penitenciárních podmínkách se resocializace též nazývá kolektivní socializace, či penitenciární resocializace, aby se odlišila od resocializace u jedinců s poruchami socializace. (Mařádek, 2003, s. 76)

Španková (2013, s. 105-108) zmiňuje, že odsouzení vnímají resocializaci v prostředí věznice negativně. Převážně **z důvodu přeplněnosti věznic**. Avšak vše záleží na individuálním přístupu každého odsouzeného a jeho motivaci. Program zacházení by měl mít největší podíl na resocializaci odsouzených. Zde autorka poukazuje i na fakt, že záleží, jaká osoba provádí aktivitu programu zacházení. **Odborní zaměstnanci by měli aktivizovat, podporovat a motivovat** odsouzené. Nicméně svoji **roli při resocializaci hrají osobnostní, personální, časové i finanční možnosti odborných zaměstnanců**. Co se týká například sociálního pracovníka, z důvodu velkého množství administrativy, kterou musí vykonat, mu zůstává méně času na práci s odsouzenými. Význam různých aktivit programu zacházení se snižuje v momentě, když odsouzený nemá rodinné zázemí, zabezpečené bydlení a práci. **Neexistuje přesný návod na to, jak správně resocializovat jedince**. Resocializace odsouzeného je proces, který ovlivňuje hned několik faktorů. Prvním z nich je, jakou trestnou činnost odsouzený spáchal, následuje osobnost odsouzeného, jeho motivace, sebereflexe atd. Autorka poukazuje i na funkci neziskových organizací, kdy nestátní nezisková organizace supluje ty aktivity, které nedokáže zaštitit stát.

Mezi pomocné zdroje resocializace odsouzených jedinců, přispívá i spolupráce mezi věznicí a **obecně prospěšnou společností Člověk v tísni, v rámci realizovaných**

projektů. Jedním z takových projektů byl projekt s názvem „**Jinou cestou**“, který byl realizován od roku 2015. Projektu se zúčastnilo okolo 50 odsouzených z Věznice Kynšperk nad Ohří. Projekt byl resocializačního a preventivního charakteru, **zaměřen na sociálně aktivizační činnosti, sociálně terapeutické činnosti a sociálně právní poradenství pro osoby ve VTOS**, které se dostaly do nepříznivé sociální situace, kvůli spáchání trestného činu. Projekt se mimo jiné zabývá zadlužeností, nezaměstnaností, hmotnou nouzí, nízkým právním vědomím, sociální exkluzí atd. Dalším projektem, který volně navázal na „Jinou cestou“, je projekt „**Na cestě**“. Ten se zabývá velmi podobou problematikou, jako předcházející projekt. Avšak „Na cestě“ **se zaměřuje více na dluhovou problematiku, zaměstnání a bydlení.** V tomto konceptu se jedná **o větší podporu sociální integrace osob**, které opustí brány věznice a musí se vypořádat s následky dopadu svého protiprávního jednání. Jádrem „Na cestě“ je, že odsouzení si osvojí potřebné kompetence, které by mohli využít při konstruktivním řešení problémů a konfliktů. Lektoři, kteří koordinují aktivity, které směřují k resocializaci, odsouzené učí, že lepší je připravovat se na návrat do běžného života už v průběhu VTOS. Tím si odsouzení usnadní následný nový „start“. (Bělíková, 2016, s. 12)

Dalším velmi známým projektem v oblasti vězeňství je **Křehká šance II.** Křehká šance II plynule navázala na předcházející projekt Křehká šance. **Hlavním cílem projektu Křehká šance II je prevence dalšího páchaní trestných činů u osob, které jsou ve výkonu testu odnětí svobody.** Projekt odstartoval v roce 2016 a bude trvat do roku 2020. České vězeňství se nechalo při tvoření projektu inspirovat Velkou Británií, Kanadou a Chorvatskem. V současné době projekt Křehká šance II probíhá v 18 věznicích v České republice. **Komise pro podmíněčné propuštění**, která má v tomto projektu nezastupitelnou roli, prověřuje připravenost odsouzeného na výstup z VTOS. **Odsouzený musí souhlasit se zařazením do projektu a se spoluprací s PMS.** Komise zohledňuje, jaký trestný čin odsouzený spáchal. Odsouzeného čeká proces přípravy na jednání komise pro podmíněčné propuštění. Tohoto procesu se účastní odsouzený, poškozená strana (poradce pro oběti prostřednictvím parolového specialisty²) a musí zde být celá spisová dokumentace odsouzeného. Dalším krokem je parolové

² Parolový specialista je v podstatě úředník Probační a mediační služby ČR. Má na starost jednání s odsouzeným, který požádal o podmíněčné propuštění. Parolový specialista má v kompetenci administrativu spojenou s podmíněčným propuštěním, včetně kontaktování soudu a interakci s klientem.

slyšení, což je řízený rozhovor komise a osoby ve VTOS. Rozhovor trvá cca 2 hodiny. Jsou zde dvě možnosti rozhodnutí komise. Jedna z nich je, že odsouzeného podmínečně propustí, avšak odsouzený se zavázal ke spolupráci s PMS. Druhou možností je, že komise zamítne odsouzenému podmíněčné propuštění z věznice. (Matoušková aj., 2014, s. 6-9)

2.1 Sociální práce ve vězení

Sociální práce ve vězení je nedílnou součástí procesu resocializace odsouzeného jedince po propuštění z vězení. Sociální práci spojuje využití poznatků např. z psychologie, sociologie, ekonomie, práva, pedagogiky atd. Proto se o sociální práci hovoří jako o teoretické i praktické disciplíně, která vychází z několika vědních oborů. Jejím úkolem je snaha o řešení obtížných životních situací klientů, kteří jsou v nelehké sociální a životní situaci. (Sociální práce, © 2014)

Sociální práce ve vězení je **specifickou odbornou disciplínou**. Neprovádí ji nikdo jiný než sociální pracovník. Sociální práce se vyvíjí neustále a to i ve vězení. Před desítkami let stačilo na výkon sociálního pracovníka ve vězení vyšší odborné vzdělání. Nyní se sociální pracovník neobejde bez vysokoškolského vzdělání. Mnoho těchto pracovníků, kteří přišli do vězení pracovat, si s sebou přinesli široké zkušenosti z předešlých zaměstnání (kurátor pro dospělé, pracovník na úřadu práce, sociální pracovník v terénu, sociální pracovník v domech pro seniory, sociální pracovník v zařízeních pro alkoholiky, toxikomany atd.) **Každá tato zkušenost je poté využita při práci s odsouzenými**, jelikož v jejich řadách nalezneme např. uživatele drog, alkoholiky, ale také i seniory. Sociální pracovník by měl disponovat určitými kompetencemi. Hovoří se především **o empatii, akceptaci klienta takového jaký je, umění individuálního přístupu, schopnosti poskytovat službu, nikoliv přizpůsobovat se**. Na sociálního pracovníka ve vězení jsou kladeny převážně zvýšené požadavky v oblasti sociálně psychologických dovedností, krizové intervence a také mediace. **Jelikož sociální pracovník nepracuje pouze s jednou cílovou skupinou, má ve vězeňství nezastupitelnou roli**. Sociální práce ve vězení je klíčovou v nápravě pachatelů trestné činnosti. (Koreneková, 2018, s. 14)

V českých věznicích pracuje **více jak sto** sociálních pracovníků, kteří garantují **kontinuální sociální práci**³. Sociální pracovník se snaží spolu s nestátními neziskovými organizacemi, církví a orgány státní správy, zajistit plynulý přechod odsouzeného do řádného občanského života. Sociální pracovník ve vězení podléhá neustálému vzdělávání, z hlediska reakce na měnící se legislativu a právní předpisy. Práva a povinnosti sociálního pracovníka lze nalézt v Katalogu prací, jsou definovány právním systémem, zaměstnavatelem, profesními standardy a etickým kodexem. (VSCR, © 2018)

Dle Hendrycha (2010, s. 65-67) sociální pracovník participuje na vytváření koncepce zacházení s odsouzenými a programů zacházení. Je jedním z odborných zaměstnanců, kteří se podílí na zpracování a vyhodnocování konkrétních programů. Vede nejméně jednu aktivitu programu zacházení, vztahující se na speciálně výchovné či vzdělávací aktivity. Dále **poskytuje sociálně-právní poradenství**. Mezi jeho další úkony patří poskytovat **odborné sociální poradenství**, která zahrnuje zprostředkování kontaktu se společenským prostředím. Spolupracuje s orgány sociálního zabezpečení, zprostředkovává kontakt s nestátními neziskovými organizacemi, včetně Probační a mediální služby. Dále provádí **výchovnou a poradenskou činnost** pro odsouzené. Zejména se jedná o poradenství v oblasti práva, vzdělávání a orientace v sociálních systémech. **Navazuje kontakty s blízkými osobami odsouzených a podílí se na řešení jejich sociálních problémů**. Na výstupním oddělení se podílí na organizaci komunitního setkání odsouzených, vede odsouzené k upevňování každodenních návyků a starosti o sebe sama. Participuje na návrhu ohledně rozhodování o udělení přerušení výkonu trestu, povolování volného pobytu mimo věznici a dočasného opuštění věznice. Jeho dalším úkolem je **vypracovávat sociální posouzení, sociální diagnózu a individuální socioterapeutický plán**. To všechno je součástí komplexní zprávy. Analyzuje situaci v oblasti sociálně patologických jevů, ve spojitosti s tím se podílí na realizaci preventivních opatření u odsouzených. Pokud odsouzený potřebuje pomoc s obstaráním nových osobních dokladů, sociální pracovník je mu nápomocen. Sociální pracovník **více jak polovinu své týdenní pracovní doby stráví v přímém kontaktu s odsouzenými**.

³ Kontinuální sociální práce zahrnuje práci s klientem ve všech fázích trestního řízení (jak ve výkonu vazby, tak i na svobodě), v průběhu soudního řízení, ve výkonu trestu odnětí svobody, posléze v průběhu klientovi reintegrace.

Dle Korenekové (2018, s. 15) by jedním z možných východisek propojení penitenciární a postpenitenciární péče měla být **konceptce sociální péče ve vězeňství**. Celá tahle konceptce stojí na základu prohlubování odborných kompetencí sociálních pracovníků, a aby docházelo k výměně informací se světem mimo věznic a v ní. Jedná se o posílení vzájemné meziresortní spolupráce. Proto je důležité, aby sociální pracovník ve vězení dokázal přijímat a integrovat nové zkušenosti do praxe, aby pracoval na změně svých postojů ve smyslu kongruence a sebepojetí a tím mohl vytvářet koncepci sociální práce.

2.2 Postpenitenciární péče

Do postpenitenciární péče se řadí dle Razskové a Hoferkové (2014, s. 128-135) **Probační a mediační služba České republiky**. Mísí se zde sociální práce a právo, především to trestní. PMS zajišťuje převážně výkon alternativních trestů. Jejím dalším úkolem je například prevence kriminality nebo ochrana komunity. PMS má své určité **cíle**. Prvním z těchto cílů je **integrace pachatelů**. Zaměřuje se na začlenění jedince do společnosti, po spáchání trestné činnosti a odpykání si trestu. Jedinec se tedy po odpykání trestu vrací zpět do běžného života bez další trestné činnosti. Druhým cílem je **participace poškozeného**. Tímto cílem se snaží PMS podpořit propuštěného k pocitu bezpečí, integrity a důvěry ve spravedlnost. Posledním třetím cílem je **ochrana společnosti**. K ochraně společnosti PMS přispívá zejména řešením konfliktních a rizikových stavů spojených s trestním řízením. Cíl se zaměřuje na efektivní výkon alternativních trestů a opatření. Co se týká podstaty Probační a mediační služby, skládá se ze dvou slov. První z nich je **probace**, která se zaměřuje na vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným. Kontroluje také výkony trestů nespojených s odnětím svobody. Druhým slovem je **mediace**. Mediací se rozumí mimosoudní zprostředkování jednání mezi poškozeným a obviněným za účelem urovnání sporu. K mediaci musí dát souhlas jak poškozený, tak i obviněný. Důležitým pojmem, který se s PMS pojí, je **parole**. Tímto pojmem se označuje stav, kdy odsouzený je podmíněčně propuštěn a slíbí, že se bude řádně chovat. O podmíněčném propuštění rozhoduje v každém případě soud.

Po skončení trestu odnětí svobody propuštěný jedinec může kromě PMS vyhledat pomoc např. **sociálního kurátora pro dospělé a nestátních subjektů**. Co se týká sociálního kurátora pro dospělé, dotýkají se ho hned tři legislativní dokumenty. Prvním

z nich je zákon o sociálních službách⁴, druhým je zákon o životním a existenčním minimu⁵ a třetím zákon o pomoci v hmotné nouzi⁶. Kurátoři pro dospělé nejčastěji pomáhají odsouzeným, kteří jsou propuštěni z výkonu testu odnětí svobody s hledáním bydlení, s kontaktem klienta a jeho rodiny, s hledáním zaměstnání, kdy jsou kurátoři v kontaktu s úřadem práce a mohou se lépe orientovat na trhu práce. Další pomocí se rozumí například konzultace ohledně klientových dluhů. Klient je veden a motivován k úhradě svých dluhů, v co nejkratším možném termínu. Kurátor pro dospělé může svého klienta doprovázet při vyřizování na úřadech, může ho doprovodit i do zdravotnického zařízení. Další možnou pomocí může být ze strany kurátora pomoc při zajišťování dokladů, pomoc s vyřízením dávky v hmotné nouzi či zprostředkování kontaktů (např. OSSZ, UP či PMS). Nestátními subjekty se rozumí občanské, církevní a charitativní organizace. Propuštěnému mohou nabídnout materiální pomoc, čímž se rozumí strava a ošacení (**ADRA, Česká katolická charita, Český červený kříž aj.**). Jsou zde i organizace, které cílí na poradenskou pomoc (**EXODUS, Klíč-nadace, Dům Matky Terezy aj.**). Na sociální péči, která zahrnuje stravování, osobní hygienu, ubytování, zdravotní péči a integrativní program se zaměřuje především **Sdružení naděje, Armáda spásy, azylové domy a noclehárny**. (Razsková, Hoferková, 2014, s. 119-125)

Osoba propuštěná z VTOS, se může stát osobou v **hmotné nouzi**. Jedná se konkrétně o osobu, která nemůže úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožena sociálním vyloučením z důvodu neuspokojivého sociálního zázemí a nedostatku finančních prostředků. Obecní úřad nebo úřad s rozšířenou působností poskytne této osobě informace, které jsou zapotřebí k překonání jejich okamžité nepříznivé životní situace. (Česko, 2006)

Propuštěný jedinec má nárok na sociální dávky, jako každý občan České republiky, po splnění určitých kritérií. Největší význam mají dávky v hmotné nouzi, (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, dávka mimořádné okamžité pomoci). (Česko, 2006)

⁴ Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Zákon č. 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Zákon č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

Co se týká sociálních služeb pro propuštěné z VTOS v rámci pospenitenciární péče. Pro tuto cílovou skupinu, lze sociální služby rozdělit na specializované a obecné. Specializované služby jsou v kompetenci sociálních kurátorů. V nestátním neziskovém sektoru je extrémní nedostatek sociálních služeb, které cílí na skupinu jedinců, kteří se vrací z VTOS. Avšak tyto organizace poskytují své služby osobám, které se vrací z VTOS, v souvislosti s řešením dalšího specifického životního problému (např. závislost na drogách). Obecné sociální služby se týkají mimo jiné i osob v tíživé sociální nebo osobní situaci. Další dělení sociálních služeb pro propuštěné z VTOS je na sociální služby, které zajišťuje veřejná správa, nebo nestátní neziskové organizace. **Osobám, které se vrací z VTOS jsou poskytovány sociální služby. Tyto služby jsou však určeny osobám ohroženým sociálním vyloučením, bezdomovectvím, nebo jsou obecně v tíživé sociální situaci. V současné době neexistuje ucelený koncept pro cílovou skupinu, kterou jsou odsouzení. Jedná se o roztržitost jednotlivých sociálních služeb.** (Motejl, 2010, s. 190)

2.3 Shrnutí

Začátek druhé kapitoly teoretické části se zaměřil na vymezení resocializace odsouzeného jedince. Je nutno zmínit, že odsouzení vnímají resocializaci v prostředí věznice negativně. Je tomu tak z důvodu přeplněnosti věznice. Dalším aspektem pro úspěšnou resocializaci je, aby odborní zaměstnanci aktivizovali, podporovali a motivovali odsouzené. **Neexistuje přesný návod na to, jak správně resocializovat jedince. Resocializace je proces, který ovlivňuje mnoho faktorů.** Cestou k úspěšné resocializaci mohou být i projekty, které mají v režii nestátní neziskové organizace (jako je například Člověk v tísni) nebo PMS. Jedním z těchto projektů, je projekt „Na cestě“, který se zabývá dluhovou problematikou, zaměstnáním a bydlením. Dalším z projektů je **Křehká šance II**, která se točí okolo podmíněného propuštění odsouzeného a spoluprací s PMS po propuštění z vězení. V úvodu podkapitoly s názvem **Sociální práce ve vězení** se vymezí pojem sociální práce jako taková a sociální práce ve vězení. Sociální práci ve vězení garantuje sociální pracovník, který pracuje s více cílovými skupinami, proto má nezastupitelnou roli a musí disponovat určitými kompetencemi. Tato podkapitola obsahuje úkoly, které musí sociální pracovník vykonat v rámci své profese ve vězení. Poté je zde zmíněno možné východisko k propojení penitenciární a po-

spenitenciární péče, s názvem **Koncepce sociální péče ve vězeňství**. V druhé podkapitole této kapitoly s názvem **Pospenitenciární péče**, lze nalézt informace ohledně **Probační a mediační služby České republiky, sociálního kurátora pro dospělé a nestátních neziskových organizací**. Následně tato podkapitola nabídne informace ohledně sociálních služeb a sociálních dávek, které může odsouzený po výkonu trestu odnětí svobody využít. Velmi důležitými dávkami pro odsouzeného, který opustil brány věznice, jsou dávky **hmotné nouze**. Jedná se o příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, dávka mimořádné okamžité pomoci. Co se týká dávek státní sociální podpory, má největší význam příspěvek na bydlení.

Mezi aspekty, důležité pro úspěšnou resocializaci a návrat do občanského života patří, aby propuštěný jedinec měl práci a měl kde bydlet. Aspekt práce se pojí již se zaměstnáváním odsouzených ve VTOS, kde si odsouzení osvojují potřebné schopnosti, dovednosti, či vědomosti spojené s pracovní činností. O zaměstnávání odsouzených, jako o jednom z možných faktorů pro úspěšnou resocializaci, pojednává následující závěrečná kapitola.

3 ZAMĚSTNÁVÁNÍ ODSOUZENÝCH OSOB

V úvodu závěrečné kapitoly jsou zmíněny legislativní dokumenty, které upravují zaměstnávání odsouzených. Se zaměstnáváním odsouzených jsou spojeny i určité ekonomické výhody pro zaměstnavatele a nevýhody pro odsouzené. S tím je spojena jednak mzda odsouzených, ale i prostředí, ve kterém odsouzení práci vykonávají. Kapitola zaměstnávání odsouzených dává náhled do zařazování odsouzených do zaměstnávání, i náhled do výše mzdy odsouzených, která není nijak vysoká.

Odsouzení jsou zaměstnáváni podle právních předpisů. Tím nejdůležitějším je zákon č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody. Dalším důležitým právním předpisem je Nařízení vlády č.361/2017 Sb. o výši a podmínkách odměňování odsouzených osob zařazených do zaměstnání ve výkonu trestu odnětí svobody. (VSCR, © 2018)

Pokud je odsouzenému ve výkonu trestu odnětí svobody přidělena práce a je zdravotně způsobilý, je **povinen pracovat**. Povinnost pracovat je v ČR součástí nepodmíněného trestu odnětí svobody. Evropská vězeňská pravidla pojednávají o tom, že práce musí být považována za **pozitivní prvek**, nikoli jako sankce za trest. K zaměstnávání neodmyslitelně patří pracovní podmínky, pracovní doba a podmínky pro uložení přesčasové práce u odsouzeného. Legislativní dokumenty, které se dotýkají zaměstnávání odsouzených, jsou ZVTOS a zákoník práce. (Motejl, 2010, s. 164 – 165)

Věznice vytváří podmínky pro zaměstnávání odsouzených. Může se jednat **o práci v rámci provozu věznice, vlastní výroby, podnikatelské činnosti nebo smluvně u jiných subjektů**. Pokud bude odsouzený pracovat u jiného subjektu, nežli je věznice, musí to stvrdit písemným souhlasem. Písemný souhlas může odsouzený odvolat. Zaměstnávání odsouzeného u jiného subjektu musí být upraveno smlouvou, která stanoví podrobnější podmínky pro práci odsouzených k výkonu určitých prací. Jiný subjekt, nežli věznice je zodpovědný za vytváření podmínek k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a dodržování protipožárních a hygienických předpisů. (Česko, 1999)

Aktuální stav zaměstnaných osob v českých věznicích je **61,49 procent**, což představuje **9083 osob**. (VSCR, © 2018)

Obrázek 2 Tabulka s počtem zaměstnaných osob ve VTOS

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
procentuální zaměstnanost	50,1%	48,99%	57,50%	48,86%	44,93%	50,38%	56,23%
počet zaměstnaných odsouzených	6 734	6 377	5 367	5 463	6 021	7 606	8 449
odsouzení zaměstnaní v provozovnách SHS VS ČR	1 650	1 373	1 497	1 679	1 720	2 999	3 457
odsouzení zaměstnaní u podnikatelských subjektů	2 548	2 454	1 466	1 328	1 646	1 954	2 265
celkový počet vězňů	23 170	22 644	16 645	18 658	20 866	22 481	20 789

Zdroj: VS ČR (©, 2018)

Zaměstnávání odsouzených spolu nese i jisté **ekonomické výhody**. Avšak některé jsou nevýhodami pro samotné odsouzené. Může se jednat například o (ne)výhodu ohledně pracovní odměny, která je nižší než minimální mzda. Dále nemá odsouzený nárok na dovolenou. V případě omezení výroby nebo odstávky nemusí podnikatel odsouzenému platit prстоje. Výhody, které ocení odsouzení, jsou například nárok na nemocenské dávky v případě pracovní neschopnosti, příplatek za práci v sobotu a neděli. (VSCR, © 2018)

Úzká je souvislost mezi zaměstnáním během VTOS a zaměstnáváním osob po jejich propuštění. Nalezení zaměstnání po propuštění souvisí s nalezením ubytování a tím pádem se jedná o dva důležité faktory pro úspěšnou resocializaci. Osoba, která je propuštěna z výkonu testu odnětí svobody by měla být připravena na vstup na trh práce. Jedinci, kteří se nacházejí ve vězení, jsou ve velké většině případů málo kvalifikovaní a mají malé dosavadní pracovní zkušenosti. S tím vším souvisí potřebné pracovní návyky. Mnoho odsouzených zajímá, zdali je velkou překážkou pro získání zaměstnání po skončení VTOS, když budou mít **záznam v rejstříku trestů**. Odpověď není až tak složitá. Záznam v rejstříku trestů pro nedostatečně kvalifikované nepředstavuje až takovou překážku při hledání zaměstnání. Spoustu zaměstnavatelů nevnímá jako prioritu záznam v rejstříku trestů. Jedná se zejména o profese spojené s úklidovými, pomocnými, či stavebními pracemi. Avšak pro osoby s příslušnou kvalifikací, je záznam v rejstříku trestů překážkou. Řada zaměstnavatelů využívá záznam v rejstříku trestů jako kritérium pro vyloučení potenciálního uchazeče. (©, 2017)

3.1 Programy zacházení

Programy zacházení byly do roku 1999 nazývány Resocializační programy. Po nabytí účinnosti zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, došlo k jejich přejmenování. Rámcově upraveny jsou v § 41 ZVTOS⁷ a ve hlavě čtvrté ŘVTOS⁸. (Česko, 1999)

Resocializační programy, jak uvádí Mařádek (2003, s. 77-78), se zaměřovaly na pracovní, vzdělávací, terapeutické a zájmové aktivity s diferencovaným přístupem při jejich realizaci. **Do pracovních aktivit programu zacházení patří i zaměstnávání odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody.** Cílem programů bylo sledování dopadu trestu odnětí svobody na odsouzeného. Program byl zpracováván písemně a aktivně se na jeho realizaci podílel i samotný odsouzený za přítomnosti odborných zaměstnanců věznice. Na plnění resocializačního programu odsouzeného dohlížel vychovatel.

Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, vymezuje program zacházení jako formu cílevědomého a komplexního působení na odsouzeného. Záměrem neboli cílem je připravit odsouzeného na soběstačný život v souladu se zákonem po propuštění z výkonu trestu. Program zacházení v sobě zahrnuje formulované cíle a metody, které odsouzeného dovedou ke stanovenému cíli, způsoby a četnost hodnocení celého programu zacházení. (Česko, 1999)

Fischer (2014, s. 203) se také odkazuje na zákon 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ale přidává, že cílem poměrně široké nabídky aktivit, které jsou součástí programu zacházení, je úprava nežádoucích vzorců chování a způsobu života. Úprava by měla vést k „normálnímu“ způsobu života po propuštění z výkonu trestu. Lze hovořit i o určité cestě vedoucí k seberegulaci, která je založena na uvědomování si viny, ze spáchání trestního činu. K programům zacházení neodmyslitelně patří pojmy, jako **jsou resocializace, reedukce, náprava a reintegrace.**

Co se týká **resocializace** obecně, je vykládána jako opětovná socializace, neboli znovu začlenění jedince do společnosti. V kontextu spojeného s vězněním jedince se jedná

⁷ Zákon o výkonu trestu odnětí svobody

⁸ Řád výkonu trestu odnětí svobody

o resocializaci propuštěného člověka z dlouhodobé vězeňské péče. Jde o proces zba-
vování se původních vzorců chování a přijímání vzorců nových. O **redukci** se hovoří,
jako o převýchově či „snaze pomocí pedagogických metod rozvinout nevyvinuté
osobnostní vlastnosti, nebo je pozměnit společensky žádoucím směrem.“ (Hartl, Hart-
lová, 2000, s. 501)

Náprava, neboli nápravně výchovná činnost v kontextu penitenciární péče, se týká
osob s deficitní socializací a převýchova osob s deviantní socializací. (Mařádek, 2005,
s. 55)

Reintegrace úzce souvisí s resocializací. Avšak je mezi nimi rozdíl. Resocializace se
vykládá jako znovu začlenění do společnosti. Reintegrace je chápána jako pokus do-
sáhnout pomocí resocializace toho, aby se propuštěný znovu integroval do skupiny, ze
které se vyřadil v důsledku spáchání trestného činu. (Mařádek, 2005, s. 94)

Aby bylo možné sestavit s odsouzeným adekvátní program zacházení, který by odpo-
vídal jeho potřebám, je nutné ho co nejlépe poznat. K tomuto účelu slouží již v před-
cházející kapitole zmíněná **komplexní zpráva odsouzeného**. Jak zmiňuje Jůzl (2017,
s. 368) komplexní zpráva obsahuje názory, poznatky a celkovou diagnostiku odsouze-
ného jedince. Sestavování komplexní zprávy začíná na nástupním oddělení, kde se
prochází dokumentace, která odsouzeného provází celou jeho kriminální kariérou
a rozhovory s odsouzeným. Náplní komplexní zprávy jsou stanové cíle, kterých by měl
odsouzený dosáhnout, metody jakými se dané cíle dosáhnou a pravidelné vyhodnoco-
vání. Autor poznamenává, že každý odsouzený není ochoten plnit program zacházení.

Náplní programu zacházení dle Biedermanové (2011, s. 14-16) jsou **pracovní akti-
vity, mezi které patří mimo jiné i zaměstnávání odsouzených, vzdělávací aktivity,
speciálně výchovné aktivity, zájmové aktivity a oblast utváření vnějších vztahů**
s diferencovaným přístupem ke každému odsouzenému. Program zacházení se vytváří
za předpokladu, že odsouzený bude vykonávat trest odnětí svobody déle než tři měsíce.
Jak bylo zmíněno již v předchozí kapitole, tvoří se určité skupiny či kategorie odsou-
zených. Vybrané kategorie jsou zařazovány do speciálních programů, které probíhají
zejména ve specializovaných odděleních. Aktivity programu zacházení a jejich nej-
častější dělení:

- pracovní aktivity,
- vzdělávací aktivity,

- speciální výchovné aktivity,
- zájmové aktivity,
- oblast utváření vnějších vztahů.

3.2 Zařazování do zaměstnání

Zařazování do zaměstnání je úkolem **odborné komise**, která se zabývá výběrem a doporučením zařazování odsouzených na pracoviště. Komise má na starost také přeřazování a vyřazování odsouzených. Komise je **složena z předsedy (1. zástupce ředitele věznice nebo služební zástupce ředitele věznice), vedoucího nebo zástupce vedoucího výkonu trestu, vedoucího nebo zástupce vedoucího oddělení vězeňské stráže, vedoucího oddělení prevence a stížností, vedoucího oddělení správního, vedoucího oddělení zaměstnávání, speciálního pedagoga, psychologa, sociálního pracovníka a vychovatele**. Odborná komise posuzuje profesní způsobilost, zdravotní klasifikaci, pracovní podmínky a sociální potřebnost. Odborná komise nejprve projednává odsouzené, kteří mají zákonnou vyživovací povinnost k nezaopatřeným dětem. Návrh na zařazení odsouzeného předkládá odborný zaměstnanec věznice, kterému byl odsouzený svěřen do péče. Důležitou roli hraje lékařský posudek o zdravotní způsobilosti. Spolu s návrhem na zařazení odsouzeného a žádostí o provedení pracovnělékařské prohlídky je lékařský posudek předložen řediteli věznice. Zařadit odsouzeného na konkrétní pracoviště může ředitel věznice, na doporučení odborné komise. Pokud dochází k přeřazení odsouzeného na jiné pracoviště či vyřazení odsouzeného ze zaměstnání musí být podán návrh na přeřazení či vyřazení odsouzeného z pracoviště. Jedním z důvodů vyřazení odsouzeného z pracoviště je, když odsouzený hrubým způsobem poruší své pracovní povinnosti nebo se chová neslučitelně s kázní na pracovišti. Druhým důvodem je, když se stane odsouzený zdravotně nezpůsobilým k vykonávání pracovní činnosti. Jsou čtyři druhy pracovišť. První z nich je **střežené pracoviště**. Jedná se v podstatě o práci uvnitř věznice, nebo o práci mimo věznici, která je střežena Vězeňskou službou. Pověřený zaměstnanec na pracovišti vykonává kontrolní činnost odsouzených, následně provádí záznam do knihy kontrol. Dalším druhem je **nestřežené pracoviště**. Pracovní činnosti můžou odsouzení vykonávat v administrativních budovách, nebo obdobných objektech věznice. Odsouzení můžou vykonávat úklidové, údržbářské nebo výpomocné práce. Pověřený zaměstnanec provádí kontrolní činnost. Jako další typ je **pracoviště s volným pohybem mimo věznici**. Na toto pracoviště jsou zařazeni odsouzení, kteří se nacházejí ve věznici s dohledem či dozorem. Odsouzení odcházejí z objektu věznice sami, bez dohledu, projdou přes strážní stanoviště u hlavního chodu a naplánovanou trasou jdou do zaměstnání. Zaměstnavatel dohlíží na pracovní činnost odsouzeného, na jejich chování atd. Posledním typem pracoviště

je **pracoviště s volným pohybem v prostoru věznice**. Pracoviště umožňuje odsouzenému samostatný odchod z ubytovacího prostoru a přesun na předem určené místo výkonu práce. (©, 2017)

3.3 Odměňování odsouzených

Jak již bylo zmíněno, odměňování odsouzených je upraveno v Nařízení vlády č.361/2017 Sb. o výši a podmínkách odměňování odsouzených osob zařazených do zaměstnání ve výkonu trestu odnětí svobody. Pracovní odměnu odsouzeného tvoří **základní složka odměny, odměna za práci přes čas, příplatek za práci ve svátek, příplatek za noční práci a příplatek za práci ve ztíženém pracovním prostředí**. Základní složku odměny tvoří časová složka odměny nebo úkolová složka odměny. Věznice odsouzeným vyplácí odměnu za práci i v případě, že odsouzený pracuje u soukromého zaměstnavatele. Odsouzení jsou zařazeni do určitých skupin, podle náročnosti práce. V první skupině jsou zařazeni ti odsouzení, kteří při práci nepotřebují odbornou kvalifikaci. Druhá skupina zahrnuje odsouzené, kteří pro výkon práce potřebují střední vzdělání s výučním listem nebo jinou odbornou kvalifikaci. Do třetí skupiny spadají odsouzení, kteří pro výkon pracovní činnosti potřebují střední vzdělání s maturitou, vyšší odborné vzdělání nebo vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu. Poslední čtvrtou skupinu tvoří odsouzení, kteří pro pracovní činnost potřebují vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu. Co se týká například časové složky odměny, odsouzení si **v první skupině vydělají částku 5 500 Kč za kalendářní měsíc, ve druhé skupině je to částka 8 250 Kč, ve třetí skupině 11 000 Kč a ve skupině čtvrté 13 750 Kč**. (Česko, 2017)

Oproti Nařízení vlády⁹, které již není platné, si odsouzení **v první skupině polepšili o 1000 Kč, ve druhé skupině o 1500 Kč, ve třetí skupině o 2 000 Kč a čtvrtá skupina v předešlém Nařízení vlády neexistovala**. Částky jsou zde uvedeny pro představu, o kolik korun Nařízení vlády zvyšovalo odsouzeným mzdy. (Česko, 1999)

⁹ Nařízení vlády č.365/1999 Sb. o výši a podmínkách odměňování odsouzených osob zařazených do zaměstnání ve výkonu trestu odnětí svobody.

Ve Vyhlášce č. 362/2017 Sb¹⁰. lze nalézt rozúčtování pracovní odměny. Srážka z čisté pracovní mzdy na výživné tvoří 30 %, náklady výkonu trestu tvoří 26 %, Další srážky – přednostní pohledávky 12%, Ostatní srážky – nepřednostní pohledávky 4%, kapesné 17% a úložné 11%. Součet srážek nesmí přesáhnout 72% čisté odměny odsouzeného. Pokud odsouzený, co se týká úložného, překročí částku 35 000 Kč, může použít část úložného například k úhradě nákladů spojených se zajištěním vlastního bydlení, úhradě nákladů spojených s pořízením dokladů potřebných po propuštění z výkonu trestu, k podpoře své rodiny a jiných osob blízkých, které jej ve výkonu trestu pravidelně navštěvují. (Česko, 2017)

3.4 Shrnutí

V závěrečné kapitole teoretické části přichází na řadu zaměstnávání odsouzených. V úvodu této kapitoly byly nastíněny legislativní dokumenty, na jejichž základě jsou odsouzení ve výkonu trestu odněti svobody zaměstnáváni. Jedním z těchto dokumentů je zákon č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odněti svobody. Dalším důležitým právním předpisem je Nařízení vlády č.361/2017 Sb. o výši a podmínkách odměňování odsouzených osob zařazených do zaměstnání ve výkonu trestu odněti svobody. V kapitole zaměstnávání odsouzených je také zmíněno, že pokud je odsouzený zdravotně způsobilý a byla mu přidělena pracovní činnost, není jiná možnost, nežli pracovat. Avšak Evropská vězeňská pravidla pojednávají o tom, že práce musí být považována za **pozitivní prvek**, nikoli jako sankce za trest. V kapitole bylo také zmíněno, že zaměstnávání nese jisté výhody, ale i nevýhody. Záleží, z jakého úhlu pohledu se na to člověk dívá. V první podkapitole této kapitoly jsou zmíněny **programy zacházení, které se zaměstnáváním souvisí. Do pracovní aktivity programu zacházení je zařazeno zaměstnávání odsouzených.** K programům zacházení neodmyslitelně patří pojmy, jako jsou **resocializace, reedukce, náprava a reintegrace.** V další podkapitole je nastíněno zařazování odsouzených do zaměstnávání. Zařazování do zaměstnání má na starost **odborná komise**, účastní se jí mimo jiné i **sociální pracovník**. Jsou čtyři druhy pracovišť. **Střežené pracoviště, nestřežené pracoviště, pracoviště s volným**

¹⁰ Vyhláška, kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odněti svobody zaměstnávány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů

pohybem mimo věznici a pracoviště s volným pohybem v prostoru věznici. V ne-
poslední řadě je zde zmíněna podkapitola odměňování odsouzených. Odměňování od-
souzených je upraveno v Nařízení vlády č.361/2017 Sb., avšak je zde ještě jeden před-
pis, a to **Vyhláška č. 362/2017 Sb.** Vyhláška upravuje jak rozúčtovat odsouzenému
odměnu za práci. Nejvyšší položkou je zde **výživné na dítě**, které podléhá 30% z čisté
odměny odsouzeného. Je zde například i **úložné** (11% z čisté odměny odsouzeného),
které může být použito např. na **úhradu nákladů spojených se zajištěním vlastního
bydlení (po skončení výkonu trestu), nebo k podpoře své rodiny a jiných osob
blízkých.** Poslední kapitola navazuje na praktickou část bakalářské práce, která se ne-
zabývá ničím jiným, nežli zaměstnáváním odsouzených.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

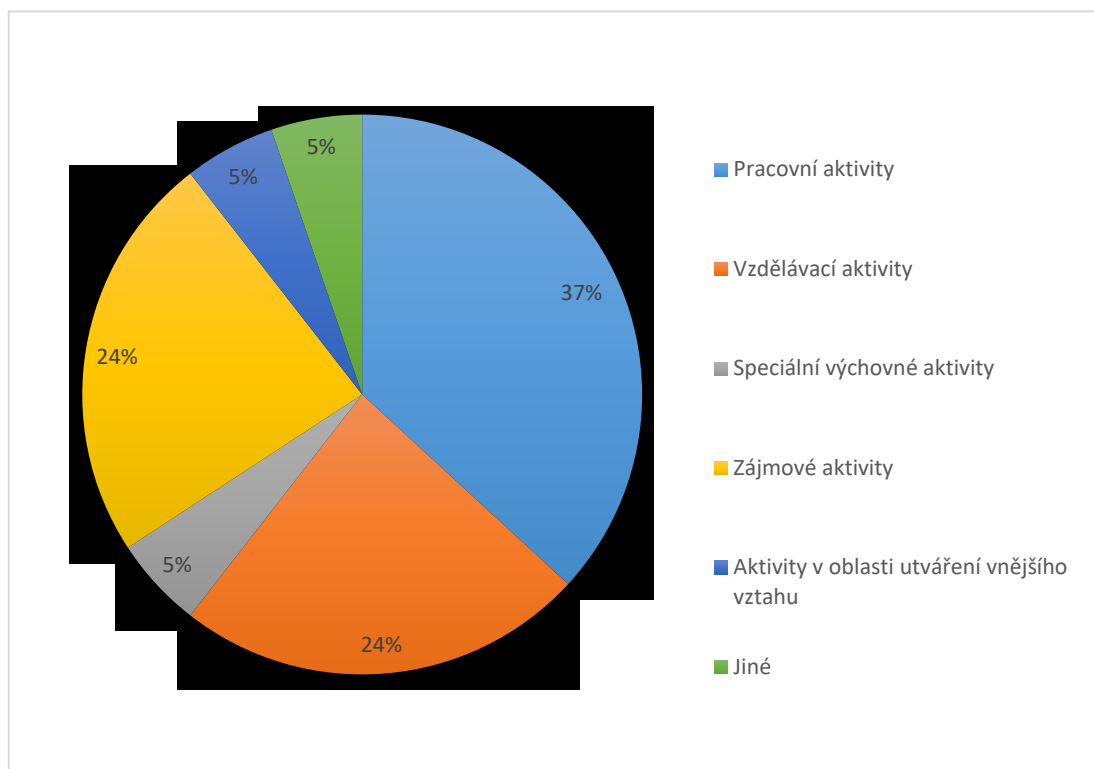
4 REALIZACE VÝZKUMU

Tématem, kterým se výzkum v bakalářské práci zabýval, byl proces zaměstnávání v penitenciární péči. Zaměstnávání ve výkonu trestu odnětí svobody může být jedním z východisek pro finanční zajištění jedince, který si trest již odpykal a vrací se zpět na svobodu, do občanského života. Zaměstnávání ve VTOS může pomoci odsouzenému osvojit si potřebné schopnosti, dovednosti a například i vědomosti spojeny s pracovní činnostmi, které může odsouzený využít po odchodu z vězení. Výzkum se zaměřil na to, zdali odsouzenému zaměstnávání ve VTOS pomáhá při následné resocializaci. Finanční zabezpečení jedince ovlivňuje uspokojování potřeb. Mezi základní potřeby řadíme fyziologické a tělesné potřeby. Odsouzený, který si odpykal trest, musí vlastní potřeby uspokojovat, jako každý člověk. Avšak pokud jedinec není finančně zajištěn, neuspokojí základní lidské potřeby, ale ani jiné potřeby. Jedná se například o potřeby jistoty a bezpečí, potřebě lásky a přijetí, potřeba uznání a úcty či potřeba seberealizace. Pokud se jedinec dostane do situace, kdy není schopen naplňovat ani základní lidské potřeby, může se vrátit zpět k trestné činnosti a může opět skončit ve VTOS. Zaměstnávání nabízí možnost za pomoci finančních prostředků potřeby uspokojovat.

4.1 Výzkumný problém

Problematikou zaměstnávání odsouzených jsme se zabývali z důvodu, že se jedná o jednu z hlavních složek, která může napomáhat při resocializaci odsouzeného jedince. Výzkum byl pojat z pohledu odsouzených a jejich názoru na zaměstnávání, zdali spatřují v pracovní aktivitě smysl. Prvotní myšlenka výzkumu se ubírala směrem k programu zacházení, jestli pomáhá při samotné resocializaci odsouzeného jedince. Po zvážení a modifikaci výzkumu, jsme dospěli k závěru, že chceme zkoumat zaměstnávání odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody. Již z předvýzkumu, který jsme realizovali na jaře 2018 za pomoci Probační a mediační služby ČR vzešlo, že odsouzení se nejčastěji účastní právě pracovní aktivity, viz grafické znázornění níže.

Graf 1 Účast odsouzených na aktivitách programu zacházení

Zdroj: Vlastní předvýzkum

Na předvýzkumu participovalo 20 propuštěných jedinců z VTOS, z různých věznic v České republice. Jako výzkumný nástroj jsme pro předvýzkum zvolili dotazník, který obsahoval celkem 19 položek, které se primárně dotazovaly na program zacházení. Může existovat několik důvodů, proč odsouzení chtějí být ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnáváni. Jedním z těchto důvodů může být, že drtivá většina odsouzených přichází do vězení s exekucí, nebo s dluhem jiného charakteru. Výzkum mimo jiné cílí na fakt, proč chtějí odsouzení ve VTOS pracovat a co je k tomu vede.

4.2 Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Na základě stanoveného výzkumného problému byly vymezeny cíle výzkumu. Hlavní výzkumný cíl zní následovně:

Cílem je zjistit, zda pracovní činnosti vykonávané v rámci výkonu trestu odnětí svobody, mohou mít vliv na úspěšnou resocializaci odsouzených.

Dílčí výzkumné cíle zní:

- Vysvětlit, z jakých důvodů chtějí být odsouzení zařazeni v rámci výkonu trestu odnětí svobody do zaměstnání.
- Zjistit, zdali odsouzení jedinci ve výkonu trestu odnětí svobody považují zaměstnání v rámci programu zacházení za smysluplné.
- Zjistit klady a zápory zaměstnávání v rámci programu zacházení ve výkonu trestu odnětí svobody z pohledu osob ve VTOS.
- Objasnit, jakou roli hraje sociální pracovník v procesu zaměstnávání odsouzených.

Hlavní výzkumná otázka je:

Jaký vliv mohou mít pracovní činnosti vykonávané v rámci výkonu trestu odnětí svobody na úspěšnou resocializaci odsouzených?

Dílčí výzkumné otázky jsou:

- Z jakých důvodů chtějí být odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnaní?
- Z jakých důvodů odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody považují zaměstnání za smysluplné?
- Jaké jsou klady a zápory zaměstnávání v rámci programu zacházení ve výkonu trestu odnětí svobody z pohledu odsouzených osob?
- Jaká je role sociálního pracovníka v procesu zaměstnávání odsouzených?

4.3 Metoda sběru dat

Jelikož se výzkum ubírá kvantitativním směrem, zvolili jsme pro získávání dat dotazník. Dotazník jsme zvolili z toho důvodu, že jsme chtěli získat co nejvíce odpovědí od respondentů.

Z předcházejících zkušeností z předvýzkumu jsme dotazník pro výzkum konstruovali poměrně odlišně. V předvýzkumu jsme do dotazníku zahrnuli položky otevřené, uzavřené, polouzavřené, škálové a výčtové. Avšak dotazník, který byl v rámci předvýzkumu rozdán, byl určen osobám již propuštěným z výkonu trestu a stalo se, že ne

všechny položky byly vyplněny, či vyplněny správně. Z toho důvodu jsme museli několik dotazníků vyřadit a zbylo 20 dotazníků. Nicméně pro předvýzkum se jednalo o dostačující vzorek.

Po zpracování dat z předvýzkumu nám bylo jasné, že dotazník pro výzkum samotný musíme konstruovat jiným způsobem. Proto jsme zvolili dotazník, který bude obsahovat pouze škálové položky. Museli jsme si uvědomit, že cílíme na poměrně specifickou skupinu respondentů. Položky musely být formulovány takovým stylem, aby každý respondent dané položce, na kterou v dané chvíli odpovídal, rozuměl. Museli jsme si být také vědomi, že záleží na ochotě odsouzených, v tom případě jsme dotazník nekonstruovali příliš dlouhý. Ale na druhou stranu jsme z dotazníku potřebovali získat data na zodpovězení výzkumných otázek. Rozdáno bylo 408 dotazníků, z toho 63 vyřazeno, protože nebyla vyplněna více jak půlka dotazníku.

Pro sestavení dotazníku pro osoby ve VTOS jsme se opravdu museli ponořit do problematiky zaměstnávání odsouzených. Museli jsme si uvědomit, jak dotazník můžeme konstruovat a nedopustit se přitom základních chyb v rámci pokládání otázek, na které odsouzení odpovídali. Věznice Břeclav nám umožnila přístup do areálu věznice a zasvěcení do problematiky zaměstnávání odsouzených. Měli jsme možnost účastnit se komise, která řešila zařazování odsouzených do zaměstnání.

Do dotazníku jsme zakomponovali otázky tak, abychom si ověřili, že respondenti položky opravdu čtou a nevybírají pouze náhodné odpovědi. Demonstrační příklad je položka číslo jedna a dva, kde se respondentů doptáváme, zdali pracují uvnitř věznice nebo mimo ni. První položka obsahovala následující tvrzení – „Pracuji uvnitř věznice“. Druhá položka obsahovala tvrzení - „Pracuji mimo věznici u soukromého zaměstnavatele.“ Pokud odsouzený odpověděl, že pracuje uvnitř věznice, tím pádem se vylučuje možnost, že pracuje mimo věznici u soukromého zaměstnavatele. Tento styl nám dopomohl k eliminaci a vyřazení dotazníků, u kterých jsme si byli jisti, že byly vyplněny náhodně, bez přečtení tvrzení.

Do úvodu dotazníku jsme zahrnuli dvě otázky, které zněly: „Jak dlouhý máte trest a kolik je Vám let?“. S tím jsme pracovali okrajově ve zpracování a analýze dat. Po úvodních otázkách jsme přešli rovnou k jádru dotazování. Celkově v dotazníku bylo 35 položek. Respondenti vybírali ze škály „souhlasím – spíše souhlasím - spíše nesouhlasím – nesouhlasím“. Záměrně jsme se chtěli vyhnout odpovědi „nevím“. Činili jsme tak, z toho důvodu, abychom dokázali analyzovat a interpretovat data s určitou

váhou a poznatkem. Položka 4 - 9 se věnovala první dílčí výzkumné otázce „Z jakých důvodů chtějí být odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnaní?“. V prvním, bloku položek, který se vztahuje k první výzkumné otázce, jsou například tvrzení, zdali odsouzený chce být zaměstnán z důvodu zabezpečení rodiny, splácení dluhů, nechce být zavřen pouze ve vězení z důvodu psychické zátěže (odnětí svobody) atd. Položka 10 – 19 se zaměřila na zodpovězení druhé dílčí otázky „Z jakých důvodů odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody považují zaměstnání za smysluplné?“. V druhém bloku nalezneme tvrzení, která se týkají například toho, jestli je práce ve VTOS naprosto zbytečná či nikoli. Položka 20 – 28 cílí na zodpovězení třetí dílčí výzkumné otázky „Jaké jsou klady a zápory zaměstnávání v rámci programu zacházení ve výkonu trestu odnětí svobody?“. Ve třetím bloku lze například nalézt tvrzení, jestli odsouzení vnímají za pozitivní, že mohou pracovat u soukromého zaměstnavatele a opustit tak na nějaký čas (cca 8 hodin) věznici, nebo naopak za negativní vnímají, že trvá nějakou dobu, než je po příchodu do VTOS zařadí do zaměstnání. Poslední blok položek (29 – 35) se zaměřuje na poslední dílčí výzkumnou otázku „Jaká je role sociálního pracovníka v procesu zaměstnávání odsouzených?“. Tvrzení obsahují například informace, zdali sociální pracovník motivuje odsouzené k pracovní činnosti, jestli může ovlivnit jako člen odborné komise zařazení odsouzeného do zaměstnávání atd. Poslední dílčí výzkumnou otázku jsme do výzkumu zakomponovali z hlediska toho, že sociální pracovník má ze všech odborných zaměstnanců k resocializaci odsouzeného nejbliže.

Dotazník byl konstruován tak, aby odpověděl na hlavní i dílčí výzkumné otázky. V závěru dotazníku jsme ponechali několik málo řádků na poznámky odsouzených, co by popřípadě chtěli ještě zmínit.

4.4 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor tohoto výzkumu tvořili odsouzení (muži) napříč Českou republikou, kteří byli způsobilí k práci. Výzkumný soubor tvořili pouze muži, protože ženské věznice jsou v České republice pouze dvě. Tudíž jsme se chtěli vyhnout nepoměru ve srovnávání. Mužů je v českých věznicích více, než žen. Byly osloveny všechny věznice v České republice, kde si odsouzení odpykávají výkon trestu odnětí svobody. Neoslovovali jsme vazební věznice a detenční ústavy a to z toho důvodu, že v České republice jsou pouze dva detenční ústavy a jsou určeny pachatelům trestných činů, kteří páchají trestnou činností a zároveň jsou duševně narušení. Co se týká vazebních věznic, jedná se i o fakt, že ve výkonu trestu odnětí svobody odsouzený většinou zůstává v jedné věznici. Ve vazební věznici je eskort odsouzených častější a bývají zde z pravidla kratší dobu, než ve výkonu trestu odnětí svobody. Ve vazební věznici odsouzení neví, zdali do VTOS vůbec nastoupí, soud ještě nevynesl definitivní verdikt. Kdežto ve výkonu trestu odsouzení ví, kolik let si odpykají. Tudíž věznice může zařadit odsouzené do zaměstnání bez větších časových prostojů. Žádost ohledně participace na výzkumu probíhala e-mailovou korespondencí, adresované přímo řediteli příslušné věznice. Dotazníky se odsouzeným rozdávaly v papírové podobě. Ze všech oslovených 25 věznic, vyhovělo žádosti ohledně participace na výzkumu 10 věznic. Jedná se o věznice Heřmanice, Mírov, Horní Slavkov, Rýnovice, Oráčov, Břeclav, Stráž pod Ralskem, Karviná, Jiřice a Bělušice. Záleželo na domluvě s příslušnou věznicí, jakou formou dotazníky věznicím zašleme a jak poté vyplněné dotazníky zašle věznice zpět. Jedna věznice preferovala to, že určitý počet dotazníků vygenerujeme a zašleme prostřednictvím České pošty, a po vyplnění věznic dotazníky zašle Českou poštou zpět. Druhá věznice například preferovala, že dotazníky pověřený zaměstnanec vytiskne a rozdá odsouzeným, po vyplnění dotazníků věznice zajistila naskenování a odeslání vyplněných dotazníků e-mailem. V každé věznici byl pověřený zaměstnanec (z pravidla sociální pracovník), který zajistil rozdání a vysbírání dotazníků.

Dvě položky v dotazníku měli demografický charakter, který se vztahuje k popisu výzkumného souboru. První z nich zní následovně: „Kolik je Vám let?“ Po přehlednost jsme si dovolili vygenerovat tabulku, viz níže.

Tabulka 1 Věk odsouzených

Věk	Počet	Věk	Počet	Věk	Počet	Věk	Počet	Věk	Počet
20	3	30	15	40	17	50	7	60	1
21	4	31	11	41	9	51	3	61	3
22	3	32	12	42	10	52	4	62	1
23	1	33	17	43	8	53	4	63	1
24	12	34	10	44	5	54	5	X	X
25	5	35	17	45	9	55	3	X	X
26	10	36	10	46	4	56	2	X	X
27	10	37	14	47	6	57	1	X	X
28	11	38	14	48	8	58	2	X	X
29	12	39	21	49	3	59	3	X	X

Druhá položka se respondentů doptává na délku jejich trestu, jejich počty opět demonstruje následující tabulka.

Tabulka 2 Délka trestu odsouzených

Délka trestu (měsíce)	Počet (odsouzených)
0 – 12	13
13 – 24	47
25 – 36	62
37 – 48	51
49 – 60	40
60 a více	95

5 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT

V kapitole analýza a interpretace dat jsme se zaměřili na analýzu a interpretaci nasbíraných dat od respondentů. V podkapitole analýza dat si ukážeme, jakým způsobem jsme nasbíraná data třídili a analyzovali. Prošli jsme prvním stupněm třídění dat. V podkapitole interpretace dat jsme s těmito analyzovanými daty dále pracovali a jak uvádí Gavora (2000, s. 136) je třeba vdechnout pouhým číslům život. Hlavním výstupem výzkumu nejsou údaje, které jsme po dobu realizace výzkumu sbírali, ale právě jejich interpretace.

5.1 Analýza dat

Dotazníky byly rozdány pouze těm, kteří byli způsobilí k práci a vykonávali pracovní činnost ve věznici nebo mimo ni. Analýza výzkumu obsahovala třídění prvního stupně. Dotazníky jsme čárkovali po příslušných věznicích položku po položce. Jako první věc, kterou jsme udělali, tak jsme si do dokumentu v Excelu zaznamenali počet dotazníků, věk a dobu trestu odsouzeného. A poté jsme začali čárkovat od položky 1 až po položku 35. Vše jsme zaznamenávali do tabulky četností pro danou věznici. Jakmile jsme měli načárkováno všech 10 věznic, vytvořili jsme jednu tabulku četností, která obsahovala všechny údaje z jednotlivých tabulek. Jednalo se tedy o součet údajů ze všech 10 věznic. V analýze dat jsme využili grafy a tabulky četností. Na začátek dotazníku jsme umístili otázky, které nám specifikovaly věk odsouzených a délku trestu. Což bylo zmíněno již v podkapitole Výzkumný soubor.

Celkový počet položek, které směřovaly k zodpovězení výzkumných otázek, byl 35 položek. Výjimkou byly první tři položky, které nám uváděly informace ohledně zaměstnaných odsouzených ve věznici, mimo ni, a zdali byli odsouzení k práci zdravotně způsobilí. Dále se položka 4 – 9 zaměřovala na první dílčí cíl. Položka 10 – 19 na druhý dílčí cíl, položka 20 – 28 na třetí dílčí cíl a položka 29 – 35 na poslední čtvrtý dílčí cíl.

Respondenti uvedli, že 63 % odsouzených osob pracuje uvnitř věznice a 37 % mimo věznici u soukromého zaměstnavatele. S těmito údaji pracujeme dále v analýze dat a následně také v interpretaci.

Jelikož dotazník se primárně rozdával odsouzeným, kteří vykonávají pracovní činnost (měli by být tedy zdravotně způsobilí), chtěli jsme si ověřit, zdali tomu tak opravdu

bylo. Nebyli jsme totiž u rozdávání dotazníků odsouzeným přítomni. Nicméně odsouzených, kteří byli zdravotně způsobilí, bylo 93%. Odsouzení, kteří „spíše souhlasili“, ale také byli zdravotně způsobilí, bylo 7 %.

Důvody, proč chtějí být odsouzení zařazeni, v rámci výkonu trestu odnětí svobody do zaměstnání

V tomto první bloku položek, který se zabývá tím, proč chtějí být odsouzení zaměstnávání ve VTOS, nám demonstruje tabulka s četnostmi jednotlivých položek. K tomu jsou přiřazeny grafy, které nám blíže osvětlí jednotlivé důvody, které jsou zastoupeny procenty. Položka s názvem „Nechci být stále ve vězení“ je separována zvlášť. Činili jsme tak z toho důvodu, že na ni odpovídali odsouzení, kteří pracují mimo věznici.

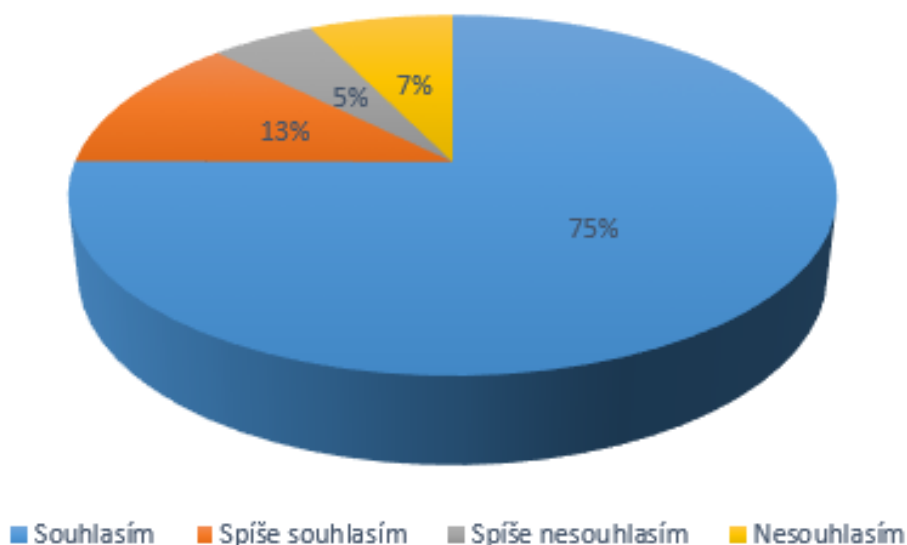
Tabulka 3 Důvody, proč chtějí odsouzení vykonávat pracovní činnost ve VTOS (uvnitř věznice)

	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím	N
Splácení dluhů	259	43	18	25	345
Nuda ve vězení	227	56	32	29	344
Spořím si vydělané peníze	200	63	28	50	341
Fin. zabezpečit rodinu	182	54	32	75	343
Smysluplné trávení času	217	81	11	31	340

Tabulka 4 Důvody, proč chtějí odsouzení vykonávat pracovní činnost ve VTOS (mimo věznici)

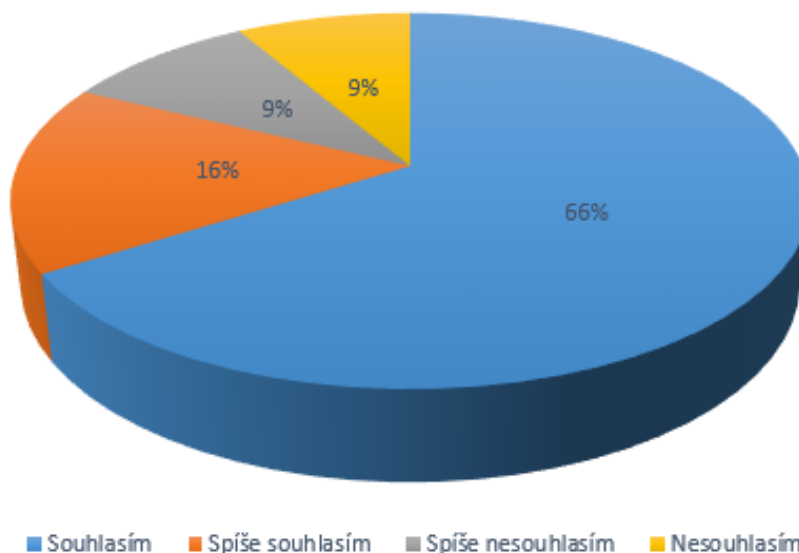
	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím	N
Nechci být stále ve vězení	74	31	9	12	126

Graf 2 Splácení dluhů

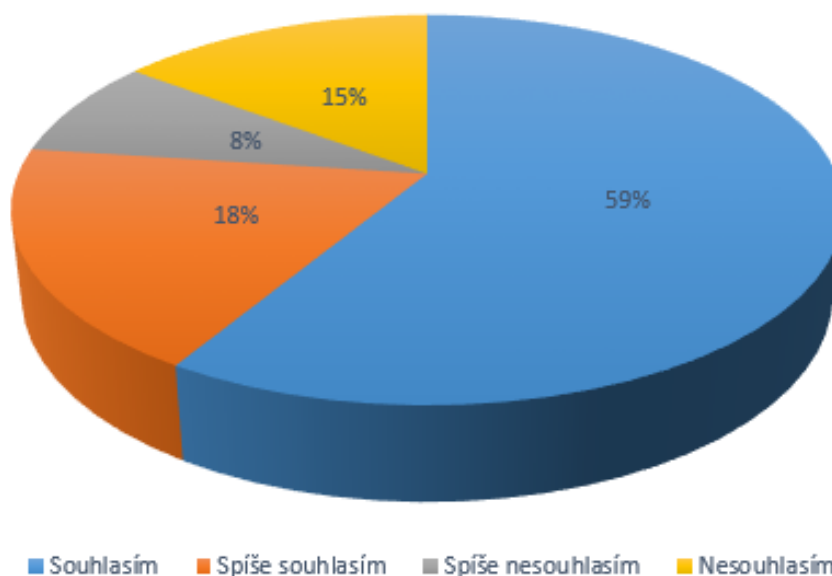
Graf číslo 2 demonstruje procentuální zastoupení jednoho z důvodů, proč chtějí respondenti pracovat ve vězení. Je to právě zmíněné splácení dluhů. 75 % respondentů využívá pracovní činnosti ke splácení dluhů, které odsouzení měli ještě před tím, než nastoupili do výkonu trestu odnětí svobody. 13% respondentů, se přiklonilo k „spíše souhlasím“, 5% k „spíše nesouhlasím“ a 7% k „nesouhlasím“.

Graf 3 Nuda ve vězení

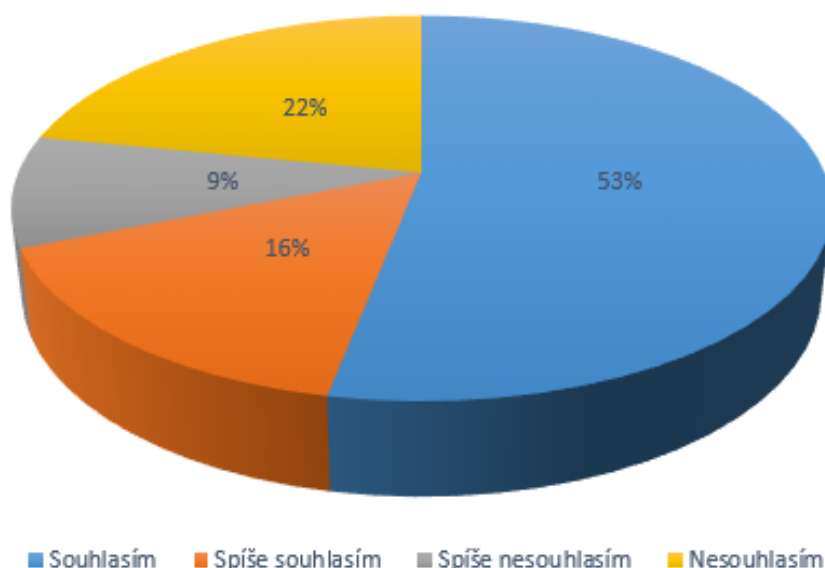
U položky číslo 3 se můžeme povšimnout toho, že než by se odsouzení ve vězení nudili, tak raději vydělávají peníze a věnují se pracovní činnosti. K tomuto tvrzení se připojilo 66 % respondentů. 16 % se přiklonilo k variantě „spíše souhlasím“. 9% respondentů zastává názor, že pracovní činnosti jim nepomůžou zahnat nudu ve vězení.

Graf 4 Spoření financí

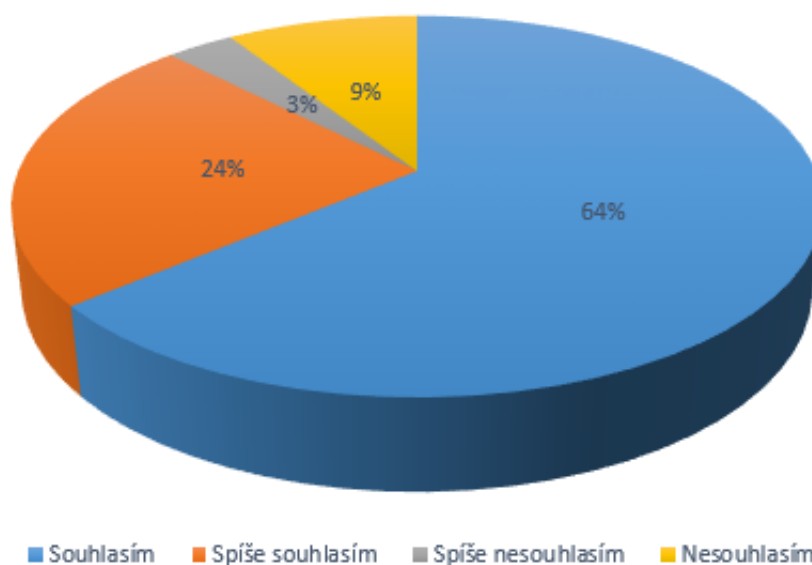
Graf číslo 4 nám ukazuje procentuální zastoupení odpovědí na položku, která se dotývá na informaci ohledně spoření financí ve VTOS. 59% respondentů se vyjádřilo, že chtějí chodit ve výkonu trestu odnětí svobody do zaměstnání, z toho důvodu, že si chtějí peníze spořit a využít je, až opustí brány věznice. 18% odsouzených se k tomuto názoru také přiklonilo. Nicméně 8% s tímto tvrzení nesouhlasilo a 15 % respondentů nesouhlasilo vůbec.

Graf 5 Finanční zabezpečení rodiny

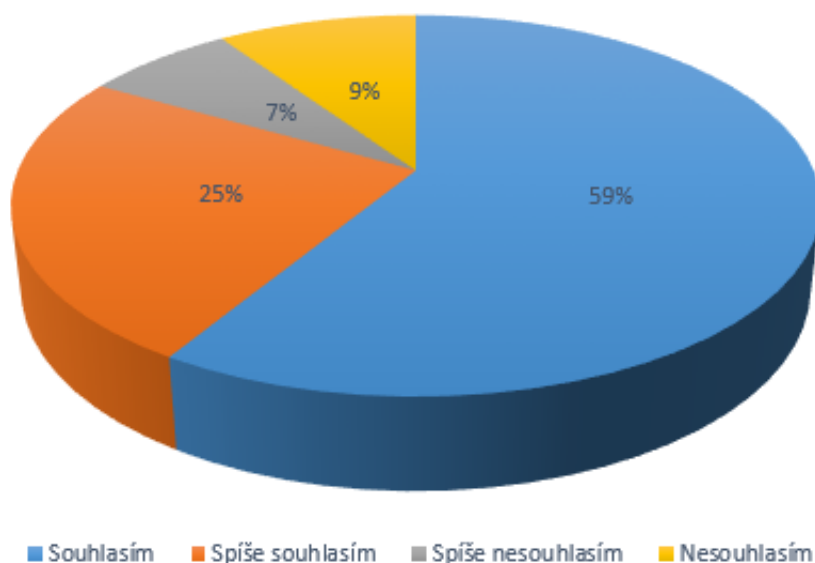
Tento graf nám ukazuje, jak respondenti odpovídali na položku, která se týká finančního zabezpečení rodiny. 53% respondentů se vyjádřilo, že vykonávají pracovní činnost ve VTOS z důvodu, že chtějí finančně zabezpečit svoji rodinu, se kterou se shledají, až jim trest odnětí svobody skončí. 16% s tímto tvrzením spíše souhlasilo. 9 % s tímto tvrzením spíše nesouhlasilo a 22 % s tvrzením, že chtějí z finančních prostředků ve VTOS zabezpečit svoji rodinu, nesouhlasilo.

Graf 6 Smysluplné trávení času

Když už se respondenti z určitého důvodu ocitli ve vězení, tak jsme se pomocí položky, která se dotazovala na smysluplné trávení času zeptali, zdali si odsouzení myslí, že zaměstnání ve VTOS jim dopomáhá k smysluplnému trávení času za mřížemi. 64 % odsouzených souhlasilo s tvrzením, že pracovní činnost jim opravdu pomáhá při trávení času ve vězení smysluplně. 24 % s tvrzením spíše souhlasilo. Avšak 3% respondentů s tvrzením nesouhlasilo a 9% nesouhlasilo vůbec.

Graf 7 Nechci být stále zavřený ve vězení

Tato položka se doptávala respondentů (pracujících mimo věznic) na to, zdali využívají zaměstnání ve VTOS z důvodu toho, že nechtějí být stále zavřeni ve vězení. 59 % respondentů uvedlo, že nechtějí být zavřeni stále ve vězení, 25% spíše souhlasilo. 7% respondentů spíše nesouhlasilo a 9% nesouhlasilo.

Grafické znázornění jsme použili u všech položek v tomto bloku, které cílí na první dílčí cíl záměrně. A to z toho důvodu, že jsme chtěli procentuálně zmíněné důvody od sebe odlišit pro lepší představivost.

Smysluplnost zaměstnávání v rámci programu zacházení

Co se týká zaměstnávání odsouzených, mimo jiné nás zajímalo, jestli odsouzení vidí smysl v pracovních činnostech po dobu vykonávání VTOS. Proto jsme v dotazníku vyčlenily blok otázek pro „smysl zaměstnávání ve VTOS“. Jedná se konkrétně o položky 10 – 19. Tabulka četností, kterou naleznete níže, demonstruje zjištěné odpovědi respondentů.

Tabulka 5 Smysluplnost zaměstnávání ve VTOS

	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím	N
Pracovní morálka	183	78	32	52	345
Dovednosti, znalosti a vědomosti	133	75	50	87	345

Resocializace bez recidivy	166	73	36	64	339
Naprostá zbytečnost	101	50	70	124	345
Jiná práce	101	61	77	106	345
Přeřazen na jiné pracoviště	34	23	20	266	343
Vyřazen z pracoviště	23	10	12	295	336
Vyřazen z důvodu zdravotní nezpůsobilosti	21	10	12	291	334
Nedostačující mzda	230	65	20	27	342
Mzda odpovídající stupni vzdělání	140	62	50	72	324

Tabulka četností č. 5 ukazuje, jak respondenti odpovídali na položky, které se určitým způsobem týkaly smysluplnosti zaměstnávání ve VTOS. První položka v této tabulce se zaměřila na to, zdali se odsouzení naučili při práci ve VTOS pracovní morálce na pracovišti. Kdybychom četnosti pro lepší představu převedli na procenta, vyšlo by, že 53% respondentů s tvrzením, zdali se pracovní morálce ve VTOS naučili, souhlasilo. 23% respondentů spíše souhlasilo, 9% spíše nesouhlasilo a 15 % nesouhlasilo vůbec.

Druhá položka tabulky se zabývala tím, zdali si odsouzení ve VTOS po dobu pracovní činnosti osvojili určité dovednosti, znalosti či vědomosti, které by mohli využít po skončení trestu. 39% odsouzených si myslí, že by dovednosti, znalosti či vědomosti osvojené po dobu VTOS v zaměstnání mohli využít po skončení trestu. 22% respondentů spíše souhlasilo s tímto tvrzením, 14% spíše nesouhlasilo a 25% nesouhlasilo.

Třetí položka poukazuje na odpovědi respondentů, které se týkají začlenění odsouzeného do společnosti bez páchaní kriminální činnosti. Prostřednictvím dotazníku jsme se odsouzených doptávali, jestli si myslí, že pracovní aktivita ve VTOS dopomůže k úspěšné resocializaci bez následné recidivy. 49% respondentů si myslí, že se dokáží úspěšně resocializovat do společnosti bez páchaní trestné činnosti. 21% s tímto tvrzením spíše souhlasilo, 11% spíše nesouhlasilo a 19% nesouhlasilo.

V dotazníku se objevila i položka, která se respondentů přímo ptala, jestli si myslí, že práce ve VTOS je naprosto zbytečná. 36% respondentů se přiklonila k názoru, že práce ve VTOS není zbytečná. 20% se spíše přiklonilo k tvrzení, že práce ve VTOS není

zbytečná. Naopak 15% odsouzených spíše souhlasilo, že práce ve VTOS je zbytečná a 29% s tímto tvrzením také souhlasilo.

Další položka tabulky se doptávala respondentů na situaci, kdy odsouzeným byla přidělena jiná práce, než tu kterou by si představovali. S druhým dílčím cílem tato položka byla spjata z důvodu toho, zdali si odsouzení myslí, že i když si nemohli vybrat zaměstnání jaké chtěli, stále vidí v zaměstnávání ve VTOS smysl. 29% respondentů uvedlo, že chtěli vykonávat jinou práci, než ta která jim byla přidělena. 18% s tímto tvrzením spíše souhlasilo, 22% spíše nesouhlasilo a 31% nesouhlasilo.

Tato položka se pojí s položkou předcházející, kdy jsme se zde respondentů doptávali na to, jestli se na pracovišti vyskytl problém a odsouzený byl přeřazen na jiné pracoviště. 77% respondentů uvedlo, že se nestalo, aby byli přeřazeni na jiné pracoviště. 6% s tímto tvrzením souhlasilo. 10% s tímto tvrzením nesouhlasilo a 7% spíše nesouhlasilo.

I tato položka se pojí s položkou předcházející. Respondentů jsme se doptávali, zdali byli ze svého pracoviště vyřazeni na základě hrubého porušení pracovních povinností. 87% respondentů uvedlo, že z příslušného pracoviště vyřazeni nebyli. 3% spíše souhlasilo s předcházejícím tvrzením. 7% odsouzených uvedlo, že vyřazeni byli a 3% uvedli, že s předcházejícím tvrzením spíše souhlasilo.

Předposlední položka tabulky se zaměřila na spokojenost odsouzených s výší mzdy za vykonanou práci. 67% respondentů odpovědělo, že mzda, kterou dostávají je nedostačující. 19% spíše souhlasilo, 6% spíše nesouhlasilo a 8% nesouhlasilo.

Poslední položka tabulky poukazovala na poměr stupně vzdělání respondentů a na výši jejich mzdy. 43% respondentů odpovědělo, že si myslí, že jim odpovídá vyšší pracovní odměna (mzda), za vykonanou práci. 19% odsouzených s tvrzením spíše souhlasilo, 16% spíše nesouhlasilo a 22% nesouhlasilo.

Klady a zápory zaměstnávání v rámci programu zacházení ve výkonu trestu odnětí svobody

Jako každá věc, má i zaměstnávání své klady a zápory a my jsme se pokoušeli přijít na to, o jakých kladech a záporech můžeme hovořit v rámci zaměstnávání odsouzených. Následující tabulky níže popisují klady a zápory z pohledu odsouzených samotných.

Tabulka 6 Klady a zápory zaměstnávání ve VTOS (všichni odsouzení)

	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím	N
Kamarádi ve VTOS	129	64	70	81	344
Peníze vydělané ve vězení	241	58	16	29	344
Nulový zůstatek po úhradě dluhů a poplatků	166	61	46	69	342
Dlouhý interval při zařazení do zaměstnání	167	64	43	63	337

Jako první jsme začali při konstrukci dotazníku myslet na ty pozitivní aspekty, co může zaměstnávání v rámci VTOS nabízet. První položka tabulky č. 6 věnovala pozornost mezilidským vztahům ve VTOS. Prostřednictvím dotazníku jsme se doptávali respondentů, zdali vidí jako pozitivní to, že chodí do práce s kamarády, se kterými se seznámili ve VTOS. 37% respondentů souhlasilo, že jako pozitivní vnímají práci s novými kamarády, se kterými se seznámili ve VTOS. 19% s tímto tvrzením spíše souhlasilo. Avšak 20% odsouzených s tímto tvrzením spíše nesouhlasilo a 24 % respondentů nesouhlasilo vůbec.

Druhá položka tabulky č. 6 se zaměřila na fakt, že si odsouzení vydělají alespoň nějaké peníze při VTOS. Proto jsme se ptali odsouzených na to, jestli vnímají jako pozitivní to, že i když jsou ve VTOS, mohou stále určitým způsobem vydělávat jistý obnos peněz. 70% odsouzených se s tímto tvrzením naprosto ztotožnilo. 17% respondentů spíše souhlasilo, nicméně 5% spíše nesouhlasilo a 8% nesouhlasilo vůbec.

Další položka tabulky se zabývá hospodařením s financemi ve VTOS. Všechno něco stojí a jinak tomu není ani v případě pobytu ve vězení. Respondentů jsme se ptali, zdali po zaplacení exekucí, dluhů a dalších poplatků, jim vůbec ještě něco zbyde na nějaké úložné či kapesné, když pracovní odměna (mzda) není příliš vysoká. 49% odsouzeným odpovědělo, že jistý finanční obnos, jim po zaplacení všech výdajů přece jenom zbyde. 18% respondentů s tvrzením souhlasilo. Nicméně 13% spíše nesouhlasilo a 20 % nesouhlasilo.

Poslední položka tabulky č. 6 cílí na proces zařazování do zaměstnání. Prostřednictvím dotazníku jsme se respondentů ptali, zdali za negativní považují, že proces zařazení do zaměstnání je příliš zdouhavý. 49% respondentů sdělilo svůj názor, že proces může

probíhat rychleji. 19% s tímto tvrzením spíše souhlasilo. 13% spíše nesouhlasilo a 19% nesouhlasilo vůbec a tak jak to je, to odsouzeným vyhovuje.

Tabulka 7 Klady a zápory zaměstnávání ve VTOS (mimo věznici)

	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím	N
Mimo věznici	81	17	9	19	126
Atmosféra na pracovišti	65	19	10	32	126
Práce po skončení VTOS	68	23	5	28	124
Více pracovních příležitostí	98	17	3	7	125
Ponižování na pracovišti	35	10	11	68	124

První položka v naší tabulce č. 7 směřovala k práci mimo věznici u soukromého zaměstnavatele. Tudiž jsme se odsouzených ptali na názor, zdali jako pozitivní vidí na práci ve VTOS, že se dostanou i mimo zdi věznice. 64% procent respondentů odpovědělo, že to vnímají jako pozitivní aspekt při práci ve VTOS. 14% odsouzených s tímto tvrzením spíše souhlasilo. Naopak 7% spíše nesouhlasilo a 15 % nesouhlasilo vůbec.

Druhá položka tabulky č. 7 rozebírá fakt, kdy se odsouzení dostanou mimo věznici, pracují u soukromého zaměstnavatele a na pracovišti panuje určitá atmosféra. Proto jsme se odsouzených doptávali, zdali jako pozitivní vnímají atmosféru na pracovišti. 52% respondentů odpovědělo kladně. 15% s tímto tvrzením spíše souhlasilo, 8% spíše nesouhlasilo a 25% nesouhlasilo s tímto tvrzením vůbec.

Ve třetí položce tabulky jsme se respondentů doptávali, jestli za pozitivní aspekt zaměstnávání ve VTOS vnímají, že mají možnost (po domluvě) pracovat u soukromého zaměstnavatele i po skončení VTOS. 55% respondentů uvedlo, že by to rozhodně uvítali. 18% spíše souhlasilo s tvrzením, avšak 4% spíše nesouhlasila a 23% tvrzení za pozitivní rozhodně nepovažují.

V následující položce se odsouzených doptáváme na to, jestli by uvítali více pracovních příležitostí u většího množství firem. 78% odsouzených by tuto možnost rozhodně uvítala. 14% spíše s tvrzením souhlasilo. 2% uvádí, že tento aspekt neberou jako negativum a je to pro ně dostačující. 6% trvá na tom, že to nevidí jako negativum.

Prostřednictvím poslední položky tohoto bloku jsme se respondentů ptali, zdali považují za negativní, že zaměstnanci firmy na odsouzené řvou a ponižují je. 28% respondentů se s tímto tvrzením ztotožnilo. 8% spíše souhlasilo. Nicméně 9% uvedlo, že se to na pracovišti neděje a nevnímají to jako negativní. 55% uvedlo, že se to neděje na pracovišti vůbec a nevnímají to jako negativní aspekt zaměstnávání ve VTOS u soukromého zaměstnavatele.

Role sociálního pracovníka v procesu zaměstnávání odsouzených

Ve vztahu k studovanému oboru jsme se chtěli dozvědět, jakým způsobem participuje sociální pracovník na zaměstnávání odsouzených ve VTOS. Tabulka, kterou jsme zpracovali níže, nám demonstruje, jaký názor zaujímají odsouzení na sociálního pracovníka, co se týká procesu zaměstnávání a určité participace na resocializaci odsouzeného jedince.

Tabulka 8 Role sociálního pracovníka v procesu zaměstnávání

	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím	N
Motivace ze strany sociálního pracovníka	107	52	37	138	334
Podíl sociálního pracovníka na zařazování do zaměstnání	157	37	34	109	337
Úkoly sociálního pracovníka	212	52	28	47	339
Pracovnice odboru zaměstnávání	219	47	24	50	340
Komise	279	35	10	13	337
Sociální pracovník - člen komise	183	70	30	28	311
Starost sociálního pracovníka před propuštěním odsouzeného	184	58	35	60	337

První položka tabulky se věnuje tomu, jak sociální pracovník motivuje odsouzené, co se týká pracovní činnosti. Respondentů jsme se prostřednictvím dotazníku doptávali, zdali je sociální pracovník motivuje k práci ve výkonu trestu. 32% respondentů s tvrzením ohledně motivace k práci souhlasilo, 16% spíše souhlasilo. Avšak 11% odsouzených spíše nesouhlasilo a 41% odsouzených s položkou, která se týká motivace nesouhlasilo.

Položka č. 2 se zabývala participací sociálního pracovníka na procesu zaměstnávání odsouzených. Respondentům jsme položili otázku, zdali sociální pracovník přímo řeší záležitosti ohledně zaměstnávání a vše kolem toho. 47% respondentů uvedlo, že se sociálním pracovníkem záležitosti ohledně zařazování do zaměstnání neřeší. 11% odsouzených s tímto tvrzením spíše souhlasilo, 10% spíše nesouhlasilo a 32% nesouhlasilo vůbec.

Další položka se zaměřila na úkoly sociálního pracovníka, které v rámci své profese ve vězení vykonává. Tuto položku jsme zařadili do dotazníku z toho důvodu, že jsme se chtěli dozvědět, zdali sociální pracovník řeší své úkoly a povinnosti v rámci své profese. Kdyby tak činil, nezbýval by mu čas řešit zařazování do zaměstnání a vše, co je s tím spojeno. Respondentům jsme položili otázku, jestli sociálního pracovníka osloví v případě komunikace s rodinou, ve věci splácení dluhů, při komunikaci s jinými veřejnými či soukromými subjekty atd. 63% respondentů naprosto souhlasilo, 15% spíše souhlasilo, 8% spíše nesouhlasilo a 14% nesouhlasilo.

Následující položka souvisí s položkou předcházející. Avšak nyní jsme se respondentů ptali na to, zdali zaměstnání je v kompetenci pracovníků či pracovníků odboru zaměstnávání. 64% respondentů odpovědělo, že zařazování do zaměstnání a administrativu kolem toho řeší zaměstnanci odboru zaměstnávání, 14% s tímto souhlasilo, nicméně 7% spíše souhlasilo a 15% respondentů si nemyslí, že pracovníci odboru zaměstnávání řeší zařazování odsouzeného do zaměstnání.

Následující položka se zabývala tím, zdali si odsouzení myslí, že budou zařazeni do zaměstnání, pokud k tomu svolí pouze odborná komise. Složení odborné komise a její činnost, jsme popsali v teoretické části bakalářské práce. 83% respondentů, je přesvědčeno, že tomu tak je, 10% respondentů s tímto tvrzením spíše souhlasilo, avšak 3% spíše nesouhlasilo a 4% respondentů nesouhlasilo vůbec.

Předposlední položka tabulky se zabývá tím, zdali sociální pracovník jako člen komise může určitým způsobem rozhodovat o zařazení odsouzených do zaměstnání. 59% respondentů se domnívá, že sociální pracovník může ovlivňovat zařazování odsouzených do zaměstnání jako jeden ze členů komise. 22% odsouzených se s tímto tvrzením spíše ztotožňovalo, nicméně 10% odsouzených spíše nesouhlasilo a 9% nesouhlasilo.

Poslední položka tabulky se zaměřila na to, zdali sociální pracovník v rámci resocializace, pomáhá odsouzeným se zajištěním všeho potřebného před odchodem z vězení. 55% odsouzených se vyjádřilo kladně a s tvrzením souhlasilo, 17% spíše souhlasilo, 10% spíše nesouhlasilo a 18% nesouhlasilo.

5.2 Interpretace dat

Důvodů, proč chtějí odsouzení vykonávat pracovní činnosti ve VTOS, bylo hned několik. Když jsme se zaměřili konkrétně na jeden z důvodů, který souvisel s tím, že odsouzení nechtějí být stále zavřeni ve vězení (ti, kteří pracují mimo věznici), tak 59% respondentů uvedlo, že nechtějí být zavřeni stále ve vězení, 25% spíše souhlasilo. 7% respondentů spíše nesouhlasilo a 9% nesouhlasilo. Naše domněnky se můžou ubírat směrem, který pojednává o negativním důsledku pobytu ve vězení. Vězeňské prostředí intenzivně působí na odsouzené a dochází k výrazné ztrátě kontaktu s realitou mimo vězeňské prostředí. (Kriminologický slovník, 2011) Co se týká tvrzení, které cílilo na nudu ve vězení, odsouzení uvedli, že než by se nudili, tak raději vydělávají peníze a věnují se pracovní činnosti. K tomuto tvrzení se připojilo 66 % respondentů. 16 % se přiklonilo k variantě „spíše souhlasím“. 9% respondentů zastává názor, že pracovní činnosti jim nepomůžou zahnat nudu ve vězení. Domníváme se, že to může být způsobeno faktem, který komentuje Vágnerová (2014) ve své publikaci a hovoří o tom, že prostředí, které na obviněného působí, může mít charakter značně stereotypní. Je omezen v jakýchkoli aktivitách a také dochází k absenci běžných sociálních kontaktů. Další důvod byl splácení dluhů. 75 % respondentů využívá pracovní činnosti ke splácení dluhů, které odsouzení měli ještě před tím, než nastoupili do výkonu trestu odnětí svobody. 13% respondentů, se přiklonilo k „spíše souhlasím“, 5% k „spíše nesouhlasím“ a 7% k „nesouhlasím“. Můžeme se domnívat, že za to může z části Vyhláška 362/2017 Sb., která pojednává o rozúčtování mzdy odsouzených. Z čisté mzdy odvádějí odsouzení přednostní pohledávky ve výši 12% a nepřednostní pohledávky 4%, což dohromady je 17%, které odsouzení odvádí z čisté mzdy na své dluhy. Z části také

za to může projekt "Na cestě", který je pod záštitou organizace Člověk v tísni. Pro odsouzené se pořádaly workshopy a semináře, které se konkrétně zabývaly dluhovou problematikou. Pracovníci Člověka v tísni se pokoušeli s odsouzenými hledat východiska proto, aby se odsouzení nedostávali do dluhové pasti. Po tomto cyklu workshopů a seminářů, který trval rok, se motivace k řešení dluhové situace u odsouzených zlepšila. (©, 2017) Na to navazuje i Ministerstvo spravedlnosti, které uvádí, že většina vězňených osob je zadlužena. To, v kombinaci s relativně nízkou úrovní vzdělání a finanční gramotností, tvoří překážku při návratu vězňených osob na svobodu. (©, 2017) Spoření finančních prostředků je dalším důvodem, na který jsme cílili. 59% respondentů se vyjádřilo, že chtějí chodit ve výkonu trestu odnětí svobody do zaměstnání, z toho důvodu, že si chtějí peníze spořit a využít je, až opustí brány věznice. 18% odsouzených se k tomuto názoru také přiklonilo. Nicméně 8% s tímto tvrzením nesouhlasilo a 15 % respondentů nesouhlasilo vůbec. Svůj smysl v tomto má opět Vyhláška 362/2017 Sb., která nadále dělí čistou mzdu odsouzených. Takzvané úložné je ve výši 11% čisté mzdy. Odsouzený jej může použít, když přesáhne naspořenou částku 35 000 Kč. Jedná se například o úhradu nákladů spojených se zajištěním vlastního bydlení, úhradu nákladů spojených s pořízením dokladů potřebných po propuštění z výkonu trestu, k podpoře své rodiny a jiných osob blízkých, kteří jej ve výkonu trestu pravidelně navštěvují. Můžeme se domnívat, že tento způsob vede ke spoření financí odsouzených. Vyhláška 362/2017 Sb. sice přikazuje, jak má být pracovní odměna za vykonanou práci rozdělena, avšak kdyby odsouzení nařízení Vyhlášky nerespektovali, vyjádřili by se prostřednictvím dotazníků jinak. Své názory a myšlenky odsouzení mohli formulovat do prostoru, který byl vyhrazený k poznámkám na konci dotazníku. Finanční zabezpečení rodiny opět může podmiňovat Vyhláška 362/2017 Sb. Týká se konkrétně vyživovací povinnosti otce dítěte, který je ve VTOS. 30% čisté mzdy jde přednostně na úhradu výživného na dítě. K finančnímu zajištění rodiny může dopomoci i již zmíněné úložné. 53% respondentů se vyjádřilo, že vykonávají pracovní činnost ve VTOS z důvodu, že chtějí finančně zabezpečit svoji rodinu, se kterou se shledávají, až jim trest odnětí svobody skončí. 16% s tímto tvrzením spíše souhlasilo. 9 % s tímto tvrzením spíše nesouhlasilo a 22 % s tvrzením, že chtějí z finančních prostředků ve VTOS zabezpečit svoji rodinu, nesouhlasilo. Avšak když se podíváme na procento respondentů, které s tvrzením nesouhlasilo, můžeme se domnívat, že prostě nechtějí finančně zabezpečit rodiny, nebo nemají rodinu, kterou by mohli finančně zabezpečit. Může se například jednat o odsouzené, kteří si ještě nezaložili vlastní rodinu a nemají

ani rodinu, která se o ně starala po čas dětství a dospívání. Jak uvádí Dunovský (1999) dítě či mladiství může o rodinu přijít např. při nehodě, nebo se o něj nechtějí, nemohou nebo nedovedou starat apod. Na Dunovského navazuje Fischer a Škoda (2014), kteří taktéž problém vidí v poruše rodičovské role, která zahrnuje problémy dysfunkční a afunkční rodiny, kde se rodiče o dítě nemohou, neumějí, nedovedou či nechtějí starat.

Smysluplnost zaměstnávání ve VTOS byl další cíl, kterým jsme se zabývali. Jako první věc nás zajímala pracovní morálka odsouzených, zdali se odsouzení naučili při práci ve VTOS pracovní morálce na pracovišti. 53% respondentů s tvrzením, zdali se pracovní morálce ve VTOS naučili, souhlasilo. 23% respondentů spíše souhlasilo, 9% spíše nesouhlasilo a 15 % nesouhlasilo vůbec. Domníváme se, že odsouzení se naučí pracovní morálce i „za mřížemi“. Dokládá to také Bělíková (2016), která zmiňuje, že práce má pro odsouzeného jisté výhody, které se pojí s aspektem ekonomickým, psychologickým i sociálním. Uvádí, že čas, který odsouzenému vyměřil soud, tráví ve vězení smysluplně. Spadá sem upevňování pracovních návyků, včetně morálky, posilování pocitu vlastní hodnoty i autonomie. Dále jsme se zabývali tím, zdali dovednosti, znalosti či vědomosti, které odsouzený získal ve VTOS, by mohl využít po propuštění z vězení. 39% odsouzených uvedlo, že by mohlo využít dovednosti, znalosti či vědomosti osvojené po dobu VTOS v zaměstnání i po skončení trestu. 22% respondentů spíše souhlasilo s tímto tvrzením, 14% spíše nesouhlasilo a 25% nesouhlasilo. Předpokládáme, že procenta jsou zde tolik roztráštěná mezi odpovědi kvůli tomu, že odsouzení mají určitý typ kvalifikace, který nemusí odpovídat nabídce pracovních pozic dané věznicí, kde si odsouzení odpykávají trest. Jedná se např. o situaci, kdy odsouzený s pracovní kvalifikací, která je zaměřena na sváření, se dostane do věznic, jako je např. Věznice Břeclav. Tato věznice nabízí pracovní pozice v oblasti gastronomie, úklidu, práce ve výrobě gumárenských potřeb, kompletace okenních rámců apod. Tudiž pokud se odsouzený chce vzdělávat a dále rozvíjet v oblasti, kterou si vybral před VTOS (jako je např. sváření), nemusí být pro něj prioritou jiná pracovní oblast. Když se například podíváme na procento respondentů, kteří souhlasili nebo spíše souhlasili, můžeme se domnívat, že to může být zapříčiněno tím, že osoby, které vyrábí nástroj, se sami za pomocí tohoto nástroje zdokonalují. Což přispívá k dalšímu vývoji člověka, ale i společnosti, jak konstatuje Nakonečný (1992). Co se týká dále smysluplnosti, tak

jsme se chtěli dozvědět, zdali si odsouzení myslí, že se dokáží začlenit zpět do společnosti bez kriminální činnosti. 49% respondentů si uvedlo, že se dokáží úspěšně resocializovat do společnosti bez páčání trestné činnosti. 21% s tímto tvrzením spíše souhlasilo, 11% spíše nesouhlasilo a 19% nesouhlasilo. Což nám demonstruje i organizace Člověk v tísni (©, 2017), která organizovala různé workshopy a semináře např. na téma dluhové problematiky. Chtějí pomoci svým klientů se na svobodě nechat zaměstnat legální formou bez páčání trestné činnosti. Vidí východisko právě v dostatečné informovanosti odsouzeného, co se týče splácení dluhů. Do smysluplného trávení volného času můžeme zahrnout i vydělávání finančních prostředků, i když je jedinec ve VTOS. Odsouzených jsme se doptávali, zdali mzdu, která je jim vyplácena berou jako dostačující. Dále nás zajímalo, jestli jsou spokojeni se svou mzdou, vzhledem k nejvyššímu dosaženému vzdělání, kterým odsouzení disponují. Když se zaměříme na výši mzdy, 67% respondentů odpovědělo, že mzda, kterou dostávají je nedostačující. 19% s předcházejícím tvrzením spíše souhlasilo, 6% spíše nesouhlasilo a 8% nesouhlasilo. Co se týká poměru mzdy a vzdělání. 43% respondentů odpovědělo, že si myslí, že jim odpovídá vyšší pracovní odměna (mzda), za vykonanou práci. 19% odsouzených s předcházejícím tvrzením spíše souhlasilo, 16% spíše nesouhlasilo a 22% nesouhlasilo. Z procent, která nám vyšla, můžeme usuzovat, že mzda, kterou odsouzení dostávají, není tak úplně adekvátní. Nařízení vlády vymezuje výši mzdy, první skupině odsouzených ve výši 5 500 Kč za kalendářní měsíc, ve druhé skupině je to částka 8 250 Kč, ve třetí skupině 11 000 Kč a ve skupině čtvrté 13 750 Kč. Všechny částky jsou poté ještě zdaněny a podléhají odvodu zdravotního a sociálního pojištění. Drtivá většina odsouzených se dostane maximálně do druhé skupiny odměňování. Jedinec, který disponuje vysokoškolským titulem, nemůže např. ve věznici Břeclav dosáhnout na třetí nebo čtvrtou mzdovou skupiny, protože tato věznice nedisponuje pracovním místem pro odsouzené, které by mohl jedinec s vysokoškolským vzděláním obsadit. Nedovoluje to vnitřní řád věznice. (©, 2019) Co se týká jiné práce, kterou chtěl odsouzený vykonávat, nebo přeřazení a vyřazení z pracoviště, odsouzení odpovídali následovně. 29% respondentů uvedlo, že chtěli vykonávat jinou práci, než ta která jim byla přidělena. 18% s tímto tvrzením spíše souhlasilo, 22% spíše nesouhlasilo a 31% nesouhlasilo. 77% respondentů uvedlo, že se nestalo, aby byli přeřazeni na jiné pracoviště. 6% s tímto tvrzením souhlasilo. 10% s tímto tvrzením nesouhlasilo a 7% spíše nesouhlasilo. 87% respondentů uvedlo, že z příslušného pracoviště vyřazení ne-

byli. 3% spíše souhlasilo s předcházejícím tvrzením. 7% odsouzených uvedlo, že vyřazení byli a 3 % uvedli, že s předcházejícím tvrzením spíše souhlasilo. Zařazování, přeřazování a vyřazování má v kompetenci odborná komise (činnost odborné komise je zahrnuta v Nařízení generálního ředitele VSČR). Část odsouzených v zaměstnávání stále vidí smysl. Domníváme se, že i když si odsouzený nemůže vybrat zaměstnání, je zde několik aspektů, které odsouzený vidí jako pozitivní a smysluplné. Když se jedná o práci mimo věznici, je zde těch aspektů hned několik. Odtrhne se od stereotypního jednání ve vězení a pocitů úzkosti, že je stále uvězněn mezi „čtyřmi stěnami“, jak uvádí Vágnerová (2014) nebo se může jednat o aspekt navazování a upevňování sociální interakce, když odsouzený dochází do kontaktu se zaměstnanci firmy, která se nachází mimo vězení, jak pojednává Bělíková (2016). Co se týká práce uvnitř věznice, odsouzeným rychleji plyne čas, když vykonávají pracovní činnost (Blanda, 2015).

Jako každá věc má i zaměstnávání odsouzených klady a zápory. Od respondentů jsme chtěli zjistit, zdali vidí jako pozitivní to, že chodí do práce s kamarády, se kterými se seznámili ve VTOS. 37% respondentů souhlasilo, že jako pozitivní vnímají práci s novými kamarády, se kterými se seznámili ve VTOS. 19% s tímto tvrzením spíše souhlasilo. Avšak 20% odsouzených s tímto tvrzením spíše nesouhlasilo a 24 % respondentů nesouhlasilo vůbec. Jak již jsme zmínili, každá věc má klady i zápory a jinak tomu nebylo ani v tomto případě. Když si povšimneme, nemalé procento s tvrzením nesouhlasilo. Můžeme předpokládat, že to mohl způsobit fakt, že odsouzení berou interpersonální vztahy ve vězení jako nevýhodu z hlediska toho, že se může odsouzený ostatním odsouzeným úplně odhalit a může tak být zranitelný. Dotyčný to může použít proti němu. Když už člověk vstoupí do nějakého interpersonálního vztahu, není tak úplně lehké se z něj dostat, jak o tom pojednává DeVito (2001). Černíková (2008) uvádí, že prizonizaci¹¹ buď pozitivní, nebo tu negativní ovlivňuje chování či jednání jednoho odsouzeného vůči druhému odsouzenému. Tudíž můžeme usuzovat, že odsouzení nechtějí chodit do práce „s kamarády z VTOS“. Dalším kladem se může jevit situace, kdy si odsouzený odpykává trest, avšak může při tom být zaměstnaný. Odsouzených

¹¹ Během pobytu ve vězení probíhá proces, který se nazývá prizonizace. Jde o působení prostředí a vztahů na jedince, který se ocitl za mřížemi. Většinou se nejedná o pozitivní působení.

jsme se ptali na to, jestli vnímají jako pozitivní to, že i když jsou ve VTOS, můžou stále určitým způsobem vydělávat jistý obnos peněz. 70% odsouzených se s tímto tvrzením naprosto ztotožňovalo. 17% respondentů spíše souhlasilo, nicméně 5% spíše nesouhlasilo a 8% nesouhlasilo vůbec. I když odsouzený nepobírá zdaleka standardní výši mzdy, přesto v tom vidí určitou výhodu. S tímto koresponduje i Koncepce vězeňství do roku 2025, která upozorňuje na to, že v zaměstnávání vidí určitou výhodu, která spočívá ve snižování dluhu byť minimálně, avšak dluh se neprohlubuje. Ztotožňuje se s tím i věznice Rýnovice, jejíž hlavní prioritou je zaměstnat co nejvíce odsouzených, aby se jejich dluhy nenavyšovaly a mohli splácet své pohledávky (©, 2019). S tímto souvisí i další zmiňovaná položka v analýze, která se zabírala dlouhým intervalem mezi příchodem do vězení a zařazení do zaměstnání. Respondentů jsme se ptali, zdali za negativní vnímají, že proces zařazení do zaměstnání je příliš zdlouhavý. 49% respondentů sdělilo svůj názor, že proces může probíhat rychleji. 19% s tímto tvrzením spíše souhlasilo. 13% spíše nesouhlasilo a 19% nesouhlasilo vůbec a tak jako to je, to odsouzeným vyhovuje. S čím souvisí i prohlubování dluhu. Nicméně, kdy věznice odsouzeného zařadí do zaměstnání, závisí na odborné komisi. Za negativní aspekt odsouzení považují také tzv. nulový zůstatek, který jim po odečtení všech závazků zbyde. Respondenti odpovídali na otázku, zdali po zaplacení exekucí, dluhů a dalších poplatků, jim vůbec ještě něco zbyde na nějaké úložné či kapesné, když pracovní odměna (mzda) není příliš vysoká. 49% odsouzených odpovědělo, že jistý finanční obnos, jim po zaplacení všech výdajů přece jenom zbyde. 18% respondentů s tvrzením souhlasilo. Nicméně 13% spíše nesouhlasilo a 20% nesouhlasilo. Domníváme se, že tato procenta nám vyšla z toho důvodu, že odsouzení dostávají poměrně nízkou mzdu a po odečtení všech nutných nákladů jako je např. částka za výkon trestu, přednostní pohledávky a další částky, skoro žádná finanční rezerva odsouzeným již nezbyde, jak o tom pojednává organizace Člověk v tísni (©, 2017). Nicméně někteří z nich po absolvování cyklu workshopů a seminářů na téma dluhová problematika, kterou pořádala organizace Člověk v tísni, situaci až tak černě nevidí.

Když se podíváme na klady a zápory odsouzených, kteří vykonávali pracovní činnost mimo věznici, jako poměrně kladný aspekt vidí odsouzení právě v práci mimo věznici. 64% procent respondentů odpovědělo, že to vnímají jako pozitivní aspekt při práci ve VTOS. 14% odsouzených s tímto tvrzením spíše souhlasilo. Naopak 7% spíše nesouhlasilo a 15% nesouhlasilo vůbec. Můžeme se domnívat, že důvodem je opět vyhýbání

se určitému stereotypu a je omezen v sociálním kontaktu, vzhledem k tomu, že došlo ke změně prostředí, ve kterém se odsouzený pohyboval, jak uvádí Vágnerová (2014). Jako kladný aspekt zaměstnávání odsouzení vnímají atmosféru na pracovišti. 52% respondentů odpovědělo kladně. 15% s tímto tvrzením spíše souhlasilo, 8% spíše nesouhlasilo a 25% nesouhlasilo s tímto tvrzením vůbec. Jako negativní aspekt jsme považovali ponižování na pracovišti. Odsouzených jsme se dotázali, zdali za negativní aspekt považují, právě ponižování na pracovišti. 28% respondentů se s tímto tvrzením ztotožňovalo. 8% spíše souhlasilo. Nicméně 9% uvedlo, že se to na pracovišti neděje a nevnímají to jako negativní. 55% uvedlo, že se to neděje na pracovišti vůbec a nevnímají to jako negativní aspekt zaměstnávání ve VTOS u soukromého zaměstnavatele. Procentuální rozestoupení si můžeme odůvodnit i tím, že 83% české populace vnímá pozitivní atmosféru na pracovišti. Může to být zapříčiněno i tím, že atmosféra na pracovišti má vazbu na vstřícnost zaměstnavatele vůči nárokům a požadavkům zaměstnanců, jak komentuje Maříková (2007) ve své publikaci. V neposlední řadě jsou zde klady a záporny, které jsou spojeny s prací po skončení VTOS a s více pracovními příležitostmi u více zaměstnavatelů. Když se podíváme na práci po skončení VTOS, tak jsme se respondentů doptávali, jestli za pozitivní aspekt zaměstnávání ve VTOS vnímají, že mají možnost (po domluvě) pracovat u soukromého zaměstnavatele i po skončení VTOS. 55% respondentů uvedlo, že by to rozhodně uvítalo. 18% spíše souhlasilo s tvrzením, avšak 4% spíše nesouhlasilo a 23% tvrzení to za pozitivní rozhodně nevnímá. Ti, kteří s tvrzením nesouhlasili, nemusí chtít vykonávat stejnou práci po skončení VTOS. Nicméně ti kteří souhlasili, se mohou po zmíněné domluvě nechat zaměstnat po skončení VTOS. K tomu kroku cílí Koncepce vězeňství do roku 2025, která se primárně zabývá zaměstnáváním odsouzených. Pojednává také o tom, že základ pro proces resocializace je mít po skončení VTOS bydlení a mít zajištěné zaměstnání. Je to vnímáno jako prevence proti recidivě, která může nastat v okamžiku, kdy propuštěný jedinec nemá finanční prostředky pro uspokojování svých potřeb, jak jsme o tom pojednávali již v teoretické části bakalářské práce a zmiňuje se o tom Koncepce vězeňství do roku 2025. Kujevská s Dundrovou (2012) se zmiňují, že mít zajištěno již před koncem trestu bydlení a zaměstnání, je možný krok k bezproblémové reintegraci a prevenci recidivy. Nasvědčuje tomu i tvrzení firmy SKF Lubrication Systems, která zaměstnává odsouzené ve výkonu trestu a dává jim možnost pracovat v tomto závodě i po skončení trestu. V roce 2017 zaměstnala firma SKF Lubrication Systems 2 osoby, které si již trest odpykali. Další tři osoby (stále ještě ve VTOS) mají zájem o trvalé

zaměstnání po skončení trestu. (©, 2017) Co se týká více příležitostí u různých firem, odsouzení se vyjádřili tak, že by uvítali více pracovních příležitostí u různých soukromých subjektů. 78% odsouzených by tuto možnost rozhodně uvítala. 14% spíše s tvrzením souhlasilo. 2% uvádí, že tento aspekt neberou jako negativum a je to pro ně dostačující. 6% trvá na tom, že je to nevidí jako negativum. Když se např. podíváme na věznicí Břeclav uvádí, že spolupracují s 9 soukromými subjekty, u kterých pracuje 19 osob (©, 2019). Čísla nejsou nijak příznivá a odráží se to i v naší analýze dat. Avšak je zde úskalí toho, že není dostatek personálu na hlídání odsouzených mimo věznicí u soukromého zaměstnavatele, což opět uvádí Koncepce vězeňství do roku 2025. Firma SKF Lubrication Systems vyhrála Cenu personalistů za nejlepší HR projekt. Projekt se jmenoval Sociální integrace – zaměstnávání osob ve výkonu trestu. Firma se v roce 2017 potýkala s nedostatkem zaměstnanců, avšak vyřešila to zaměstnávání odsouzených osob. Nicméně závod zaměstnal pouze okolo 10 osob. Analýza prokázala, že by odsouzení uvítali více pracovních příležitostí u soukromých subjektů. Odsouzení pracovali na pozici skladník, manipulát v logistice nebo oddělení montáže. (©, 2017)

Dostali jsme se k poslednímu cíli, který nás zajímal a cílil na sociálního pracovníka. Z odborných zaměstnanců věznicí nás nejvíce zajímal sociální pracovník, který má nejbližší k práci s odsouzenými a možnou resocializaci. Zajímalo nás, zdali sociální pracovník nějakým způsobem motivuje odsouzené k pracovní činnosti a zdali se sociální pracovník podílí na zaměstnávání odsouzených. K prvně zmíněnému se respondenti vyjádřili následovně. 32% respondentů s tvrzením ohledně motivace k práci souhlasilo, 16% spíše souhlasilo. Avšak 11% odsouzených spíše nesouhlasilo a 41% odsouzených s položkou, která se týká motivace nesouhlasilo. K podílu participace sociálního pracovníka na zaměstnávání odsouzených respondenti odpověděli jasně. 47% respondentů uvedlo, že se sociálním pracovníkem záležitosti ohledně zařazování do zaměstnání neřeší. 11% odsouzených s tímto tvrzením spíše souhlasilo, 10% spíše nesouhlasilo a 32% nesouhlasilo vůbec. Předpokládáme, že sociální pracovník nemá v náplni své práce řešit otázky ohledně zaměstnávání odsouzených. Když se podíváme na výčet úkolů, kterým se musí sociální pracovník věnovat podle Hendrycha (2010) nenajdeme zde zmínku o participaci na zaměstnávání odsouzených. Což nám ukazuje i další tvrzení v dotazníku, které mířilo na úkoly sociálního pracovníka ve vězení. Re-

spondentům jsme položili otázku, jestli sociálního pracovníka osloví v případě komunikace s rodinou, ve věci splácení dluhů, při komunikaci s jinými veřejnými či soukromými subjekty atd. 63% respondentů naprosto souhlasilo, 15% spíše souhlasilo, 8% spíše nesouhlasilo a 14% nesouhlasilo. Na tato tvrzení navazuje i položka, kde jsme si chtěli ověřit, zdali zaměstnávání odsouzených a vše kolem toho je v kompetenci pracovníků odboru zaměstnávání odsouzených. 64% respondentů odpovědělo, že zařazování do zaměstnání a administrativu kolem toho řeší zaměstnanci odboru zaměstnávání, 14% s tímto souhlasilo, nicméně 7% spíše souhlasilo a 15% respondentů si nemyslí, že pracovníci odboru zaměstnávání řeší zařazování odsouzeného do zaměstnání. Další položka, která souvisí i s položkami předcházejícími se ubírá směrem k odborné komisi. Složení odborné komise a její činnost, jsme popsali v teoretické části bakalářské práce. Analýza nám objasnila, že 83% respondentů, je přesvědčeno, o tom, že záleží na odborné komisi, zdali budou zařazeni do zaměstnání, 10% respondentů s tímto tvrzením spíše souhlasilo, avšak 3% spíše nesouhlasily a 4% respondentů nesouhlasily vůbec. Což nám dokládá i Sbírka Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 45, kterým se stanoví podmínky provozování hospodářské činnosti ve Vězeňské službě České republiky, kde je vymezena mimo jiné činnost odborné komise i její složení. Složení odborné komise a její činnost, jsme popsali v teoretické části bakalářské práce. Podložit nám to může i Věznice Břeclav (©, 2018) která uvádí, že odsouzení, kteří splňují všechny požadované podmínky a jsou schváleni odbornou zařazovací komisí věznice, jsou zaměstnávání uvnitř věznice nebo u podnikatelských subjektů. Jako poslední nás zajímalo tvrzení, které se vztahuje k sociálnímu pracovníkovi a postpenitenciární péči, kterou může poskytnout odsouzeným v rámci následné resocializace ještě ve VTOS. Sociální pracovník v rámci resocializace pomáhá odsouzeným se zajištěním všeho potřebného před odchodem z vězení. 55% odsouzených se vyjádřilo kladně a s tvrzením souhlasilo, 17% spíše souhlasilo, 10% spíše nesouhlasilo a 18% nesouhlasilo. V teoretické části jsme zdůrazňovali důležitost plynulého přechodu z penitenciární péče do péče postpenitenciární, kdy tyto dvě péče by měly být propojeny, aby se zamezilo přerušení procesu resocializace. I na to upozorňovala Koreneková (2018), která dále vyzdvihovala důležitost propojení systémů penitenciární a postpenitenciární péče. Zde zmiňovala, že je velmi důležité, aby se kompetence sociálních pracovníků prohlubovaly, a aby docházelo k výměně informací mezi věznicí a okolním světem. Označila to za kontinuální sociální péči ve vě-

žeňství. Dokládá to i Kujevská s Dundrovou (2012) které zmiňují, že sociální pracovník se zaměřuje především na plynulý přechod odsouzeného do řádného občanského života. V kompetenci sociálního pracovníka je poradenská činnost pro odsouzené, komunikace s orgány státní správy, církvemi, charitativními a zájmovými občanskými sdruženími, navazuje potřebné kontakty s blízkými osobami odsouzeného atd.

Podle dotazníkového šetření se domníváme, že pracovní činnosti vykonávané v rámci výkonu trestu odnětí svobody mají vliv na úspěšnou resocializaci odsouzených. Dokládá to i projekt „Podpora vstupu na trh práce“, který se ve svém manuálu zmiňuje o problémech, se kterými se potýkají odsouzení ve VTOS. Dlouhodobý pobyt ve vězení způsobuje absenci pracovních návyků a zručností. Proto je zaměstnání ve VTOS důležité. Po skončení trestu představuje získání práce důležitou podmínku důstojné existence. Nejedná se pouze o finanční obnos a zajištění, ale i o pocit seberealizace a určité společenské užitečnosti. A co je dalším důležitým aspektem tak to, že zaměstnání je prevence proti recidivě a páchání trestné činnosti. Když přihlídneme k výzkumu, který realizoval Institut pro kriminologii a sociální prevenci z roku 2017 na téma Zaměstnání jako faktor desistence. Výzkum přišel k závěru že, záznam o novém uvěznění v intervalu dvou let mělo pouze 11,4 % odsouzených. Příkládali to mimo jiné k zásluze neziskové organizace RUBIKON Centrum. RUBIKON Centrum, pomáhalo propuštěným s hledáním zaměstnání po skončení výkonu trestu odnětí svobody.

5.3 Doporučení pro praxi

Hlavní linie doporučení pro praxi se bude odvíjet od konce předcházející podkapitoly, která se zaměřila na kontinuální sociální péči. V doporučení pro praxi budeme více prohlubovat proces kontinuální sociální péče. Nicméně začneme od začátku, co by měl mít vše v kompetenci sociální pracovník, jak by měl odsouzený trávit čas před propuštěním z věznice, až po odchod a následnou resocializaci propuštěného na svobodě.

Rozhodně bychom chtěli poukázat na platovou třídu sociálních pracovníků. Sociální pracovník je nyní zařazen v 11 platové třídě a je zařazen mezi odborné zaměstnance věznice. Psychologové a speciální pedagogové jsou zařazeni do 12 platové kategorie. A patří taktéž mezi odborné zaměstnance věznice. Přičemž sociální pracovník se neustále dostává do interakce s odsouzenými podle svých úkolů a kompetencí. Zabývá se částečně situací odsouzených ještě po jejich odchodu z věznice. Odchodem odsouze-

ného se už nemusí zabývat speciální pedagogové ani psychologové, ale sociální pracovníci ano. Sociální pracovník musí být neustále vzděláván, protože to tak vyžaduje legislativa. Tudiž kdyby sociální pracovník postoupil o jednu platovou třídu nahoru, mohlo by se o tuto profesi ucházet více zájemců. Což by zčásti řešilo charakter tohoto doporučení pro praxi. V českých věznicích je nyní situace taková, že na jednoho sociálního pracovníka vychází cca okolo 200 odsouzených. Což není úplně optimální stav, když vezmeme v úvahu počet úkolů, které má na starosti sociální pracovník. Participuje na vytváření koncepce zacházení s odsouzenými a programů zacházení. Je jedním z odborných zaměstnanců, kteří se podílí na zpracování a vyhodnocování konkrétních programů. Vede nejméně jednu aktivitu programu zacházení vztahující se na speciálně výchovné či vzdělávací aktivity. Dále poskytuje sociálně-právní poradenství. Mezi jeho další úkony patří poskytovat odborné sociální poradenství, která zahrnuje zprostředkování kontaktu se společenským prostředím. Spolupracuje s orgány sociálního zabezpečení, zprostředkovává kontakt s nestátními neziskovými organizacemi, včetně Probační a mediační služby ČR. Dále provádí výchovnou a poradenskou činnost pro odsouzené. Zejména se jedná o poradenství v oblasti práva, vzdělávání a orientace v sociálních systémech. Navazuje kontakty s blízkými osobami odsouzených a podílí se na řešení jejich sociálních problémů. Takhle bychom mohli pokračovat ve výčtu úkolů sociálního pracovníka dále, avšak už jsme úkoly, které má na starosti sociální pracovník, uvedli v teoretické části bakalářské práce. Sociální pracovník by se měl podílet ve větší míře na resocializaci mimo vězení, se kterým je spojeno zaměstnávání. Proto navrhujeme posílit řady odborných zaměstnanců o další sociální pracovníky. Záleží na velikosti věznice, nicméně jeden sociální pracovník by měl mít na starost cca 100 odsouzených. S tím, že každý odsouzený by od počátku nástupu do výkonu trestu spolupracoval s jedním sociálním pracovníkem, který by mu byl přidělen. Pozice sociálního pracovníka by měla být zastupitelná. To znamená, že každý sociální pracovník by měl disponovat stejnými kompetencemi jako ostatní sociální pracovníci. Popřípadě, kdyby došlo k situaci, že jeden ze sociálních pracovníků z nějakého důvodu nebude k dispozici (např. nemoc), jiný sociální pracovník by ho měl zastoupit a prostudovat si spis odsouzených, jejichž agendu bude nyní spravovat.

Koreneková (2018) vytýká penitenciární a postpenitenciární péči nejednotnost a nena- vazující charakter. Obě péče, jak už jsme několikrát zmínili, by na sebe měly plynule navazovat. Dle Korenekové by soudní, vězeňské i probační a mediační systémy, měly

na sebe navzájem navazovat. Kontinuální sociální péči bychom chtěli prohloubit následujícím způsobem. V rámci tohoto procesu by se každý odsouzený zavázal ke spolupráci s PMS, nestátními subjekty či neziskovými organizacemi již ve výkonu trestu. Dále bychom chtěli ze sociálního pracovníka učinit odpovědnou osobu, která by měla na starost navazování spolupráce s firmami v okolí nejlépe trvalého bydliště odsouzeného. Tím by měl odsouzený zajištěny větší šance na získání zaměstnání po propuštění z věznice. Hledání zaměstnání v okolí trvalého bydliště má své výhody hlavně z hlediska upevňování vztahů mezi odsouzeným a jeho rodinou. Jako další činnost by měl sociální pracovník v kompetenci zajištění ubytování odsouzeného po propuštění z vězení. Pokud by se odsouzený měl kam vrátit, tímto by se sociální pracovník nezabýval. Ale pokud odsouzený nemá po skončení trestu zajištěno bydlení, sociální pracovník kontaktuje určité azylové domy, ubytovny, popřípadě bytová družstva apod.

Mimo jiné by se sociální pracovník měl realizovat hlavně na výstupním oddělení. Výstupní oddělení by mělo mít charakter takový, aby se odsouzený přiblížil co nejvíce ke stylu života na svobodě. To znamená, že na výstupním oddělení by nebyly cely s mřížemi, ale plně vybavené pokoje pro odsouzené bez mříží. Pokoje by byly maximálně třílůžkové. Na toto oddělení by se umisťovali odsouzení půl roku před koncem trestu. Sociální pracovník by na tomto oddělení měl provozovat aktivity programu zacházení, které odsouzené alespoň trochu připraví na život na svobodě. Mezi tyto aktivity by měla patřit aktivita, která se bude zabývat o dluhovou problematiku a taktéž finanční gramotnost. Aby odsouzený věděl, jak nakládat po propuštění z vězení s penězi. Další aktivita by se zaměřovala na uplatnění sociálních metod a technik a směřovala by k nácviku chování v běžných situacích, na veřejnosti, na úřadech, nácvik chování při konfliktu apod. Jelikož cílíme na znovu navázání a upevnění vazeb mezi odsouzenými a rodinou, pořádala by se terapie s rodinou a dětmi. K tomu by směřovala i větší návštěvnost rodiny a přátel odsouzeného. Avšak jednou z velmi důležitých terapií či poradenské činnosti by byla aktivita, která by byla zaměřená na motivaci odsouzeného a jeho priority a žebříček hodnot. Protože pokud odsouzený nebude chtít ve svém životě udělat změnu, úspěšná resocializace nebude možná.

Úkoly sociálního pracovníka na výstupním oddělení by směřovaly k větší participaci zaměstnávání ve VTOS. Odsouzení by měli dostat možnost pracovat u soukromého zaměstnavatele mimo věznici. Dále by sociální pracovník spolupracoval s Úřadem práce, monitoroval by trh práce a podle domluvy s odsouzeným jeho výši kvalifikace.

Pokud by byla k nějaké profesi možnost rekvalifikačního kurzu, sociální pracovník by měl organizaci a domluvu, ohledně rekvalifikačního kurzu ve své kompetenci. Měl by se nejvíce podílet ze všech odborných zaměstnanců na nastavení určitého režimu odsouzeného ve vězení. Také by s odsouzeným měli vypracovat předběžný plán činností, jak bude odsouzený postupovat po propuštění z věznice. Aby odsouzený např. věděl, kde a kdy si má vyřídit sociální dávky. S tím, že odsouzený bude neustále v kontaktu s PMS a neziskovými organizacemi, které mu mohou na svobodě dopomoci. Velká většina odsouzených se potýká se zadlužeností. Dalším úkolem sociálního pracovníka by měla být pomoc ohledně komunikace s bankovními i nebankovními institucemi či státem. Jednalo by se např. o vykomunikování možnosti splátkového kalendáře atd. Doplnkovým úkolem sociálního pracovníka by bylo zajištění informací ze světa. Například formou rozhovorů sociální pracovník – odsouzený, nebo poskytnutí denního tisku, či například důležitých populačních i odborných článků či publikací. Pro odsouzeného to znamená udržení určitého spojení mezi světem za mřížemi a okolím.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se věnovala zaměstnávání odsouzených ve VTOS. Teoretická část práce se zabývala vymezením penitenciární a postpenitenciární péče. Taktéž popisovala proces, jak se stane z obviněného jedince, jedinec odsouzený. Najdeme zde i zmínku o programu zacházení, který je součástí každodenních záležitostí odsouzených a také důraz na to, že program zacházení se musí plnit. Druhá kapitola cílila na resocializaci odsouzených. Osoba dostala sankci za porušení určitých norem na svobodě a tato sankce je v podobě pobytu ve vězení. Tudíž každý jedinec se chce z vězení dostat, ale pokud se chce opět začlenit do společnosti a určitým způsobem se realizovat na svobodě, tak musí absolvovat proces resocializace. Tento proces není jenom pro dobro samotného odsouzeného, ale také pro dobro společnosti. Společnosti a systému nejde o nárůst recidivy a recidivistů samotných. V druhé kapitole jsme více nahlédli pod pokličku Probační a mediační služby ČR, nestátním a neziskovým organizacím, které se zabývají odsouzenými a propuštěnými jedinci. V samotném závěru druhé kapitoly jsme si objasnili postavení a roli sociálního pracovníka ve vězení. Třetí kapitola se věnovala zaměstnávání odsouzených, průběhu zařazování do zaměstnání, odměňování apod. Plynule jsme navázali z teoretické části na část praktickou.

V praktické části bakalářské práce jsme se zabývali samotným výzkumem. Stanoven byl výzkumný problém, výzkumné cíle, otázky, výzkumný soubor a také metoda sběru dat. Nejdříve před samotným výzkumem jsme provedli předvýzkum, na základě něhož jsme dotazník pro vlastní výzkum tvořili a ověřovali jsme si funkčnost dotazníku. Při konstrukci dotazníku jsme diskutovali s odbornými zaměstnanci věznice Břeclav položky v dotazníku tak, aby vyplňování pro odsouzené bylo srozumitelné a jasné. Počet dotazníků se nám zajistil 345 dotazníků, ze kterých jsme vyseletovali velkou dávku dat, se kterou jsme dále pracovali v analýze a samotné interpretaci dat. Velmi důležitá pro nás byla konstrukce dotazníku, která podléhala několika úpravám. Ve výzkumu jsme použili tabulky četností, grafy a procenta. Po zpracování dat následovala interpretace, která nám začala odpovídat na výzkumné cíle. Podle dotazníkového šetření se domníváme, že pracovní činnosti vykonávané v rámci výkonu trestu odnětí svobody mají vliv na úspěšnou resocializaci odsouzených. Dokládá to i projekt „Podpora vstupu na trh práce“, který se ve svém manuálu zmiňuje o problémech, se kterými se potýkají odsouzení ve VTOS. Dlouhodobý pobyt ve vězení způsobuje absenci pracovních návyků a zručností. Proto je zaměstnání ve VTOS důležité. Po skončení trestu získání

práce představuje důležitou podmínku důstojné existence. Nejedná se pouze o finanční obnos a zajištění, ale i o pocit seberealizace a určité společenské užitečnosti. A co je dalším důležitým aspektem, tak to že, zaměstnání je prevence proti recidivě a páchání trestné činnosti. V samotném závěru praktické části jsme vylíčili doporučení pro praxi, které se týká úkolů sociálního pracovníka ve vězení. Tak, aby se více podílel na zaměstnávání odsouzených a postpenitenciární péči.

K závěru bakalářské práce bychom chtěli dodat, že jsme si vědomi limitů této práce. Po nasbírání dat jsme si uvědomili, že jsme výzkumný nástroj mohli konstruovat trochu odlišným způsobem. Příliš jsme se soustředili na jednoduchost a srozumitelnost dotazníku. Nicméně nám unikly detaily, které jsme mohli využít při přesnější konstrukci dotazníku. Konkrétně jsme mohli sestavit škálu z důvodů, proč chtějí být odsouzení ve VTOS zařazeni do zaměstnání. Aby nám vzešel jeden důvod, který odsouzení preferují nejvíce. S tím, že bychom samozřejmě dali na výběr možnost „jiný důvod“. Opravdu není jednoduché vytvořit dotazník tak, aby nám odpověděl na výzkumné otázky, aby všemu respondentovi porozuměli atd. Z dat které jsme měli možnost nasbírat, by se dalo vyselektovat ještě spoustu informací (např. jsme mohli provést syntézu textu, který odsouzení uváděli v prostoru, kde mohli vyjádřit jejich názor), avšak podstatně bychom si rozšířili téma a tato bakalářská práce by měla více než 111 stran. Dále jsme mohli udělat výzkum z genderového hlediska zajímavější tím, že bychom srovnávali mužské a ženské věznice. A porovnávali to s výzkumnými otázkami, zdali se muži a ženy, co se týká zaměstnávání ve VTOS, odlišují. Nicméně to byl pro nás první výzkum, který jsme realizovali. Nasbírali jsme více zkušeností a doufáme, že je využijeme při dalších výzkumech.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BAJCURA, Lubomír, 1999. *Práva vězně: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. Praha: Grada. ISBN 80-7169-555-6.
- [2] BĚLÍKOVÁ, Petra. *Na cestě ve věznici Kynšperk nad Ohří*. 2016 1(4), 12. ISBN: 1213-9297.
- [3] BIEDERMANOVÁ, Eva a PETRAS, Michal, 2011. *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. ISBN 978-80-7338-115-8.
- [4] BLANDA, Robert. *VS ČR chystá ofenzívu v zaměstnávání vězňů*. 2015 1 (4), 7 - 9. ISBN: 1213-9293.
- [5] ČERNÍKOVÁ, Vratislava. *Sociální ochrana: terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 244 s. Vysokoškolské učebnice. ISBN 978-80-7380-138-0.
- [6] DEVITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace: 3. vydání*. Praha: Grada, 2001, 420 s. Expert. ISBN 978- 80-7169-988-8.
- [7] FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 218 s. Psyché. ISBN 978-80-247-2781-3.
- [8] FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014, 231 s. Psyché. ISBN 978-80-247-5046-0.
- [9] GAVORA, Peter. 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Paido, 207 s. ISBN 8085931796.
- [10] HARTL, Pavel a HARTLOVÁ, Helena, 2000. *Psychologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál. 978-80-262-0873-0.
- [11] HENDRYCH, Igor. *Vybrané kapitoly z penologie*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2010, 73 s. ISBN 978-80-7248-574-1.
- [12] JŮZL, Miloslav. *Penitenciaristia jako věda žalární*. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. ISBN 978-80-7452-131-7.

- [13] KORENEKOVÁ, Eva. *Sociální práce ve věznicích*. 2018, 1(1), 14-15. ISBN: 1213-9297.
- [14] LEŠKOVÁ, Lýdia. *Sociálny pracovník v penitenciárnej a postpenitenciárnej starostlivosti*. V Tribunu EU 1. vyd. Brno: Pre Teologickú fakultu Košice, Katolícku univerzitu v Ružomberku vydal Tribun EU, 2013. 135 s. Librix.eu. ISBN 978-80-263-0554-5.
- [15] MAŘÁDEK, Vladimír. 2005. *Vězeňství*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta. ISBN: 80-7368-002-5.
- [16] MAŘÁDEK, Vladimír. *Výkladový slovník penologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2003, 142 s. ISBN 80-7042-256-4.
- [17] MÁŘÍKOVÁ, Hana. 2007. „Práce a pracoviště jako sféry důvěry a soukromí.“ Pp. 110-130 in Dudová, Radka (ed.), Šárka Hastrmanová, Hana Hašková, Hana Maříková, Hana Víznerová, Marta Vohlídalová. Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života. Sociologické studie / Sociological Studies 07:3. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. 166 s. ISBN 978-80-7330-119-4.
- [18] MATOULEK, Josef a Helena SEJKOROVÁ, 2011. *Právní rádce odsouzeného*. Praha: Leges. ISBN 978-80-87212-89-9.
- [19] MATOUŠKOVÁ, A., ROZTOČILOVÁ, D., DUŠEK, O. *Projekt Křehká šance*. 2014. 1(3), 6-9, ISBN: 1213-9297.
- [20] MOTEJL, Otakar., *Vězeňství*., Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2010, Sborník stanovisek veřejného ochránce práv. ISBN 978-80-7357-606-6.
- [21] NAKONEČNÝ, M. *Motivace pracovního jednání a její řízení*. 1992. 1. vydání, Praha: Management Press, Profit, a.s., ISBN 80-85603-01-2.
- [22] RASZKOVÁ, Tereza a Stanislava HOFERKOVÁ. *Kapitoly z penologie I*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, 125 s. ISBN 978-80-7435-264-5.

- [23] RASZKOVÁ, Tereza a Stanislava HOFERKOVÁ. *Kapitoly z penologie II*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, 184 s. ISBN 978-80-7435-378-9.
- [24] SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007, 77 s. ISBN 978-80-7372-203-6.
- [25] SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie. II. díl, Teorie a praxe zacházení s vězňými*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007, 77 s. ISBN 978-80-7372-204-3.
- [26] SOCHŮREK, Jan. *Úvod do penologie*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007 [i.e. 2008], 80 s. ISBN 978-80-7372-287-6.
- [27] ŠPANKOVÁ, Jana. *Resocializácia odsúdených*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 177 s. ISBN 978-80-7380-484-8.
- [28] VÁGNEROVÁ, Marie, 2014. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0696-5.
- [29] ZOUBKOVÁ, Ivana. CEJP, Martin. MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminologický slovník*. 2011. Vydavatelství a nakladatelství Jiří Čeněk. 251 s. ISBN: 978-80-7380-312.

Elektronické zdroje:

- [1] *Zákon č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky* [online] 2018 [cit. 2018-03-16] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>
- [2] *Zákon č. 293/1993 Sb. Zákon o výkonu vazby* [online] 2018 [cit. 2018-03-25] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-293>
- [3] *Zákon č. 40/2009 Sb. Zákon trestní zákoník* [online] 2018 [cit. 2018-03-25] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
- [4] *Zákon č. 141/1961 Sb. Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online] 2018 [cit. 2018-03-25] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>
- [5] *Zákon č. 169/1999 Sb. Zákon o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů* [online] 2018 [cit. 2018-03-25] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169>

- [6] *Zákon č. 555/1992 Sb. Zákon České národní rady o Vězeňské a justiční strážce České republiky* [online] 2018 [cit. 2018-03-25] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555>
- [7] *Zákon č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi* [online] 2018 [cit. 2018-04-16] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-111>
- [8] *Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním* [online] 2018 [cit. 2018-04-16] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>
- [9] *Zákon. č. 117/1995 Sb., o statní sociální podpoře* [online] 2018 [cit. 2018-04-16] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117>
- [10] *Vyhláška č. 109/1994 Sb. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti, kterou se vydává řád výkonu vazby* [online] 2018 [cit. 2018-03-25] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-109>
- [11] *Vyhláška č. 345/1999 Sb. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody* [online] 2018 [cit. 2018-03-25] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-345>
- [12] *Vyhláška č. 362/2017 Sb. Vyhláška, kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů* [online] 2018 [cit. 2018-04-16] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-362>
- [13] *Vyhláška č. 10/2000 Sb. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů* [online] 2018 [cit. 2018-04-16] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-10>

- [14] *Nariadení vlády 361/2017 Sb. Nariadení vlády o výši a podmínkách odměňování odsouzených zařazených do práce ve výkonu trestu odnětí svobody* [online] 2018 [cit. 2018-04-16] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-361>
- [15] *Nariadení vlády 365/1999 Sb. Nariadení vlády o výši a podmínkách odměňování odsouzených osob zařazených do zaměstnání ve výkonu trestu odnětí svobody* [online] 2018 [cit. 2018-04-16] Dostupné z: <https://zakonyprolidi.cz/cs/1999-365>
- [16] *Koncept vězeňství do roku 2025* [online] 2017 [cit. 2018-10-11] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2017/06/Koncepce-vezenstvi.pdf>
- [17] *Sbírka Nariadení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 45, kterým se stanoví podmínky provozování hospodářské činnosti ve Vězeňské službě České republiky*. viz. příloha bakalářské práce
- [18] *Aktuální počty zaměstnaných vězňů* [online] 2018 [cit. 2018-11-08] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/rychla-fakta/aktualni-pocty-zamestnanych-veznu/>
- [19] *Výhody zaměstnávání odsouzených* [online] 2018 [cit. 2018-11-08] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/o-nas/zamestnavani-veznu/vyhody-zamestnavani-odsouzenych/>
- [20] *Poslání a cíle* [online] 2014 [cit. 2018-11-27] Dostupné u: <http://www.socialniprace.cz/index.php?sekce=1&podsekce=17>
- [21] *Sociální práce ve vězeňství* [online] 2018 [cit. 2018-11-28] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/veznice-nove-sedlo/novinky/socialni-prace-ve-vezenstvi/>
- [22] *DLUHOVÁ PAST PŘI VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY* [online] 2017 [cit. 2019-02-15] Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/dluhova-past-pri-vykonu-trestu-odneti-svobody-4652gp>
- [23] *Karta věznice* [online] 2019 [cit. 2019-02-16] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/veznice-breclav/zamestnavani-veznu/karta-veznice/>

- [24] *Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky* [online] 2016 [cit. 2019-02-25] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2017/06/Statistick%C3%A1-ro%C4%8Denka-2016.pdf>
- [25] *Penitenciární sociální práce před propuštěním odsouzeného na svobodu* [online] 2014 [cit. 2019-25-02] Dostupné z: <http://socialni-prace.cz/zpravy.php/zpravy.php?oblast=1&clanek=401>
- [26] *Zaměstnávání vězňů* [online] 2019 [cit. 2019-02-26] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/veznice-breclav/zamestnavani-veznu/>
- [27] *SKF Lubrication Systems v Chodově vyhrálo finále Ceny personalistů za nejlepší HR projekt!* [online] 2017 [cit. 2019-02-26] Dostupné z: https://www.skf.com/cz/news-and-media/news-search/2017-22-11_HR_cena_Chodov.html
- [28] *Dluhová problematika ve výkonu trestu* [online] 2017 [cit. 2019-02-26] Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/dluhova-problematika-ve-vykonu-trestu>
- [29] *Dluhové poradenství* [online] 2019 [cit. 2019-02-26] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/veznice-rynovice/novinky/vzdelavani-odsouzenych/dluhove-poradenstvi/>
- [30] *Aktuální počty zaměstnaných vězňů* [online] 2018 [cit. 2018-11-03] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/rychla-fakta/aktualni-pocty-zamestnanych-veznu/>
- [31] *Věznice v ČR* [online] 2017 [cit. 2019-02-02] Dostupné z: <http://obase.cz/vezeni-v-cr/>

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Účast odsouzených na aktivitách programu zacházení.....	42
Graf 2 Splácení dluhů.....	50
Graf 3 Nuda ve vězení.....	51
Graf 4 Spoření financí.....	51
Graf 5 Finanční zabezpečení rodiny	52
Graf 6 Smysluplné trávení času	53
Graf 7 Nechci být stále zavřený ve vězení.....	53

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Rozdělení věznic v ČR	17
Obrázek 2 Tabulka s počtem zaměstnaných osob ve VTOS	33

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Věk odsouzených	47
Tabulka 2 Délka trestu odsouzených	48
Tabulka 3 Důvody, proč chtějí odsouzení vykonávat pracovní činnost ve VTOS (uvnitř věznice)	50
Tabulka 4 Důvody, proč chtějí odsouzení vykonávat pracovní činnost ve VTOS (mimo věznici).....	50
Tabulka 5 Smysluplnost zaměstnávání ve VTOS	54
Tabulka 6 Klady a zápory zaměstnávání ve VTOS (všichni odsouzení).....	56
Tabulka 7 Klady a zápory zaměstnávání ve VTOS (mimo věznici).....	57
Tabulka 8 Role sociálního pracovníka v procesu zaměstnávání.....	58

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník pro osoby ve VTOS	85
Příloha P II: Sbírka nařízení generálního ředitele Vězeňské služby české republiky, nařízení č. 45 o výběru a zařazování odsouzených, obviněných a chovanců na pracoviště.....	89

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PRO OSOBY VE VTOS

Dotazník pro osoby ve VTOS

Dovoluji si Vás požádat o spolupráci na výzkumu k bakalářské práci, který se věnuje zaměstnávání ve věznicích. Jmenuji se Julie J., studuji obor Sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně.

Výzkum, kterým se zabývám, zahrnuje dotazník, který nezabere více než 10 minut Vašeho času. Dotazník je anonymní a všechna data budou zpracována s ohledem na ochranu Vašich osobních údajů.

Vyjádřete Váš názor na každé z následujících tvrzení podle intenzity Vašeho souhlasu nebo nesouhlasu s ním. Vaši odpověď označte křížkem.

1=souhlasím 2=spíše souhlasím 3=spíše nesouhlasím 4=nesouhlasím

Kolik je Vám let?.....

Jak dlouhý máte trest?.....

1.	Pracuji uvnitř věznice.	1	2	3	4
2.	Pracuji mimo věznici u soukromého zaměstnavatele.	1	2	3	4
3.	Jsem k práci způsobilý	1	2	3	4
4.	Chci chodit do práce, protože nechci být stále zavřený ve vězení.	1	2	3	4
5.	Chci chodit do práce, z důvodu splácení dluhů.	1	2	3	4

6.	Chci chodit do práce z důvodu, že se ve vězení nudím.	1	2	3	4
7.	Chci chodit do práce, protože chci vydělávat peníze, které si spořím.	1	2	3	4
8.	Chci chodit do práce, protože chci finančně zabezpečit svoji rodinu.	1	2	3	4
9.	Zaměstnání mi nabídlo možnost strávit čas ve vězení smysluplně.	1	2	3	4
10.	Práce mě naučila pracovní morálce a udržím si ji i po propuštění z výkonu trestu.	1	2	3	4
11.	Dovednosti, vědomosti či znalosti, které jsem si v rámci zaměstnání osvojil, využiji po skončení výkonu trestu na svobodě.	1	2	3	4
12.	Práce ve výkonu trestu mi pomůže znovu se začlenit do společnosti a života bez kriminální činnosti.	1	2	3	4
13.	Myslím si, že chodit do práce ve výkonu trestu je naprosto zbytečné.	1	2	3	4
14.	Chtěl jsem vykonávat jinou práci, než ta která mi byla přidělena.	1	2	3	4
15.	Při práci se vyskytl problém a byl jsem nedobrovolně přeřazen na jiné pracoviště.	1	2	3	4

16.	Byl jsem nedobrovolně vyřazen z příslušného pracoviště, z důvodu že jsem hrubým způsobem porušil své pracovní povinnosti.	1	2	3	4
17.	Byl jsem vyřazen z příslušného pracoviště, z důvodu zdravotní nezpůsobilosti.	1	2	3	4
18.	Mzdu, kterou dostávám, vnímám jako nedostačující.	1	2	3	4
19.	Myslím si, že mému vzdělání odpovídá vyšší pracovní odměna (mzda).	1	2	3	4
20.	Jako pozitivní na zaměstnání ve výkonu trestu vnímám, že se dostanu i mimo věznici.	1	2	3	4
21.	Jako pozitivní vnímám, že chodím do práce ve výkonu trestu s kamarády, které jsem poznal ve vězení.	1	2	3	4
22.	Jako pozitivní vnímám, že si vydělávám peníze i přesto, že jsem zavřený ve vězení.	1	2	3	4
23.	Pozitivní na práci mimo věznici vnímám atmosféru na pracovišti.	1	2	3	4
24.	Pozitivní vnímám, že mohu pracovat u soukromého zaměstnavatele i po skončení výkonu trestu.	1	2	3	4
25.	Za negativní považuji, že mi po splácení dluhů a dalších poplatků nic nezbude.	1	2	3	4
26.	Jako negativní vnímám, že není více pracovních příležitostí u více firem.	1	2	3	4

27.	Jako negativní vnímám, že trvá dlouhou dobu, než mě zařadí do práce.	1	2	3	4
28.	Jako negativní vnímám, že na mě v práci řvou a ponižují zaměstnanci firmy.	1	2	3	4
29.	Sociální pracovník mě motivuje k práci ve výkonu trestu.	1	2	3	4
30.	Se sociálním pracovníkem vůbec neřeším zařazení do zaměstnání ve výkonu trestu a vše kolem toho.	1	2	3	4
31.	Sociálního pracovníka oslovím například v případě komunikace s rodinou, ve věci splácení dluhů, při komunikaci s jinými veřejnými či soukromými subjekty atd.	1	2	3	4
32.	Zaměstnávání řeším s pracovníci odboru zaměstnávání.	1	2	3	4
33.	Zdali budu zařazen do zaměstnání či nikoliv, záleží na komisi.	1	2	3	4
34.	Sociální pracovník je členem komise, takže může rozhodovat o mém zařazení do zaměstnání.	1	2	3	4
35.	Sociální pracovník mi pomáhá zajistit vše potřebné, až upustím věznicí.	1	2	3	4

Ještě bych chtěl zmínit:

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....

Závěrem bych Vám chtěla poděkovat za ochotu, kterou jste vynaložili při vyplňování dotazníku!

**PŘÍLOHA P II: SBÍRKA NAŘÍZENÍ GENERÁLNÍHO ŘEDITELE
VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY, NAŘÍZENÍ Č. 45
O VÝBĚRU A ZAŘAZOVÁNÍ ODSOUZENÝCH, OBVINĚNÝCH
A CHOVCŮ NA PRACOVISŤĚ**

SBÍRKA NAŘÍZENÍ
generálního ředitele Vězeňské služby České republiky

Ročník 2015

Nařízení č. 45

o výběru a zařazování odsouzených, obviněných a chovanců na pracoviště

Podle ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky, ve znění pozdějších předpisů, **stanovím**

ČÁST PRVNÍ
OBEČNÁ USTANOVENÍ

§ 1
Účel nařízení

(1) Účelem tohoto nařízení je ve Vězeňské službě České republiky (dále jen „Vězeňská služba“) stanovit:

- a) podmínky a postup při výběru, projednávání a zařazování odsouzených, obviněných a chovanců (dále jen „vězňenská osoba“, není-li dále stanoveno jinak), na:
1. střežená pracoviště,
 2. nestřežená pracoviště,
 3. pracoviště s volným pohybem v prostoru vazební věznice nebo věznice (dále jen „věznice“, není-li dále stanoveno jinak) anebo ústavu pro výkon zabezpečovací detence,
 4. pracoviště s volným pohybem mimo věznici;
- b) rozsah a obsah součinnosti mezi odděleními výkonu trestu, odděleními výkonu vazby, odděleními výkonu vazby a trestu, příp. odděleními výkonu trestu a vazby (dále jen „oddělení výkonu vazby a trestu“), ústavem pro výkon zabezpečovací detence (dále jen „ústav“), odděleními zaměstnávání vězňenskými osobami (dále jen „oddělení zaměstnávání“), je-li ve věznici zřízeno, provozovnou střediska hospodářské činnosti (dále jen „provozovna SHČ“), je-li ve věznici zřízena, odděleními vězeňské stráže, odděleními prevence a stížností, odděleními správními, odděleními logistiky a zdravotnickými středisky organizačních jednotek Vězeňské služby¹⁾ při zajišťování plnění pracovních úkolů vězňenskými osobami.

¹⁾ § 1 odst. 4 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

(2) Oddělení uvedená v odstavci 1 se dle svého zaměření podílí na dosahované míře zaměstnanosti vězňených osob. Při své činnosti se zaměřují zejména na:

- a) zařazování vězňených osob na pracoviště, přeřazování mezi pracovišti a jejich vyřazování z pracoviště,
- b) výběr a posuzování pracovišť vězňených osob,
- c) zajišťování potřebného zaškolení vězňených osob k výkonu pracovních činností,
- d) organizování odborných a jiných školení k získání, eventuálně k rozšíření pracovní kvalifikace vězňených osob, které k tomu mají potřebné předpoklady,
- e) péči o bezpečnost a ochranu zdraví při práci vězňených osob a jejich kontrolu na pracovištích,
- f) rozdělování vězňených osob do pracovních skupin; v případě, že ředitel věznice nedelegoval svou pravomoc na zaměstnance oddělení výkonu vazby a trestu u pracovních skupin odsouzených, rovněž na doporučování vedoucích těchto skupin²⁾ řediteli věznice,
- g) organizování porad s pracovními skupinami k řešení problematiky organizace práce a plnění pracovních úkolů,
- h) navrhování rozvržení pracovní doby, její úpravy a práce přesčas.

ČÁST DRUHÁ DRUHY PRACOVIŠŤ A JEJICH POSUZOVÁNÍ

Díl 1 Druhy pracovišť

§ 2 Střežené pracoviště

(1) Střeženým pracovištěm se rozumí:

- a) pracoviště umístěné ve střeženém prostoru věznice nebo ústavu, a
- b) pracoviště umístěné mimo prostor věznice nebo ústavu, jenž je místem výkonu práce, na kterém jsou k zabránění útěku nebo zajištění bezpečnosti používány prostředky vězeňské a justiční stráže³⁾ a střežení příslušníky Vězeňské služby⁴⁾.

(2) Obvinění mohou pracovat pouze v prostoru věznice, chovanci pouze v prostoru ústavu.

(3) O zařazení vězňené osoby na střežená pracoviště rozhoduje ředitel věznice nebo ústavu na základě doporučení odborné komise, jejíž složení je stanoveno v § 8.

(4) Způsob dohledu nad pracovní činností odsouzených stanoví právní předpis⁵⁾.

²⁾ § 43 vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

³⁾ § 2 a § 7 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 23/2014 o vězeňské a justiční strážci.

⁴⁾ § 26 až § 28 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 23/2014.

⁵⁾ § 52 odst. 3, § 53 odst. 5, § 54 odst. 3 a § 55 odst. 4 vyhlášky č. 345/1999 Sb.

(5) U obviněných a chovanců zařazených na střežená pracoviště vykonává dohled určený zaměstnanec. Způsob dohledu stanoví ředitel vazební věznice či ústavu.

(6) Na střežených pracovištích vězněných osob se určeným zaměstnancem zabezpečuje kontrolní činnost vždy před ukončením pracovní doby a dle možností i v době přestávek. Tato činnost se zaměřuje vedle kontroly úklidu střeženého pracoviště též na uložení, odevzdání a uzamčení přidělených nástrojů, nářadí a materiálů na stanoveném místě a stanoveným způsobem. O provedené kontrole učiní určený zaměstnanec záznam. Určeným zaměstnancem provádějícím uvedenou činnost může být také zaměstnanec smluvního subjektu. Tato skutečnost včetně dopadů plynoucích z jejího případného neplnění musí být zakotvena ve smlouvě uzavřené se smluvním subjektem.

§ 3

Nestřežené pracoviště

(1) Nestřeženým pracovištěm se rozumí:

- a) pracoviště v administrativních budovách nebo obdobných objektech věznice a ústavu, které je umístěno mimo střežený prostor, kde odsouzení vykonávají úklidové, údržbářské nebo jiné výpomocné práce, a
- b) místo výkonu práce odsouzených, mimo objekty věznice a ústavu, na kterém nejsou k zabránění útěku nebo zajištění bezpečnosti používány prostředky vězeňské a justiční stráže³⁾ ani střežení příslušníky vězeňské služby⁴⁾.

(2) Zařazení odsouzených na nestřežená pracoviště a způsob dohledu nad jejich pracovní činností stanoví právní předpis⁵⁾.

(3) Na nestřežených pracovištích je určeným zaměstnancem zabezpečována kontrolní činnost vždy před ukončením pracovní doby a dle možností i v době přestávek. Tato činnost se zaměřuje vedle kontroly úklidu nestřeženého pracoviště též na uložení, odevzdání a uzamčení přidělených nástrojů, nářadí a materiálů na stanoveném místě a stanoveným způsobem. O provedené kontrole učiní určený zaměstnanec záznam. Určeným zaměstnancem provádějícím uvedenou činnost může být také zaměstnanec smluvního subjektu. Tato skutečnost včetně dopadů plynoucích z jejího případného neplnění musí být zakotvena ve smlouvě uzavřené se smluvním subjektem.

(4) Počet odsouzených zařazených do nestřežených pracovních skupin⁷⁾ na takovém pracovišti (neděleném) nesmí přesáhnout 40 odsouzených na jednoho zaměstnance zabezpečujícího dohled nad jejich pracovní činností.

§ 4

Pracoviště s volným pohybem mimo věznici

(1) Pracoviště s volným pohybem mimo věznici je pracoviště, na které lze zařadit vybrané odsouzené vykonávající trest odnětí svobody v typu věznice s dohledem nebo s dozorem.

³⁾ § 51 odst. 2 vyhlášky č. 345/1999 Sb.

⁷⁾ § 45 odst. 1 vyhlášky č. 345/1999 Sb.

(2) Volným pohybem odsouzeného mimo věznici při plnění pracovních úkolů podle právního předpisu⁸⁾ (dále jen „volný pohyb mimo věznici“) se rozumí jeho samostatný odchod z objektu věznice přes strážní stanoviště u hlavního vchodu (vjezdu) věznice, jeho přesun bez doprovodu zaměstnance věznice k určenému místu výkonu práce po předem stanovené trase a zpět do věznice a pohyb ve vymezeném prostoru pracoviště.

(3) Dohled nad pracovní činností odsouzených, jejich chováním a přítomností na pracovišti, uložení přidělených nástrojů, náradí a materiálů, může na pracovišti zajišťovat také zaměstnavatel, a to dle podmínek uvedených ve smlouvě uzavřené s věznicí při zachování podmínek stanovených právním předpisem⁹⁾. Kontrolní činnost zaměstnanců věznice a jejich dohled nad pracovní činností odsouzených na pracovišti stanoví právní předpis⁹⁾.

§ 5

Pracoviště s volným pohybem v prostoru věznice

(1) Volným pohybem odsouzeného v prostoru věznice při plnění pracovních úkolů (dále jen „volný pohyb ve věznici“) se rozumí jeho samostatný odchod z ubytovacího prostoru, přesun na předem určené nebo dodatečně stanovené místo výkonu práce a zpět a pohyb v prostoru tohoto místa.

(2) Povolit volný pohyb ve věznici může ředitel věznice vybraným odsouzeným zařazeným do typu věznice s dozorem a s ostrahou,¹⁰⁾ a to na základě doporučení odborné komise.

Díl 2

Posuzování pracovišť

§ 6

Posuzování pracovišť vězňených osob

(1) Každé pracoviště se posuzuje komisionálně především s ohledem na:

- a) zajištění bezpečnosti z hlediska systému střežení, technicko - organizační záležitosti spojené s odchodem pracovních zařazených vězňených osob do práce a návratem z ní,
- b) vhodnost pracovní činnosti odsouzených zejména s ohledem na účel výkonu trestu odnětí svobody, u obviněných s ohledem na účel výkonu vazby a u chovanců s ohledem na účel výkonu zabezpečovací detence,
- c) vymezení potřebného času pro další vzdělávání vězňených osob spojené s jejich prací v časovém rozvrhu dne,
- d) kategorizace práce, katalogový list s ohledem na bezpečnost a ochranu zdraví při práci,
- e) zajištění požadavků na pracoviště a pracovní prostředí pro vězňené osoby a zaměstnance pověřené jejich dohledem, dle předpisů upravujících bezpečnost a ochranu zdraví při práci, zejména zákoníku práce a zákona o ochraně veřejného zdraví a jejich prováděcích předpisů.

⁸⁾ § 45 odst. 2 vyhlášky č. 345/1999 Sb.

⁹⁾ § 51 odst. 2 a § 52 odst. 4 vyhlášky č. 345/1999 Sb.

¹⁰⁾ § 52 odst. 2 a § 53 odst. 2 vyhlášky č. 345/1999 Sb.

§ 7

Komise pro posuzování pracovišť vězňů osob

(1) Předsedou komise pro posuzování pracovišť je předseda odborné komise uvedený v § 8.

(2) Členy komise jsou vedoucí nebo zástupce vedoucího oddělení výkonu vazby a trestu, vedoucí nebo zástupce vedoucího oddělení vězeňské stráže, vedoucí nebo určený příslušník oddělení prevence a stížností, vedoucí oddělení zaměstnávání, vedoucí provozovny SHČ, technik bezpečnosti práce a požární ochrany a lékař, případně další zaměstnanci určení ředitelem věznice nebo ústavu.

(3) V ústavu je členem komise kromě členů uvedených v odstavci 2 rovněž psychiatr.

(4) Posouzení pracovišť je vypracováno písemně, přičemž v něm musí být zpracovány oblasti vyjmenované v § 6 odst. 1. Za písemné zpracování odpovídá předsedou komise určený zaměstnanec, zpravidla vedoucí oddělení zaměstnávání.

(5) V případě, že na základě komisionálního posouzení lze vícero pracovišť zařadit do skupiny pracovišť se shodnými či velmi obdobnými charakteristikami a požadavky na odsouzené z hlediska oblastí uvedených v § 6 odst. 1 i s totožnou kategorizací práce a katalogovým listem, odborná komise projedná jen jeden návrh na zařazení vězňů osob do této skupiny pracovišť.

(6) Ředitel věznice nebo ústavu může stanovit počet zaměstnanců věznice a četnost jejich dohledu nad pracovní činností vězňů osob vyšší, než je uvedeno v právním předpise¹¹⁾ a v § 3 odst. 4, a to zejména v případech zařazení většího počtu odsouzených na jedno pracoviště, při zřízení nového pracoviště, jeho větší rozloze nebo členitosti anebo vzdálenosti od věznice. V případě, že na nestřežená pracoviště byli zařazeni odsouzení z různých typů věznic, časový interval dohledu nad jejich pracovní činností se stanoví vždy s ohledem na přísnější typ věznice.

ČÁST TŘETÍ

ČINNOST ODBORNÉ KOMISE

Díl 1

Odborná komise

§ 8

Složení odborné komise

(1) Odborná komise ve věznicích, která se zabývá výběrem a doporučením zařazování odsouzených a obviněných na pracoviště, jejich přeřazování na jiné pracoviště a vyřazování z pracovišť, pracuje v tomto složení:

- a) předseda - 1. zástupce ředitele věznice nebo služební zástupce ředitele věznice, a
- b) členové:
 1. vedoucí nebo zástupce vedoucího oddělení výkonu vazby a trestu,

¹¹⁾ § 51 odst. 2, § 52 odst. 3 a 4, § 53 odst. 5, § 54 odst. 3 a § 55 odst. 4 vyhlášky č. 345/1999 Sb.

2. vedoucí nebo zástupce vedoucího oddělení vězeňské stráže,
3. vedoucí oddělení prevence a stížností, nebo určený příslušník oddělení prevence a stížností,
4. vedoucí oddělení správního, nebo určený zaměstnanec oddělení správního,
5. vedoucí oddělení zaměstnávání, nebo určený zaměstnanec oddělení zaměstnávání vězňených osob,
6. speciální pedagog,
7. psycholog,
8. sociální pracovník,
9. vychovatel.

(2) Odborná komise v ústavu, která se zabývá výběrem a zařazováním chovanců na pracoviště, jejich přefazováním na jiné pracoviště či vyřazováním z pracoviště, pracuje v tomto složení:

- a) předseda - zástupce ředitele pro ústav, a
- b) členové:
 1. vedoucí oddělení vězeňské stráže,
 2. vedoucí nebo zástupce vedoucího oddělení výkonu zabezpečovací detence,
 3. vedoucí oddělení zaměstnávání, nebo určený zaměstnanec oddělení zaměstnávání vězňených osob,
 4. příslušník oddělení prevence a stížností,
 5. právník,
 6. lékař,
 7. psychiatr,
 8. psycholog,
 9. speciální pedagog,
 10. sociální pracovník.

(3) Ředitel věznice může rozšířit složení odborné komise o další členy. Pokud se jednání odborné komise nemůže zúčastnit některý z členů, zúčastní se jednání odborné komise předsedou určený zaměstnanec. V případě předsedy rozhodne o určení ředitel věznice.

§ 9

Činnost odborné komise

(1) Při posuzování návrhů k zařazování nebo přefazování vězňených osob na pracoviště zohlední odborná komise jejich profesní způsobilost, zdravotní klasifikaci, pracovní podmínky a sociální potřebnost. U odsouzených dále přihlédne zejména k typu věznice, do kterého byl odsouzený zařazen, jeho nebezpečnosti s ohledem na druh a charakter

pracoviště a uplatňování hledisek stanovených právním předpisem¹²⁾. U obviněných odborná komise dodrží ustanovení stanovená právními předpisy¹³⁾. U chovanců odborná komise dbá zejména na zdravotní způsobilost, charakteristiku osobnosti, spáchanou trestnou činnost a bezpečnostní rizika. Pro komisi je závazné stanovisko chovance k návrhu na zařazení. U obviněných a chovanců se návrhy na zařazení na pracoviště zpracovávají pouze na základě jejich žádosti.

(2) Vězněná osoba může být zařazena u stejného zaměstnavatele na více druhů pracovišť současně.

(3) Odbornou komisí jsou nejprve projednávány návrhy k zařazování na pracoviště vězněných osob, které mají zákonnou vyživovací povinnost k nezaopatřeným dětem nebo které chtějí dobrovolně uhradit škodu obětem svých trestných činů.

(4) Z jednání odborné komise není pořizován zápis. Výstupem je stanovisko odborné komise na formulářích návrhů a seznam nově pracovně zařazených vězněných osob.

(5) Oddělení výkonu vazby a trestu zajišťuje pro jednání odborné komise potřebné informace o předpokladech a požadavcích zařazení jednotlivých odsouzených a obviněných do konkrétní práce. V případě chovanců tyto informace zajišťuje ústav. Oddělení zaměstnávání vede přehled o potřebném počtu odsouzených, obviněných a chovanců k zařazení do práce podle jednotlivých profesí a pracovišť včetně charakteristiky z hlediska obsahu, náročnosti, pracovních podmínek, dopravy a střežení. Oddělení vězeňské stráže ve spolupráci s ostatními odděleními věznice stanovuje opatření k dodržování zásad vnitřní bezpečnosti ve věznicích¹⁴⁾.

Díl 2

Zařazování vězněných osob na pracoviště a jejich přeřazování a vyřazování z pracovišť

§ 10

Postup při zařazování na pracoviště

(1) Návrh na zařazení vězněné osoby na pracoviště předkládá zaměstnanec, jemuž je vězněná osoba svěřena do péče, nebo, ve výjimečném případě, který vězněnou osobu dobře zná, na stanoveném formuláři uvedeném v příloze č. 1. V odůvodnění návrhu musí být vždy uvedeno hodnocení vězněné osoby. Odborná komise návrh projedná a se stanoviskem předloží řediteli věznice.

(2) V návrhu na zařazení vězněné osoby na pracoviště či skupinu pracovišť zpracovatel ve spolupráci s technikem bezpečnosti práce a oddělením zaměstnávání uvede charakter pracovních podmínek, výčet jednotlivých faktorů pracovních podmínek s uvedením jejich míry, uvedením režimu práce a dalších rizik (např. výšky, sváření).

(3) Nedílným podkladem pro rozhodnutí ředitele věznice je lékařský posudek o zdravotní způsobilosti k navrhované práci, který je vydáván na základě žádosti o provedení

¹²⁾ § 7 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁾ § 7 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁾ § 59 vyhlášky č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby.

¹⁴⁾ § 30 odst. 6 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 23/2014.

pracovnílékařské prohlídky¹⁵⁾. Tato žádost je součástí lékařského posudku uvedeného v právním a vnitřním předpisu¹⁶⁾.

(4) Lékařský posudek podle odstavce 3 se vydává před zařazením vězňených osob na pracoviště a před jejich přeřazením na nové pracoviště; jedná-li se o posouzení zdravotní způsobilosti k témuž druhu práce pro vícero pracovišť se shodnými či velmi obdobnými pracovními podmínkami, lze v žádosti o provedení vstupní prohlídky tyto skutečnosti zohlednit a následně vydaný lékařský posudek uplatnit pro každé z těchto pracovišť.

§ 11

Podmínky pro zařazování na pracoviště

(1) Odborná komise při projednávání návrhu na zařazení vězňené osoby na pracoviště přihlíží vždy ke skutečnostem, zda:

- a) je tato osoba v souvislosti s případnou další trestnou nebo nedovolenou činností šetřena nebo prověřována¹⁷⁾ a z vyjádření pověřeného orgánu Vězeňské služby vyplývá, že jí hrozí sdělení obvinění,
- b) je vyšetřována, obviněna nebo obžalována pro další trestný čin, nebo jí hrozí výkon souhrnného trestu či trestního opatření odnětí svobody¹⁸⁾ nebo dalšího trestu či trestního opatření odnětí svobody, případně výkon podmíněně odloženého trestu či trestního opatření odnětí svobody nebo zbytku trestu či trestního opatření odnětí svobody,
- c) byl podán návrh soudu na ujednocení postupně soudem uložených trestů v různých typech věznic a o sjednocení nebylo soudem dosud rozhodnuto, přičemž nelze vyloučit ujednocení do přísnějšího typu věznic,
- d) byla podána žádost o jeho podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, žádost o milost nebo o přeřazení do věznic s mírnějším způsobem vnějšího střežení a zajištění bezpečnosti,
- e) jí byl uložen výkon trestu odnětí svobody za zákonem stanovený trestný čin¹⁹⁾,
- f) u ní byly zjištěny závažné rodinné a sociální problémy,
- g) je zařazena v Indexu útěkářů a nebezpečných osob²⁰⁾,
- h) zneužila volného pohybu mimo věznici při plnění programu zacházení nebo opuštění věznic v souvislosti s návštěvou anebo přerušením výkonu trestu odnětí svobody a to i v předchozím výkonu trestu,
- i) hrubým způsobem porušila své pracovní povinnosti, nebo soustavně vykazuje závažné nedostatky v kázni a pořádku negativně ovlivňující případné pracovní zařazení, za které byla kázeňsky trestána,
- j) jí bylo soudem uloženo ochranné léčení v ústavní formě či po výkonu trestu odnětí svobody bude následovat výkon zabezpečovací detence.

¹⁵⁾ § 55 odst. 1 písm. b) zákona č. 373/2011 Sb. o specifických zdravotních službách.

¹⁶⁾ § 55 odst. 1 písm. c) zákona č. 373/2011 Sb.

¹⁷⁾ § 158 odst. 1, 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸⁾ § 24 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁾ § 88 odst. 4 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 105/2013 Sb.

²⁰⁾ § 5 písm. b) nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 29/2009 o Indexu útěkářů a nebezpečných osob.

(2) Skutečnosti uvedené v odstavci 1 komise komplexně vyhodnotí a individuálně posoudí jejich závažnost i možný vliv na osobnost odsouzeného.

§ 12

Postup při vyřazení z pracoviště

(1) Návrh na vyřazení vězněné osoby z pracoviště předkládá zaměstnanec, jemuž je vězněná osoba svěřena do péče, nebo, ve výjimečných případech, který vězněnou osobu dobře zná, na stanoveném formuláři uvedeném v příloze č. 1 a č. 2, na základě podkladu, který obsahuje popis důvodu, pro který by měla být vězněná osoba z pracoviště vyřazena. Odborná komise návrh projedná a se stanoviskem předloží řediteli věznice.

(2) Důvody pro podání a posouzení návrhu pro vyřazení jsou:

- a) vězněná osoba hrubým způsobem porušila své pracovní povinnosti nebo soustavně vykazuje závažné nedostatky v kázní a pořádku negativně ovlivňující stávající pracovní zařazení, za které byla kázeňsky trestána,
- b) ztráta zdravotní způsobilosti.

(3) U pracovišť mimo věznici jsou dále důvodem pro podání a posouzení návrhu pro vyřazení:

- a) odsouzený je v souvislosti s případnou další trestnou nebo nedovolenou činností šetřen nebo prověřován¹⁸⁾ a z vyjádření pověřeného orgánu Vězeňské služby vyplývá, že mu hrozí sdělení obvinění (vyšetřování),
- b) odsouzený je vyšetřován, obžalován nebo odsouzen pro další trestný čin, nebo byl u něj nařízen výkon souhrnného trestu či trestního opatření odnětí svobody¹⁸⁾ nebo dalšího trestu či trestního opatření odnětí svobody, případně výkon podmíněně odloženého trestu či trestního opatření odnětí svobody nebo zbytku trestu či trestního opatření odnětí svobody, anebo výkon přeměněného, popřípadě náhradního trestu či trestního opatření odnětí svobody,
- c) byl podán návrh soudu na ujednocení postupně soudem uložených trestů v různých typech věznice a o sjednocení nebylo soudem dosud rozhodnuto, přičemž nelze vyloučit ujednocení do přísnějšího typu věznice,
- d) odsouzený zneužil volného pohybu mimo věznici při plnění programu zacházení nebo opuštění věznice v souvislosti s návštěvou anebo přerušením výkonu trestu odnětí svobody,
- e) odsouzenému byla zamítnuta žádost o jeho podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, žádost o milost nebo o přefazení do věznice s mírnějším způsobem vnějšího střežení a zajištění bezpečnosti anebo u něj byly zjištěny závažné rodinné a sociální problémy.

(4) Před realizací vyřazení vězněné osoby z pracoviště může být z důvodů uvedených v odstavci 2 a 3 uplatněno též opatření, kdy vězněná osoba po určenou dobu na pracoviště nenastupuje. Doba, po kterou vězněná osoba nenastupuje na pracoviště, nesmí být delší než 1 kalendářní měsíc²¹⁾. O uplatnění opatření rozhodne ředitel věznice nebo jím určený zaměstnanec na základě informace o zjištění skutečností uvedených v odstavci 2 nebo 3.

¹⁸⁾ Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 38/2010 o odměňování odsouzených osob zařazených do práce ve výkonu trestu odnětí svobody.

O uplatněném opatření provede zaměstnanec, jemuž je vězněná osoba svěřena do péče, záznam do Vězeňského informačního systému (dále jen „informační systém“).

(5) Před datem opětovného nástupu na pracoviště musí být proveden s vězněnou osobou pohovor za účelem zjištění pomínutí důvodů, které k opatření vedly. O pohovoru se provádí záznam do informačního systému. V případě pomínutí důvodů pro opatření ředitel věznice po informaci o této skutečnosti rozhodne o opětovném nástupu vězněné osoby do zaměstnání. Pokud při pohovoru bude zjištěno, že důvody pro opatření přetrvávají, bude vězněná osoba navržena k projednání v odborné komisi s návrhem na vyřazení z pracoviště.

§ 13

Postup při přeřazení

(1) Návrh na přeřazení vězněné osoby z pracoviště na pracoviště předkládá zaměstnanec, jemuž je vězněná osoba svěřena do péče, nebo, ve výjimečném případě, který vězněnou osobu dobře zná, na stanoveném formuláři uvedeném v příloze č. 3, na základě podkladu, který obsahuje popis důvodu, pro který by měla být vězněná osoba přeřazena. Odborná komise návrh projedná a se stanoviskem předloží řediteli věznice.

(2) Přeřazování mezi jednotlivými pracovišti v rámci jedné skupiny pracovišť (§ 7 odst. 5) schvaluje ředitel věznice na základě stanoviska vedoucího oddělení zaměstnávání, vedoucího oddělení výkonu vazby a trestu a vedoucího oddělení prevence a stížností bez dalšího projednávání v odborné komisi. Návrh předkládá zpravidla zaměstnanec, jemuž je vězněná osoba svěřena do péče, nebo, ve výjimečném případě, který vězněnou osobu dobře zná, a to na stanoveném formuláři dle odstavce 1.

ČÁST ČTVRTÁ

ČINNOSTI SPOJENÉ SE ZAMĚSTNÁVÁNÍM

§ 14

Činnosti spojené se zařazováním vězněných osob na pracoviště a s přeřazováním na jiná pracoviště

(1) Zařadit vězněnou osobu na konkrétní druh pracoviště může ředitel věznice na základě doporučení odborné komise, v souladu se zákonnými a vnitřními předpisy a s ohledem na informace uvedené v osobním spise odsouzeného, informace o chování a projevech odsouzeného po dobu výkonu trestu odnětí svobody, komplexní zprávu o odsouzeném, úroveň plnění programu zacházení, charakter spáchané trestné činnosti a možné rizikové faktory.

(2) Před vlastní realizací zařazení vězněné osoby na konkrétní druh pracoviště provede zaměstnanec, jemuž je odsouzený svěřen do péče, nebo předseda odborné komise s odsouzeným pohovor o eventuálních úskalích a postojích odsouzeného k nim. O provedení pohovoru učiní zápis a do informačního systému.

(3) Při zpracování a posuzování návrhů na přeřazení vězněné osoby na jiné pracoviště, s výjimkou přeřazení v rámci skupiny pracovišť uvedenými v § 7 odst. 5, se postupuje obdobně jako při zařazování na pracoviště, přičemž se použije formulář uvedený v příloze č. 3. Postup při zpracování a posuzování návrhů na přeřazení vězněné osoby mezi jednotlivými pracovišti v rámci skupiny pracovišť je stanoven v § 13 odst. 2.

Činnosti jednotlivých oddělení věznice po zařazení vězňených osob na pracoviště

(1) Oddělení výkonu vazby a trestu a ústav v pravidelných intervalech daných právním předpisem hodnotí plnění a účinnost programů zacházení pracovně zařazených odsouzených a programů pracovně zařazených chovanců vzhledem k jejich stanovenému cíli²²⁾. Součástí tohoto hodnocení je i hodnocení pracovních aktivit, na jehož základě jsou předkládány odborné komisi návrhy na potřebné změny v zařazení odsouzeného nebo chovance do práce.

(2) V případě, že ředitel věznice delegoval svou pravomoc na zaměstnance oddělení výkonu vazby a trestu nebo ústavu, určují tito u odsouzených nebo chovanců vedoucí pracovních skupin²⁾.

(3) Oddělení zaměstnávání nebo provozovna SHČ spolupracuje se zaměstnavateli v souladu s obsahem uzavřených smluv a zabezpečuje dodržování smluvních ujednání. Dále zabezpečuje:

- a) ve spolupráci s oddělením vězeňské stráže potřebné dopravní prostředky pro přepravu odsouzených a zaměstnanců určených k dohledu nad pracovní činností odsouzených na pracoviště a zpět,
- b) ve spolupráci s technikem bezpečnosti práce potřebné zaškolení a proškolení vězňených osob k provádění práce, k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci,
- c) prostřednictvím oddělení logistiky, pokud se jedná o práci organizovanou v rámci věznice a ústavu, vybavení vězňených osob pracovními pomůckami, osobními ochrannými pracovními prostředky a jinými potřebnými prostředky,
- d) rozdělování vězňených osob do pracovních skupin, přičemž je nutné zajistit, aby vězňené osoby ani částečně nepřebíraly povinnosti nadřízených, nedávaly vlastní pokyny ostatním vězňeným osobám, ale zajišťovaly pouze realizaci pokynů pracovně nadřízených a nepožívaly jiná práva než stanovená právním předpisem²³⁾; tuto činnost provádí v součinnosti s oddělením výkonu vazby a trestu a ústavu;
- e) s oddělením ekonomickým odpovídající odměňování odsouzených, obviněných a chovanců podle platných právních předpisů.

(4) Oddělení vězeňské stráže zabezpečuje²⁴⁾ ve spolupráci s oddělením výkonu vazby a trestu střežení odsouzených na střežených pracovištích mimo věznici.

²²⁾ § 38 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 345/1999 Sb., ve znění vyhlášky č. 378/2004 Sb.

²³⁾ Zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 169/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 109/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 345/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

²⁴⁾ § 3 odst. 2 zákona č. 555/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

§ 16

Administrativní činnosti spojené se zaměstnáváním

(1) Rozhodnutí o pracovním zařazení nebo přeřazení vězňů se vydávají jako písemná rozhodnutí ředitele věznice s uvedením konkrétního druhu práce, vykonávané pracovní činnosti a počátku pracovního zařazení na pracoviště (přílohy č. 1 až č. 3). Uvedená rozhodnutí se společně s potvrzením o výši odměny odsouzeného a chovance²⁵⁾ nebo s platovým výměrem obviněného, případně dohodou o pracovní činnosti²⁶⁾ a lékařským posudkem zakládají do osobního spisu. O pracovním zařazení vězňů učíní zaměstnanec, jemuž je vězňů svěřena do péče, nebo který vězňů osobu dobře zná, zápis do informačního systému.

(2) Rozhodnutí o vyřazení vězňů z pracoviště (příloha č. 1 a č. 2), se vydává jako písemné rozhodnutí ředitele věznice a založí se do osobního spisu vězňů. Určený zaměstnanec, jemuž je vězňů svěřena do péče, ji seznámí s rozhodnutím ředitele věznice a učíní o tom zápis do informačního systému. V případě vyřazení odsouzeného z pracoviště mimo vězňů zajistí odebrání vydané propustky a její uložení v souladu s administrativními předpisy.

(3) Odsouzenému zařazenému na pracoviště s volným pohybem mimo vězňů vyhotoví určený zaměstnanec propustku²⁷⁾ opatřenou aktuální fotografií, písemným vymezením prostoru volného pohybu včetně určení trasy na pracoviště a zpět a obvyklého časového určení a místa výkonu práce a návratu zpět.

ČÁST PÁTÁ ZÁVĚREČNÁ ČÁST

§ 17

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se:

1. Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 5/2013 o výběru a zařazování odsouzených, obviněných a chovanců na pracoviště.
2. Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 37/2014, kterým se mění nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 5/2013 o výběru a zařazování odsouzených, obviněných a chovanců na pracoviště.

²⁵⁾ Čl. 7 odst. 1 metodického listu č. 20/2009, kterým se stanoví postup vedení přehledu o pracovním zařazení obviněných, odsouzených a chovanců ústavů zabezpečovací detence, překážkách v práci a tvorbě pracovních odměn a statistických údajů o zaměstnanosti v programové aplikaci Vězeňského informačního systému, modul Zaměstnávání.

²⁶⁾ Příloha č. 1 a č. 2 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 13/2007 o odměňování osob ve výkonu vazby zaměstnaných ve vazební vězňů nebo vězňů.

²⁷⁾ § 75 odst. 1 písm. c) nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 23/2014.

§ 18
Účinnost

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 15. listopadu 2015.

V Praze dne 10. listopadu 2015

Č. j: VS 13/055/001/2015-50/SPR/403

Přílohy: 3/6

Generální ředitel Vězeňské služby České republiky
vrchní státní rada

brig. gen. PhDr. Pavel Ondrášek v. r.

(Vazební) Věznice

N Á V R H

na:

1. **zařazení** odsouzeného (obviněného) na střežené pracoviště*
2. **vyřazení** odsouzeného (obviněného) ze střeženého pracoviště*
3. **zařazení** odsouzeného na nestřežené pracoviště*
4. **vyřazení** odsouzeného z nestřeženého pracoviště*
5. **zařazení** odsouzeného na pracoviště s volným pohybem mimo (vazební) věznici - povolení volného pohybu mimo (vazební) věznici*
6. **vyřazení** odsouzeného z pracoviště s volným pohybem mimo (vazební) věznici - zrušení volného pohybu mimo (vazební) věznici*
7. **povolení** volného pohybu ve (vazební) věznici*
8. **zrušení** volného pohybu ve (vazební) věznici*

Odsouzený (obviněný), kód:
 délka trestu:
 typ věznice (důvod vazby):

jméno:
 konec trestu:
 ubytován:

příjmení:
 skupina vnitřní diference:

rozsah pohybu na pracovišti mimo - ve (vazební) věznici:**charakteristika pracovních podmínek:****Odůvodnění:**

.....

podpis

navrhovatele

Odsouzený souhlasí - nesouhlasí s návrhem na pracovní zařazení a se zaměstnáním u jiného subjektu než je věznice.

.....
datum a podpis odsouzeného

V komisi projednáno dne:

Stanovisko členů odborné komise:*Komise doporučuje - nedoporučuje*

Předseda: 1. zástupce ředitele (služební zástupce)

doporučuji/nedoporučuji

Členové: VO výkonu vazby a trestu (zástupce)

doporučuji/nedoporučuji

VO vězeňské stráže (zástupce)

doporučuji/nedoporučuji

Příslušník oddělení prevence a stížností

doporučuji/nedoporučuji

VO správního (urč. zam. OS)

doporučuji/nedoporučuji

VO zaměstnávání (urč. zam. OZVO)

doporučuji/nedoporučuji

Speciální pedagog

doporučuji/nedoporučuji

Psycholog

doporučuji/nedoporučuji

Sociální pracovník

doporučuji/nedoporučuji

Vychovatel

doporučuji/nedoporučuji

Poznámka nebo stanoviska členů odborné komise:

* uvést pouze konkrétní údaje týkající se navrhované vězňenské osoby

ROZHODNUTÍ ŘEDITELE VĚZNICE

Návrh na zařazení odsouzeného, kód:
na pracoviště

jméno:

příjmení:

Schvaluji - Neschvaluji

.....
Vrchní rada

ředitel věznice

V

dne

Odsouzený byl seznámen se zařazením na pracoviště – *název pracoviště*.

V

.....
Datum a podpis odsouzeného

Poučení provedl:

(Vazební) Věznice

N Á V R H

na:

1. zařazení chovance na střežené pracoviště*
2. vyřazení chovance ze střeženého pracoviště*

Chovanec, kód: jméno: příjmení:
 ve výkonu zabezpečovací detence od: ubytován:

rozsah pohybu na pracovišti:

charakteristika pracovních podmínek:

Odůvodnění:

.....

.....
 podpis

navrhovatele

Chovanec souhlasí - nesouhlasí s návrhem na pracovní zařazení a se zaměstnáním u jiného subjektu než je věznice.

.....
 datum a podpis odsouzeného

V komisi projednáno dne:

Stanovisko členů odborné komise:

Komise doporučuje - nedoporučuje

Předseda: zástupce ředitele pro ÚpVZD	doporučuji/nedoporučuji
Členové: VO vězeňské stráže (zástupce)	doporučuji/nedoporučuji
VO (zástupce) OVZD	doporučuji/nedoporučuji
Příslušník oddělení prevence a stížností	doporučuji/nedoporučuji
VO zaměstnávání (urč. zam. OZVO)	doporučuji/nedoporučuji
Právník	doporučuji/nedoporučuji
Lékař	doporučuji/nedoporučuji
Psychiatr	doporučuji/nedoporučuji
Speciální pedagog	doporučuji/nedoporučuji
Psycholog	doporučuji/nedoporučuji
Sociální pracovník	doporučuji/nedoporučuji
Vychovatel	doporučuji/nedoporučuji

Poznámka nebo stanoviska členů odborné komise:

*uvést pouze konkrétní údaje týkající se navrhované vězňné osoby

ROZHODNUTÍ ŘEDITELE VĚZNICE

Návrh na zařazení chovance, kód:
na pracoviště

jméno:

příjmení:

Schvaluji - Neschvaluji

.....
Vrchní rada

ředitel věznice

V

dne

Chovanec byl seznámen se zařazením na pracoviště – *název pracoviště*.

V

.....
Datum a podpis chovance

Poučení provedl:

(Vazební) Věznice

N Á V R H

NA PŘEŘAZENÍ ODSOUZENÉHO

název současného pracoviště
na
název nového pracoviště

Odsouzený, kód:

jméno:

příjmení:

délka trestu:

konec trestu:

typ věznice:

ubytován:

skupina vnitřní diferenciacce:

na současné pracoviště zařazen:

rozsah pohybu na pracovišti:

Charakteristika pracovních podmínek:

Odůvodnění:

Hodnocení:

.....
podpis návrhovatele

V komisi projednáno dne:

Stanovisko členů odborné komise:

Komise doporučuje - nedoporučuje

Předseda:	1. zástupce ředitele (služební zástupce)	<i>doporučuji/nedoporučuji</i>
Členové:	VO výkonu vazby a trestu (zástupce)	<i>doporučuji/nedoporučuji</i>
	VO vězeňské stráže (zástupce)	<i>doporučuji/nedoporučuji</i>
	Příslušník oddělení prevence a stížností	<i>doporučuji/nedoporučuji</i>
	VO správního (urč. zam. OS)	<i>doporučuji/nedoporučuji</i>
	VO zaměstnávání (urč. zam. OZ)	<i>doporučuji/nedoporučuji</i>
	Speciální pedagog	<i>doporučuji/nedoporučuji</i>
	Psycholog	<i>doporučuji/nedoporučuji</i>
	Sociální pracovník	<i>doporučuji/nedoporučuji</i>
	Vychovatel	<i>doporučuji/nedoporučuji</i>

Poznámka nebo stanoviska členů odborné komise:

**ROZHODNUTÍ
ŘEDITELE VĚZNICE**

Návrh na přeřazení odsouzeného, kód:
z pracoviště na pracoviště

jméno:

příjmení:

S c h v a l u j i - N e s c h v a l u j i

.....
Vrchní rada

ředitel věznice

V

dne

Odsouzený byl seznámen s vyřazením z pracoviště – *název pracoviště* a zařazením na pracoviště – *název pracoviště*.

V

.....
Datum a podpis odsouzeného

Poučení provedl: